

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

สถานีพัฒนาที่ดินหนองบัวลำภู

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕ กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๒๕๖๔

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 (1) ได้กำหนดให้มีการ “วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน” ต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 มีแผนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินตำบล จำนวน 7,225 ตำบล ให้แล้วเสร็จ ภายในปี 2565 ตลอดจนนำแผนการใช้ที่ดินตำบลไปสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการประกาศแผนปฏิรูปประเทศ ดังกล่าวข้างต้น จึงได้จัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อให้การใช้ที่ดินในตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู มีผลตอบแทนสูงสุด ต่อหน่วยเนื้อที่และเป็นไปอย่างยั่งยืน

1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.3.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2563 - 30 กันยายน 2564

1.3.2 สถานที่ ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 ทบทวนเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิที่จะนำมาวิเคราะห์และใช้ในการ กำหนดเขตการใช้ที่ดิน ดังนี้

(1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพ การใช้ที่ดิน ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ภัยธรรมชาติ ฯลฯ

(2) ด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน พืชหลักหรือพืชเศรษฐกิจ ที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ตลาดสินค้าเกษตร รายได้ รายจ่าย ประชากร โครงสร้างประชากร การศึกษา ฯลฯ

(3) นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ยุทธศาสตร์ภาค

แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.4.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

1.4.3 ประเมินคุณภาพที่ดิน

1.4.4 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดทำ PRA ร่วมกับสภาพการใช้ที่ดิน การถือครองที่ดินรายแปลงจากแผนที่สำมะโนที่ดิน หรือ แผนที่ภาษีที่ดินในปัจจุบัน ผลจากการประเมินคุณภาพที่ดิน และกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน (ตามอำนาจหน้าที่ของกรมฯ)

1.4.5 สสำรวจข้อมูลทั้ง ภายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ในพื้นที่ตำบลที่ดำเนินการเพิ่มเติมตามประเด็นปัญหาและความต้องการจาก PRA ให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคล

1.4.6 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบล

1.4.7 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดิน

1.4.8 ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดิน

1.4.9 นำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ เป้าหมายที่สำคัญ คือ

(1) การที่สภาตำบล หรือ สภาเทศบาลนำแผนการใช้ที่ดินที่มีกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินเข้าไปบรรจุในแผน 3 ปี โดยสภาเทศบาล หรือ สภาตำบล มีมติรับรอง ซึ่งอาจมีการตั้งงบประมาณ หรือองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ เช่น งบประมาณเมล็ดพันธุ์พืชคลุมดิน ซึ่งปลูกโดยเกษตรกรในพื้นที่ตำบลนั้น เป็นต้น

(2) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย (มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551) มีการปฏิบัติในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินเขตต่างๆ โดยมีงบประมาณดำเนินการในแต่ละปี

(3) กิจกรรมของส่วนราชการต่างๆ ที่จะสนับสนุนความต้องการของเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล เป็นต้น

1.5 นิยามศัพท์

1.5.1 ที่ดิน (Land)

“**ที่ดิน**” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไปและให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บางลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย (มาตรา 4 ประมวลกฎหมายที่ดิน)

“**ที่ดิน**” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง “ชีวมณฑลบนพื้นผิวโลก ประกอบด้วย ชั้นบรรยากาศ ชั้นดิน ชั้นหิน ลักษณะความลาดเทของพื้นที่ ลักษณะทางอุทกศาสตร์ พืช สัตว์ และผลที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน” (FAO, 1974)

“**ที่ดิน**” หมายถึง พื้นที่หนึ่งๆ ที่อยู่บนพื้นผิวของโลก ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและชีวภาพซึ่งมีอิทธิพลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนั้นที่ดินจึงไม่ได้หมายถึงดินเพียงอย่างเดียว แต่จะหมายรวมถึงลักษณะภูมิสัณฐาน (landforms) ภูมิอากาศ (climate) อุทกวิทยา (hydrology) พืชพรรณ (vegetation) และสัตว์ (fauna) ซึ่งการปรับปรุงที่ดิน (land improvement) ได้แก่ การทำชั้นบนไคและการระบายน้ำ เป็นต้น (FAO, 1993)

1.5.2 ดิน (Soil)

“ดิน” หมายรวมถึง หิน กรวด ทราย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ ที่เจือปนกับเนื้อดินด้วย (มาตรา 4 พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551)

“ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง เทหวัตถุธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นผิวโลกเป็นวัตถุที่คำนวณการเจริญเติบโต และการทรงตัวของต้นไม้ ประกอบด้วย แร่ธาตุ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ มีลักษณะชั้นแตกต่างกัน แต่ชั้นที่อยู่ต่อเนื่องกันจะมีแนวสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามขบวนการกำเนิดดินที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำร่วมกันของภูมิอากาศ พืชพรรณ วัตถุต้นกำเนิดดิน ระยะเวลา และความต่างระดับของพื้นที่ในบริเวณนั้น (FAO 1974: 39-40)

“ดิน” อินทรีย์วัตถุและอนินทรีย์วัตถุที่ไม่จับตัวแข็งเป็นหินซึ่งปกคลุมพื้นผิวโลก เป็นผลมาจากปัจจัยด้านการกำเนิดและสภาพแวดล้อม ได้แก่ ภูมิอากาศ สิ่งมีชีวิต (พืชและสัตว์) สภาพภูมิประเทศ วัตถุต้นกำเนิดและระยะเวลา ความเหมาะสมต่อการผลิตพืชของดินแตกต่างกัน เนื่องจากจากลักษณะและสมบัติทางกายภาพ เคมีชีวภาพ และสัณฐานวิทยา (คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา, 2551: 128)

1.5.3 การใช้ที่ดิน

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง การจัดการที่ดินตามที่มนุษย์ต้องการ ซึ่งรวมทั้งการใช้ที่ดินในชนบท เขตชานเมือง และเขตอุตสาหกรรม เป็นต้น (FAO, 1993)

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง ผลของความพยายามของมนุษย์ ในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพพื้นที่ของทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง (Vink, 1975)

1.5.4 การวางแผนการใช้ที่ดิน

“การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน” หมายความว่า การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้

“การวางแผนการใช้ที่ดิน” หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นการกำหนดทิศทางของการลงทุน แนวทางการพัฒนาเทคโนโลยี เป็นการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานต่างๆ ให้ดำเนินการอยู่ในภาพรวมเดียวกัน และเป็นการเพิ่มศักยภาพทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ (NRC, 1975 และ ADB, 2012)

1.5.5 “เศรษฐกิจที่ดิน” หมายความว่า ภาวะความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับที่ดินทางด้านเศรษฐกิจ

1.5.6 “เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจกรรมอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

1.5.7 “การชะล้างพังทลายของดิน” หมายความว่า ปრაกฏการณ์ซึ่งที่ดินถูกชะล้างกัดเซาะพังทลายด้วยพลังงานที่เกิดจากน้ำ ลม หรือโดยเหตุอื่นใดให้เกิดการเสื่อมโทรม สูญเสียเนื้อดิน หรือความอุดมสมบูรณ์ของดิน

1.5.8 “การอนุรักษ์ดินและน้ำ” หมายความว่า การกระทำใดๆ ที่มุ่งให้เกิดการระวังป้องกันรักษาดินและที่ดิน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม สูญเสีย รวมถึงการรักษา ปรับปรุง ความอุดมสมบูรณ์ของดิน และการรักษาน้ำในดินหรือบนผิวดินให้คงอยู่เพื่อรักษาคุณธรรมชาติให้เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ที่ดินในการเกษตรกรรม

1.6 คำสำคัญ

“ดินดี น้ำดี ผลผลิตดี ”

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลนาออกตั้งอยู่หมู่ที่ ๑ บ้านนาออก ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ห่างจากจังหวัดหนองบัวลำภู ลงมาทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ เป็นระยะทาง ๔๖ กิโลเมตร และอยู่ห่างจากอำเภอศรีบุญเรืองลงมาทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ เป็นระยะทาง ๑๒ กิโลเมตร

ทิศเหนือ	ติดต่อกับตำบลโนนสะอาด อำเภอศรีบุญเรือง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับตำบลศรีบุญเรือง อำเภอศรีบุญเรือง
ทิศใต้	ติดต่อกับกิ่งอำเภอหนองนาคำและอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

ตำบลนาออกมีพื้นที่ทั้งหมด ๙๘.๒๖ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๖๑,๔๑๒.๕ ไร่ เป็นพื้นที่ทำการเกษตร จำนวน ๔๒,๖๖๕ ไร่ จำนวนหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาออกมีจำนวน ๒๓ หมู่ ได้แก่ หมู่ที่ ๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐,๒๑,๒๒ และหมู่ที่ ๒๓ (รูปที่ 2-1)

(องค์การบริหารส่วนตำบลนาออก,๒๕๖๔)

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 23 หมู่บ้าน ดังนี้

- หมู่ที่ ๑ บ้านนาออก
- หมู่ที่ ๒ บ้านโคกล่าม
- หมู่ที่ ๓ บ้านกุดตุ๊ก
- หมู่ที่ ๔ บ้านโคกม่วง
- หมู่ที่ ๕ บ้านวังไฮ
- หมู่ที่ ๖ บ้านแก
- หมู่ที่ ๗ บ้านโนนข่า
- หมู่ที่ ๘ บ้านโนนสำราญ
- หมู่ที่ ๙ บ้านโนนงาม
- หมู่ที่ ๑๐ บ้านโคกสนั่น
- หมู่ที่ ๑๑ บ้านตาลเดี่ยว
- หมู่ที่ ๑๒ บ้านหนองผือ
- หมู่ที่ ๑๓ บ้านนาหนองทุ่ม
- หมู่ที่ ๑๔ บ้านสมสนุก

- หมู่ที่ ๑๕ บ้านห้วยบ่อทอง
- หมู่ที่ ๑๖ บ้านท่าปากเป่ง
- หมู่ที่ ๑๗ บ้านท่าวาริ
- หมู่ที่ ๑๘ บ้านม่วงทอง
- หมู่ที่ ๑๙ บ้านสระแก้ว
- หมู่ที่ ๒๐ บ้านนาออกคำ
- หมู่ที่ ๒๑ บ้านโนนเกษม
- หมู่ที่ ๒๒ บ้านสุขเกษม
- หมู่ที่ ๒๓ บ้านริมพองพัฒนา

(องค์การบริหารส่วนตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู, 2564)

2.3 ประวัติและเอกลักษณ์

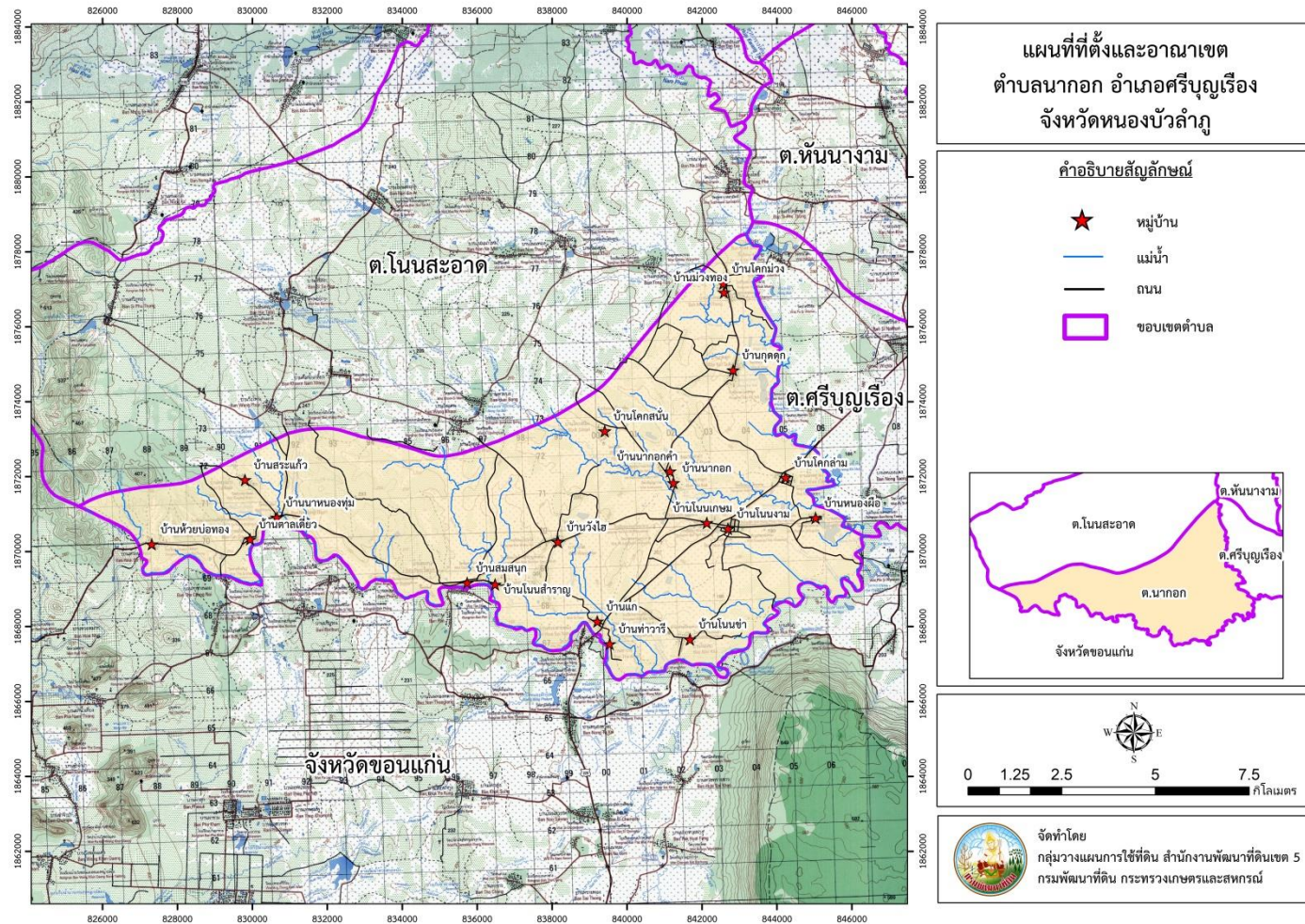
จากข้อสันนิษฐานและเรื่องเล่าสืบต่อกันมาว่า “นาออก” ที่เป็นชื่อของตำบล โดยมีกลุ่มชาวบ้านที่อพยพมาตั้งรกรากและได้ทำการบุกเบิกไพรพรรณพื้นที่เพื่อทำการเพาะปลูกข้าวแล้วพบชิ้นส่วนของไม้ที่ใช้ทำเป็นที่บรรจุยาสูบ หรือที่ภาษาชาวบ้านเรียกว่า “กอกยาสูบ” จึงเป็นที่มาที่ใช้ตั้งชื่อหมู่บ้าน “นาออก” หมู่ที่ 1 ตำบลนาออก และใช้เป็นชื่อของตำบล “นาออก” สืบมา

2.4 สภาพภูมิประเทศ

ตำบลนาออก มีสภาพพื้นที่ทั่วไปเป็นพื้นที่ราบสูงสลับที่ราบลุ่มแม่น้ำมีภูเขาในบางส่วนของพื้นที่เป็นที่ราบเนินสูง ลาดเอียงอยู่ตรงกลาง มีแหล่งไม้ใช้สอยและป่าเสื่อมโทรม มีลำห้วยที่สำคัญคือ ลำน้ำพอง ลำน้ำพวย ลำน้ำห้วยกอก ลำห้วยนา ลำห้วยยาง ลำห้วยหิน ลำห้วยช้างล่อมและลำห้วยไผ่ ลักษณะดินเป็นดินทรายผสมลูกรังที่ลุ่มเป็นดินเหนียวปนทราย (รูปที่ 2-2 และรูปที่ 2-3)

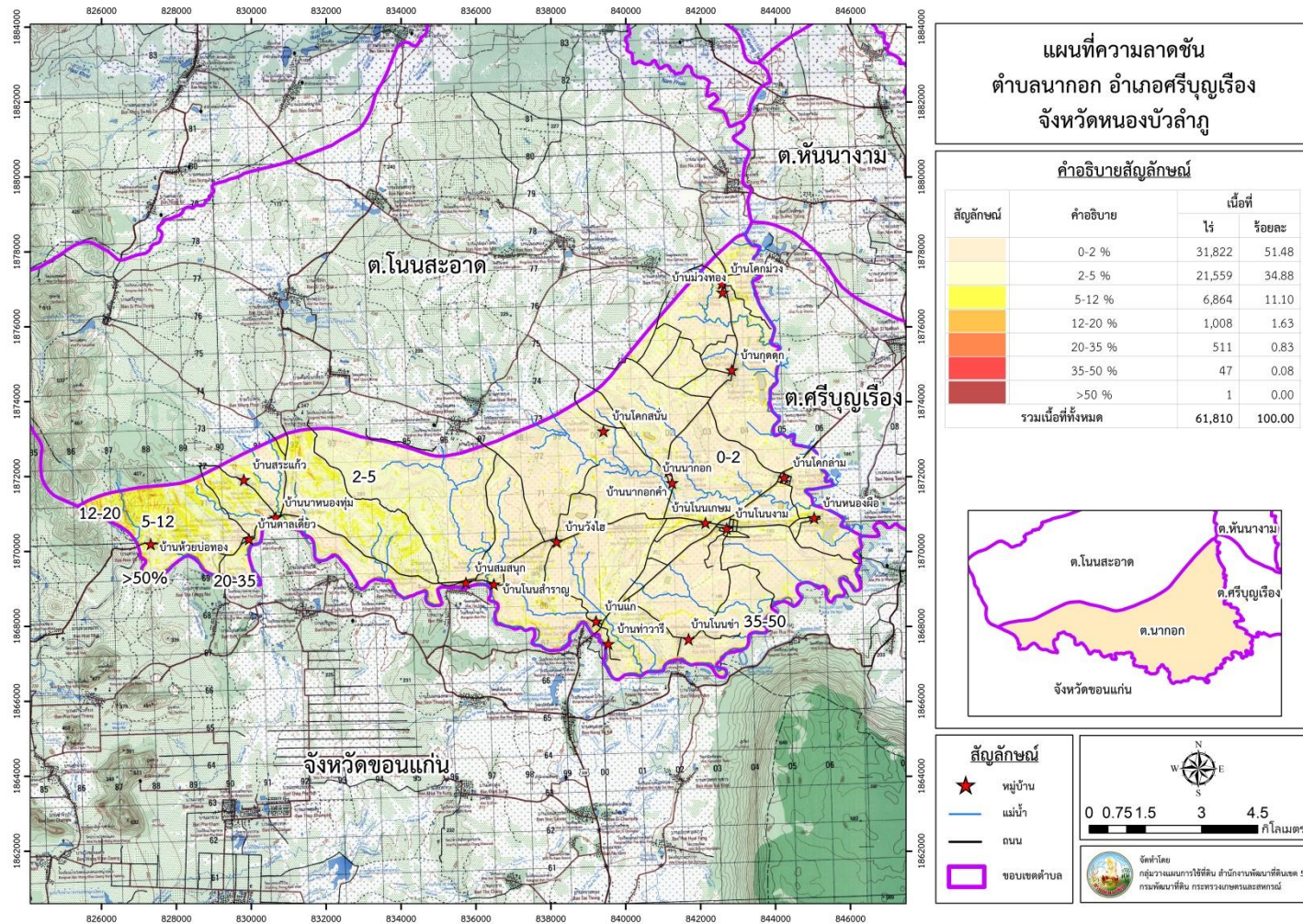

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

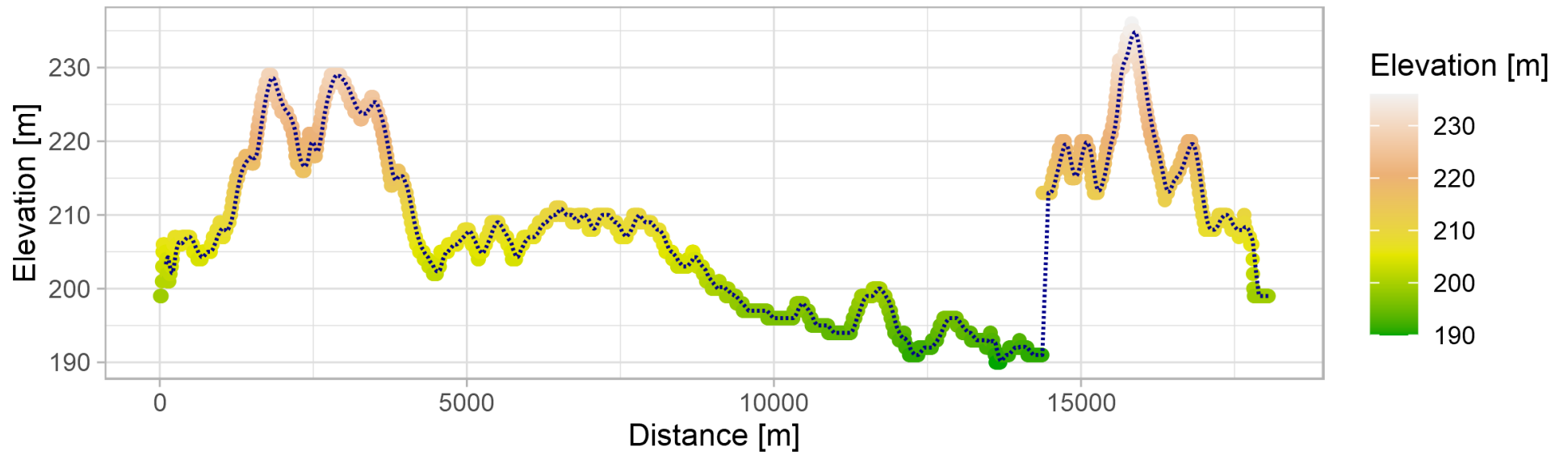

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

รูปที่ 2-2 ความลาดชัน ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

รูปที่ 2-3 ภูมิประเทศ ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

2.5 สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศจังหวัดหนองบัวลำภู มีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 สภาพอากาศทั่วไป

ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดหนองบัวลำภู ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล 2 ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนเข้าปกคลุมประเทศไทยตั้งแต่ประมาณ กลางเดือนตุลาคมถึงประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งอยู่ในช่วงฤดูหนาวของประเทศไทย ทำให้จังหวัดหนองบัวลำภูมีอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดพามวลอากาศชื้นจากทะเลและมหาสมุทรเข้าปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน (ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงประมาณกลางเดือนตุลาคม) ทำให้มีฝนตกชุกทั่วไป

2.5.2 ฤดูกาล

ฤดูกาลของจังหวัดหนองบัวลำภูพิจารณาตามลักษณะของลมฟ้าอากาศของประเทศไทย สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูหนาว เริ่มต้นประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงที่มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทยและบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนซึ่งเป็นมวลอากาศเย็นจะแผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทยในช่วงดังกล่าว ทำให้จังหวัดหนองบัวลำภูมีอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป เดือนที่มีอากาศหนาวมากที่สุดจะอยู่ในช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคม

ฤดูร้อน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นช่วงที่มีอากาศร้อนและแห้งแล้ง โดยเฉพาะเดือนเมษายนจะเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนที่สุด

ฤดูฝน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงเดือนสิงหาคม เป็นช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเอา ความชื้นจากทะเลและมหาสมุทรมาปกคลุมประเทศไทย ประกอบกับในช่วงดังกล่าวรองความกดอากาศต่ำที่พาดอยู่บริเวณภาคใต้ของประเทศไทยจะเลื่อนขึ้นมาพาดผ่านบริเวณภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของ ประเทศไทยทำให้อากาศเริ่มชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกตั้งแต่ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป โดยเฉพาะเดือนสิงหาคมเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกหนาแน่นมากที่สุดในรอบปี แต่อย่างไรก็ตามนอกจากปัจจัยดังกล่าวที่ทำให้มีฝนตกชุกแล้วยังขึ้นอยู่กับอิทธิพลของพายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวเข้าใกล้หรือเข้าสู่ประเทศไทยในช่วงดังกล่าวด้วย

2.5.3 อุณหภูมิ

เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดหนองบัวลำภูส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง มีภูเขาล้อมรอบ อากาศค่อนข้างหนาวเย็นในช่วงฤดูหนาว และในช่วงฤดูร้อนอากาศค่อนข้างร้อนอบอ้าว โดยอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปี 25.7 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 20.7 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิ

สูงสุดเฉลี่ย 32.2 องศาเซลเซียส เดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวมากที่สุดในรอบปี ส่วนในช่วงฤดูหนาวจะมีอากาศหนาวที่สุดในเดือนมกราคม

2.5.4 ฝน

โดยทั่วไปปริมาณฝนเฉลี่ยตลอดทั้งปีของจังหวัดหนองบัวลำภูอยู่ระหว่าง 900 – 1,300 มิลลิเมตร สำหรับปริมาณฝนเฉลี่ยตลอดทั้งปีของจังหวัดหนองบัวลำภู 1,240.9 มิลลิเมตร และมีจำนวนวันที่ฝนตก 126 วัน โดย เดือนสิงหาคมเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกมากที่สุดในรอบปี มีปริมาณฝนเฉลี่ย 235.0 มิลลิเมตร

(กรมอุตุนิยมวิทยา, 2563)

2.5.5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 6 ปี (ช่วงปี พ.ศ. 2558 -2563) ณ สถานีตรวจวัดอากาศจังหวัดหนองบัวลำภู (ตารางที่ 2-1 และ รูปที่ 2-3) พบว่า ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ได้รับอิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล 2 ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ พัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนเข้าปกคลุมประเทศไทย ในช่วงฤดูหนาว (ตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณเดือนกุมภาพันธ์) ทำให้มีอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งพัดพามวลอากาศชื้นจากทะเล และมหาสมุทรเข้าปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน (ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงประมาณกลางเดือนตุลาคม) ทำให้มีฝนตกชุกทั่วไป

อุณหภูมิ เฉลี่ยตลอดปี 27.0 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยตลอดปี 33.2 องศาเซลเซียส โดยพบอุณหภูมิสูงสุดในเดือนเมษายน คือ 36.9 องศาเซลเซียส และพบอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยตลอดปี 22.4 องศาเซลเซียส โดยพบอุณหภูมิต่ำสุดในเดือนมกราคม คือ 17.8 องศาเซลเซียส

ปริมาณน้ำฝน ปริมาณน้ำฝนรวมตลอดปี 1,290.4 มิลลิเมตร โดยในเดือนสิงหาคมมีปริมาณน้ำฝนมากที่สุด 229.9 มิลลิเมตร และเดือนธันวาคมมีปริมาณน้ำฝนน้อยที่สุด คือ 7.5 มิลลิเมตร

ความชื้นสัมพัทธ์ มีความชื้นสัมพัทธ์ตลอดปี 73.4 เปอร์เซ็นต์ สูงสุดในเดือนสิงหาคม และเดือนกันยายน เท่ากับ 84.0 เปอร์เซ็นต์ และต่ำสุดในเดือนกุมภาพันธ์ เท่ากับ 62.0 เปอร์เซ็นต์

การวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืชตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ โดยใช้ข้อมูลปริมาณน้ำฝนรายเดือนเฉลี่ย และค่าศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (Evapotranspiration : ETo) ของพืชรายเดือนเฉลี่ย ซึ่งคำนวณโดยใช้โปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith จากนั้นพิจารณาจากระยะเวลาช่วงที่เส้นน้ำฝนอยู่เหนือเส้น 0.5 ETo เป็นหลัก เพื่อหาช่วงระยะเวลาที่

เหมาะสมในการปลูกพืช ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู สามารถสรุปสมมูลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

1) ช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการเพาะปลูก อยู่ในช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์ถึงปลายเดือนพฤษภาคม และหลังจากหมดฤดูฝนประมาณหนึ่งเดือน ในดินยังคงมีความชื้นเหลืออยู่เพียงพอสำหรับปลูกพืชไร่ พืชหลังนา หรือพืชผักอายุสั้นได้

2) ช่วงน้ำมากเกินพอ อยู่ในช่วงปลายเดือนเมษายนถึงกลางเดือนพฤษภาคม เป็นช่วงที่มีปริมาณน้ำฝนมาก โดยเฉพาะบริเวณที่ลุ่มหรือบริเวณริมฝั่งแม่น้ำ อาจเกิดน้ำท่วมขังส่งผลเสียหายกับผลผลิตได้

3) ช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก หรือช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้ง มีปริมาณน้ำฝน และการกระจายตัวของฝนน้อย ไม่เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของพืชจะอยู่ในช่วงกลางเดือนธันวาคมถึงปลายเดือนมกราคมของปีถัดไป ในช่วงเวลาดังกล่าวหากได้รับน้ำชลประทานช่วยก็จะสามารถปลูกพืชได้ และควรจัดหาแหล่งน้ำสำรองสำหรับปลูกพืชในฤดูแล้ง (รูปที่ 2-4)

(ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-4 ถึง รูปที่ 2-5)

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศ อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู (ปี พ.ศ.2558-2563)

เดือน	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	น้ำฝนที่ใช้ประโยชน์ (มม.)*	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	อุณหภูมิสูงสุด (°ซ.)	อุณหภูมิต่ำสุด (°ซ.)	อุณหภูมิเฉลี่ย (°ซ.)	ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ (มม.)*
ม.ค.	8.5	8.4	2.8	30.7	17.8	23.7	67.0	107.4
ก.พ.	53.2	48.7	3.0	32.5	18.3	25.0	62.0	117.8
มี.ค.	35.5	33.5	4.8	35.7	22.2	28.3	63.0	148.9
เม.ย.	70.0	62.2	6.7	36.9	24.2	29.9	63.0	153.5
พ.ค.	187.2	131.1	16.0	36.1	25.1	29.4	74.0	141.6
มิ.ย.	169.3	123.4	15.5	34.4	25.1	28.8	79.0	123.6
ก.ค.	151.6	114.8	19.2	33.1	24.7	28.1	81.0	116.8
ส.ค.	229.9	145.3	20.8	32.3	24.5	27.5	84.0	112.3

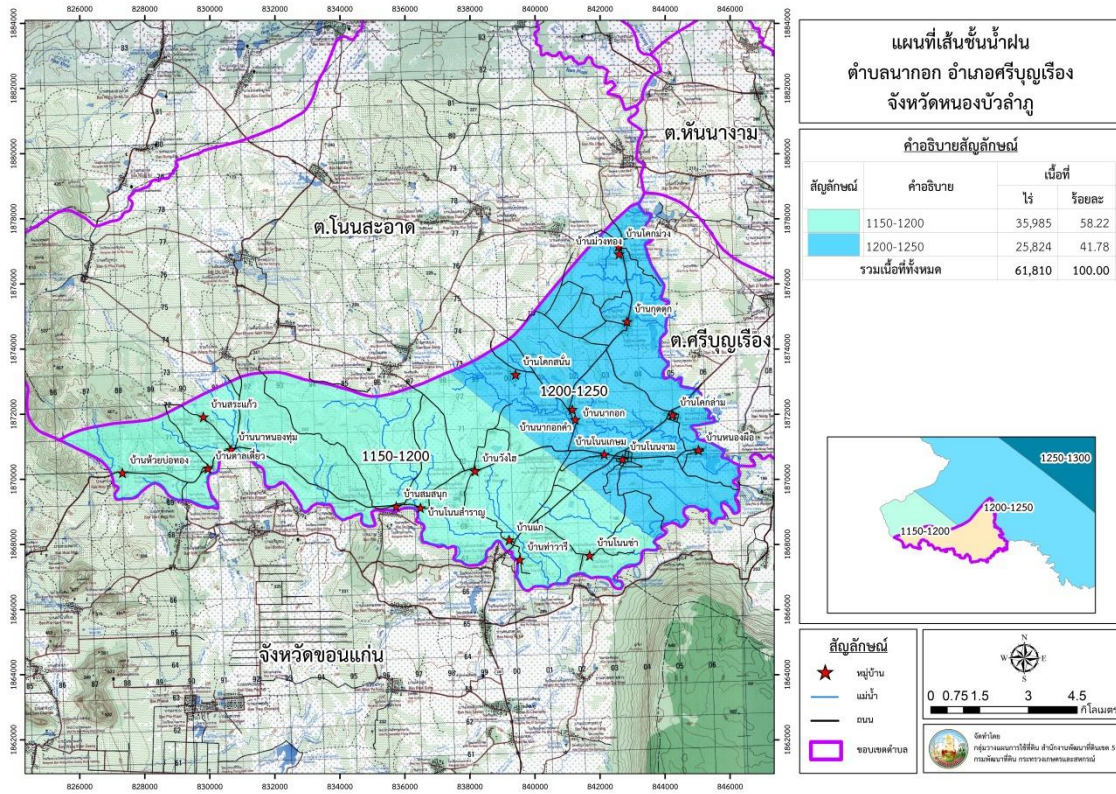
แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

ก.ย.	203.3	137.2	17.2	32.8	24.2	27.6	84.0	109.3
ต.ค.	118.6	96.1	9.7	31.9	23.2	26.8	81.0	118.1
พ.ย.	55.8	50.8	2.4	31.6	20.9	25.7	74.0	106.2
ธ.ค.	7.5	7.4	2.0	30.2	18.0	23.5	69.0	102.5
รวม	1,290.4	958.9	120.1	-	-	-	-	1,458.4
เฉลี่ย	-	-	-	33.2	22.4	27.0	73.4	-

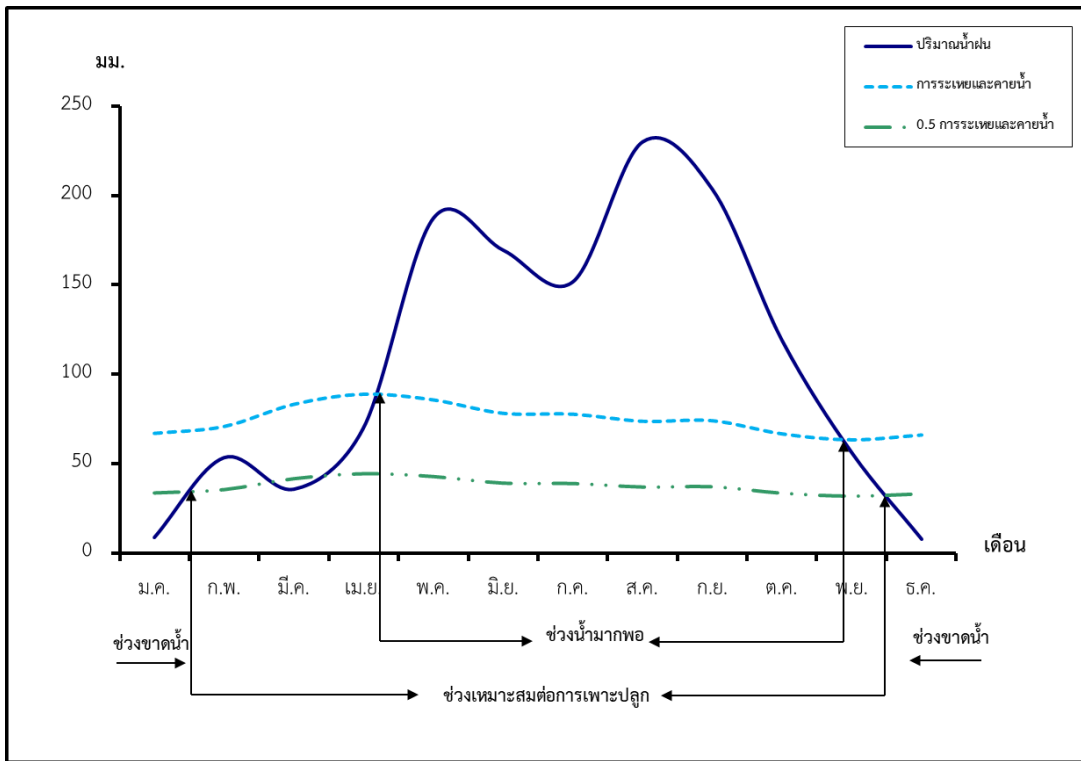
ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2563)

หมายเหตุ : * จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

รูปที่ 2-4 เส้นชั้นน้ำฝน ตำบลนาออก

รูปที่ 2-5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดหนองบัวลำภู (ปี พ.ศ. 2558 -2563)

หมายเหตุ : จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5 (2564) ประกอบด้วย ประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

- 1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 3,349 ไร่ หรือร้อยละ 5.42 ของพื้นที่ตำบล
- 2) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 48,048 ไร่ หรือร้อยละ 78 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 21,583 ไร่ หรือร้อยละ 34.85 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาร้าง นาข้าว นาข้าว+ข้าวโพด

2.2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 23,381 ไร่ หรือร้อยละ 38.11 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง

2.3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 3,006 ไร่ หรือร้อยละ 4.86 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ยืนต้นร้าง เสียม ไทร ยางพารา ปาล์ม น้ำมัน ยูคาลิปตัส สัก ประดู่ จามจุรี

2.4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 65 ไร่ หรือร้อยละ 0.53 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลร้าง เสียม ไทร ฝรั่ง ผลผสม มะม่วง

2.5) พืชสวน มีเนื้อที่ 8 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก

2.6) โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 3 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสุกร

2.7) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 59 ไร่ หรือร้อยละ 0.10 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

3) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 4,887 ไร่ หรือร้อยละ 7.91 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู ป่าผลัดใบสมบูรณ์

4) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 2,224 ไร่ หรือร้อยละ 4.00 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง อ่างเก็บน้ำ และบ่อน้ำ

5) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 3,302 ไร่ หรือร้อยละ 5.34 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ทุ่งหญ้าธรรมชาติ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ไผ่ พื้นที่ลุ่ม

(ตารางที่ 2-2 และรูปที่ 2-6)

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	3,349	5.42
U201	หมู่บ้าน	1,973	3.42
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ	820	1.33
U405	ถนน	235	0.38
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	187	0.30
U503	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	132	0.21
U602	สนามกอล์ฟ	2	0.00
A	พื้นที่เกษตรกรรม	48,048	78
A100	นาไร่	41	0.07
A101	นาข้าว	21,542	34.85
A101+A202	นาข้าว+ข้าวโพด	0	0.00
A202	ข้าวโพด	14	0.02
A203	อ้อย	20,777	34
A204	มันสำปะหลัง	2,590	4.09
A300	ไม้ยืนต้นไร่เชื่อมโทรม	178	0.29
A302	ยางพารา	1,368	2.21
A303	ปาล์มน้ำมัน	65	0.10
A304	ยูคาลิปตัส	1,332	2.16
A305	สัก	12	0.02
A309	ประดู่	46	0.07
A318	จามจุรี	5	0.01
A400	ไม้ผลไร่เชื่อมโทรม	11	0.02
A401	ไม้ผลผสม	25	0.46
A407	มะม่วง	29	0.05
A502	พืชผัก	8	0.01
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	59	0.10

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

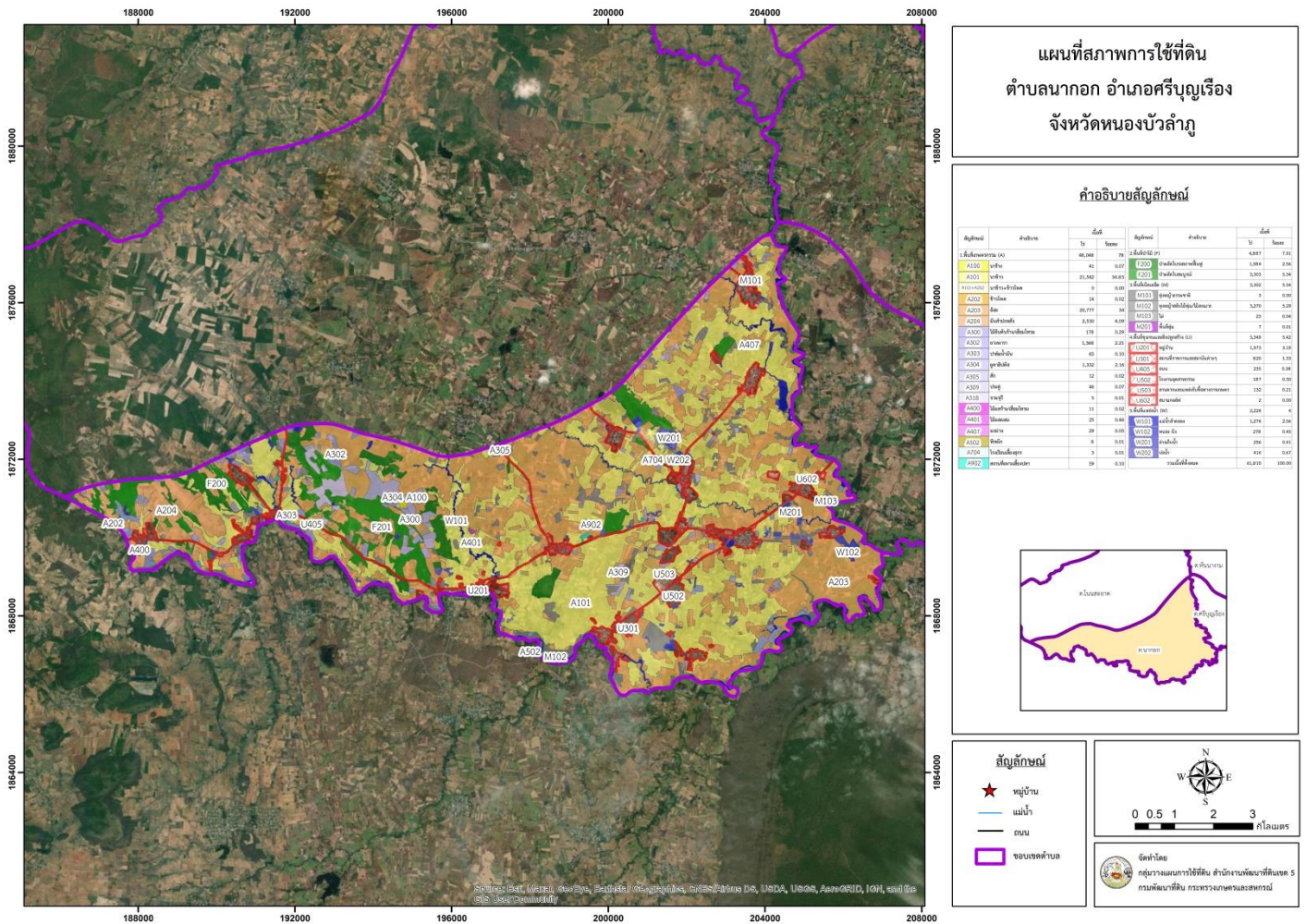
หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่
-------------	------------------	----------

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

		ไร่	ร้อยละ
F	พื้นที่ป่าไม้	4,887	7.91
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	1,584	2.56
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	3,303	5.34
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	3,302	5.34
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	3	0.00
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่มไม้ละเมาะ	3,270	5.29
M103	ไผ่	23	0.04
M201	พื้นที่ลุ่ม	7	0.01
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	2,224	4.00
W101	แม่น้ำลำคลอง	1,274	2.06
W102	หนอง บึง	278	0.45
W201	อ่างเก็บน้ำ	256	0.41
W202	บ่อน้ำ	416	0.67
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		61,810	100.00

ที่มา: กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5 (2564)

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

รูปที่ 2-6 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.7.1 สภาพสังคมโดยทั่วไป

1) ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2563 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลนาออก มีประชากรรวม 15,712 คน แยกเป็นชาย 7,843 คน เป็นหญิง 7,869 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 159 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 4,371 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 2,475 ครัวเรือน หรือร้อยละ 56.62 เป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,896 ครัวเรือน หรือร้อยละ 43.38 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 ถึง 2-4 และรูปที่ 2-7

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ปี 2563

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

พื้นที่	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลนาออก	4,371	7,843	7,869	15,712
หมู่ที่ 1 บ้านนาออก	227	437	387	734
หมู่ที่ 2 บ้านโคกล่าม	257	397	397	794
หมู่ที่ 3 บ้านกุดตุ๊ก	203	404	403	807
หมู่ที่ 4 บ้านโคกม่วง	264	520	520	1,040
หมู่ที่ 5 บ้านวังไฮ	275	508	498	1,006
หมู่ที่ 6 บ้านแก	202	277	299	576
หมู่ที่ 7 บ้านโนนข่า	210	411	366	777
หมู่ที่ 8 บ้านโนนสำราญ	236	439	428	867
หมู่ที่ 9 บ้านโนนงาม	261	372	373	745
หมู่ที่ 10 บ้านโคกสนั่น	199	373	363	736
หมู่ที่ 11 บ้านตาลเดี่ยว	151	259	248	507
หมู่ที่ 12 บ้านหนองผือ	173	303	316	619
หมู่ที่ 13 บ้านนาหนองทุ่ม	132	243	224	467
หมู่ที่ 14 บ้านสมสนุก	231	382	372	754
หมู่ที่ 15 บ้านห้วยบ่อทอง	117	231	218	449
หมู่ที่ 16 บ้านท่าปากเป่ง	37	63	62	125
หมู่ที่ 17 บ้านท่าวารี	102	231	233	464
หมู่ที่ 18 บ้านม่วงทอง	187	419	413	832
หมู่ที่ 19 บ้านสระแก้ว	141	221	239	460
หมู่ที่ 20 บ้านนาออกคำ	190	396	372	768
หมู่ที่ 21 บ้านโนนเกษม	282	463	533	996
หมู่ที่ 22 บ้านสุขเกษม	144	306	269	575
หมู่ที่ 23 บ้านริมหนองพัฒนา	150	305	336	641

ที่มา : กรมการปกครอง (2563)

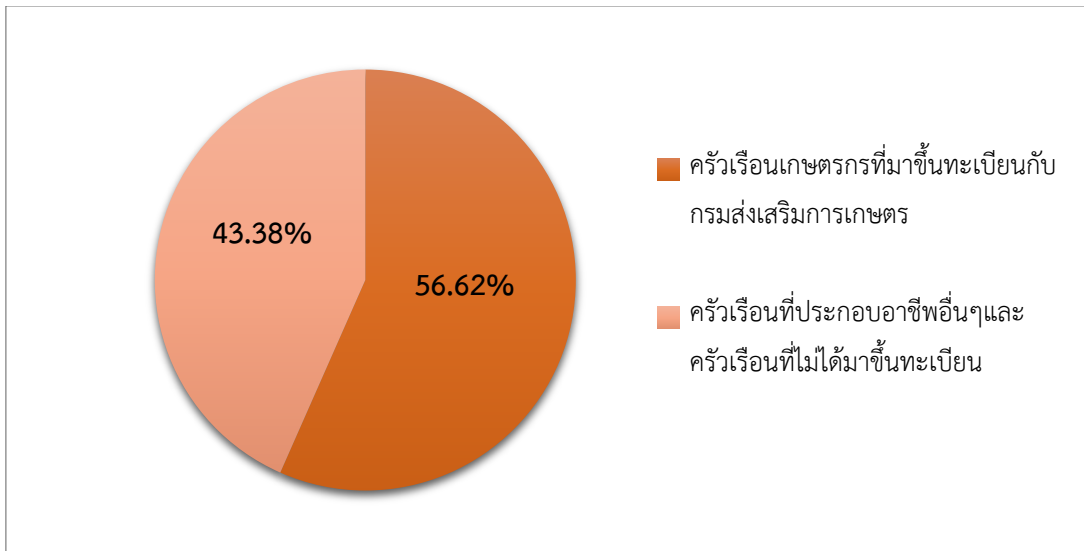
ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนประชากร ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ปี 2563

รายการ	จำนวน	ร้อยละ

	(ครัวเรือน)	
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	4,371	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่มาขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร	2,475	56.62
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียน	1,896	43.38

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2563)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2564)

รูปที่ 2-7 สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

2) สภาพทั่วไป

จากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้านหรือชุมชน ปี 2563 สภาพทั่วไปของตำบลนาออก ได้แก่ แหล่งน้ำ โครงสร้างพื้นฐาน การประกอบอาชีพ สถานที่สำคัญ การคมนาคมขนส่ง ตำบลนาออก มีถนนสายหลักที่ผ่านตำบล คือ ทางหลวงหมายเลข 228 จากอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู – อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่นและทางหลวงหมายเลข 3007 จากบ้านโนนงาม ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู – ตำบลผานกเค้า อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย และได้ดำเนินการปรับปรุง พัฒนาเส้นทางคมนาคมให้ประชาชนสามารถสัญจรได้สะดวก รวดเร็ว และปลอดภัยมากขึ้น การไฟฟ้าจัดให้มีไฟฟ้าสาธารณะภายในหมู่บ้านเพื่อทำให้เกิดแสงสว่างเพื่อสะดวกในการเดินทางและลดอุบัติเหตุ ลดปัญหาอาชญากรรม รวมถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ตำบลนาออก มีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน แต่สภาพปัจจุบันไฟฟ้ายังไม่ขยายเขตไปพื้นที่ที่ทำการเกษตร ซึ่งเป็นปัญหาความต้องการของประชาชนเป็นอย่างมาก

3) แหล่งน้ำเพื่ออุปโภคและบริโภค ตำบลนาออกมีแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค จากระบบน้ำประปาในหมู่บ้าน น้ำบาดาล ลำห้วยขนาดใหญ่ ขนาดเล็ก ฝายน้ำล้นและบ่อน้ำ แต่ยังคงมีบางหมู่บ้านที่ขาดแคลนน้ำ ใช้อุปโภค-บริโภค ในช่วงฤดูแล้ง

4) สถาบันการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา 1 แห่ง โรงเรียนระดับประถมศึกษา 10 แห่ง โรงเรียนขยายโอกาส 3 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3 แห่ง

5) โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 2 แห่ง สถานพยาบาลเอกชน 1 แห่ง สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล 1 แห่ง มีวัด/สำนักสงฆ์ 26 แห่ง ศูนย์ให้บริการระบบการแพทย์ฉุกเฉินประจำตำบล 1 แห่ง ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 13 แห่ง

6) สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ ในพื้นที่เทศบาลตำบลนาออก มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ คือ วัดพุทธศรีราอาสน์บ้านสมสนุก แก่งตาดฟ้าบ้านสมสนุก หมู่ที่ 14

ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 สภาพสังคมในพื้นที่ของตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ปี 2564

สภาพสังคม	จำนวน (แห่ง)
แหล่งน้ำตามธรรมชาติ	
ลำห้วยขนาดใหญ่	1
ลำห้วยขนาดเล็ก	7
หนอง, ฝาย, บึง	31
สถาบันการศึกษา	
โรงเรียนมัธยมศึกษา	1
โรงเรียนระดับประถมศึกษา	10
โรงเรียนขยายโอกาส	3
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3
โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะในหมู่บ้าน(แห่ง)	
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	2
สถานพยาบาลเอกชน	1
สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล	1
วัด/สำนักสงฆ์	26
วิสาหกิจชุมชน	26
ศูนย์ให้บริการระบบการแพทย์ฉุกเฉินประจำตำบล	1
ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	13
สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ	
วัดพุทธศรีราอาสน์	1
แก่งตาตฟ้า	1

ที่มา: องค์การบริหารส่วนตำบลนาออก (2564)

7) หมอдинอาสา กรมพัฒนาที่ดิน

บทบาทหน้าที่ของหมอдинอาสา

- เป็นผู้ประสานงานด้านการพัฒนาที่ดินระหว่างเกษตรกรในหมู่บ้านกับอาสาสมัครหมอдинอาสาประจำหมู่บ้านและเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน

- เป็นผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน ช่วยเผยแพร่ความรู้และประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดินให้แก่เกษตรกรในหมู่บ้าน

- เป็นผู้ช่วยเหลือสนับสนุน เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน ในการดำเนินกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในพื้นที่หมู่บ้าน

หมอдинอาสาในตำบลโนนทันมีจำนวน 24 ราย คือ

1. นายสุวิทย์ ธิตะเชียง	หมอдинอาสาระดับตำบล
2. นายยอดชาย สายสิงห์	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
3. นายคำมูล วิชาวส์ดี	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
4. นายบุญเลิศ ทองใบ	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
5. นายหงส์ ร้าเพยพล	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
6. นายสุระ กลางบุญมา	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
7. นายจිරค์กั๊ด ไพรเขต	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
8. นายวิเศษ คำพรมมี	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
9. นายจรูญ มะแอม	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
10. นายสมศรี เประนาม	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
11. นายบุญช่วย สุระแสง	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
12. นายกาย พรมนิล	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
13. นายฤทธิ ศรีรักษา	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
14. นายกองพัน บัวมิ่ง	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
15. นายสายทอง ทำมา	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
16. นายบุญเพ็ญ บัวมิ่ง	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
17. นายสัมฤทธิ์ พลخال	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
18. นายสมพงษ์ วินสา	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
19. นายวาสนา จุฬา	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
20. นายบุญจันทร์ คำภานาง	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
21. นายสมพาน สิงห์ไชย	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
22. นายใจ สาคร	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน

23. นายบุญเลิศ ทองใบ	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
24. นายเฉวียน โสคำ
(กรมพัฒนาที่ดิน, 2564)	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน

8) การถือครองที่ดิน

ปี 2564 ประชากรตำบลนาออก จำนวน 15,712 คน ถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 14.14 ไร่

9) ลักษณะทางเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจของชุมชนในตำบลนาออกส่วนใหญ่ชาวบ้านมีอาชีพหลักคือ ทำการเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย รับจ้างทั่วไป และมีอาชีพเสริม เช่น การทอผ้า การจักสาน ประชากรมีการเคลื่อนย้ายแรงงานออกนอกพื้นที่หลังฤดูเก็บเกี่ยวเพื่อทำงานหารายได้ในต่างจังหวัด

9.1) การประกอบอาชีพ

ตำบลนาออก เป็นพื้นที่เหมาะทำการเกษตร ประชากรส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนา ทำไร่ ทำสวน และมีอาชีพเสริม เช่น การทอผ้า การจักสาน เครื่องใช้จากไม้ไผ่ การจับสัตว์น้ำเพื่อบริโภคและจำหน่าย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ แก่งตาดฟ้า ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

9.1.1) อาชีพทำเกษตรกรรม ได้แก่ ปลูกข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ยางพารา และพืชผัก รองลงมาได้แก่ อาชีพการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ โค สุกร ไก่ เป็ดและเลี้ยงปลา

9.2) ด้านแรงงาน

ประชากรส่วนใหญ่จะใช้แรงงานจากคนภายในตำบลเพราะ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ นอกนั้นเป็นรับจ้างทั่วไป รับราชการ รับเหมาก่อสร้าง และงานอื่นๆ

9.3) ด้านแหล่งน้ำทางการเกษตร

แหล่งน้ำทางการเกษตรไม่เพียงพอ ในพื้นที่ตำบลนาออก มีแหล่งน้ำที่สำคัญหลายแห่ง คือ ลำห้วยขนาดใหญ่ ลำห้วยขนาดเล็ก หนอง ฝาย ซึ่งเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญที่ใช้ในการเพาะปลูก แต่แหล่งน้ำธรรมชาติเหล่านี้ไม่เพียงพอต่อการอุปโภค-บริโภค และการทำการเกษตรของเกษตรกรตำบลนาออกในช่วงฤดูแล้ง

9.4) ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2562 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 238,495.05 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 57,975.08 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 115,336.79 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 28,036.89 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ

123,158.26 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 29,938.19 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-6, 2-7 และรูปที่ 2-8

(กรมการพัฒนาชุมชน, 2562)

ตารางที่ 2-6 รายได้เฉลี่ยครัวเรือน ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้ครัวเรือน เฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้บุคคล เฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง		
หมู่ที่ 1 บ้านนาออก	163,817.07	99,064.02	25,109.15	2,192.68	290,182.93	69,474.45
หมู่ที่ 2 บ้านโคกล่าม	146,310.06	136,459.22	22,583.80	1,977.65	307,330.73	77,155.96
หมู่ที่ 3 บ้านกุดดุก	86,087.10	70,358.82	37,088.24	28,344.12	221,878.28	48,172.81
หมู่ที่ 4 บ้านโคกม่วง	92,128.21	63,948.72	51,230.77	49,471.79	256,779.49	61,589.18
หมู่ที่ 5 บ้านวังไฮ	128,170.59	90,140.39	32,387.75	24,166.92	274,865.65	65,428.93
หมู่ที่ 6 บ้านแก	109,678.57	47,911.67	34,763.89	34,912.46	227,266.59	62,116.25
หมู่ที่ 7 บ้านโนนข่า	81,012.35	66,524.69	25,560.49	27,361.36	200,458.89	42,065.21
หมู่ที่ 8 บ้านโนนสำราญ	121,727.01	55,784.48	27,073.56	24,917.37	229,502.43	47,370.61
หมู่ที่ 9 บ้านโนนงาม	131,659.57	31,122.34	23,021.86	16,995.21	202,798.98	65,396.58
หมู่ที่ 10 บ้านโคกสนั่น	119,737.50	69,829.38	49,831.88	34,815.63	274,214.38	67,086.09
หมู่ที่ 11 บ้านตาลเดี่ยว	100,739.82	52,381.42	35,477.88	49,833.63	238,432.74	65,875.06
หมู่ที่ 12 บ้านหนองผือ	188,887.68	87,869.57	27,063.04	16,348.19	320,168.48	80,626.37
หมู่ที่ 13 บ้านนาหนองทุ่ม	108,224.21	68,137.37	33,126.32	25,871.58	235,359.47	60,430.14
หมู่ที่ 14 บ้านสมสนุก	103,539.33	53,450.56	29,328.11	24,298.88	210,616.88	57,323.86
หมู่ที่ 15 บ้านห้วยบ่อทอง	78,273.81	61,714.29	43,101.19	40,006.19	223,095.48	48,423.82
หมู่ที่ 16 บ้านท่าปากเป้ง	85,000.00	150,769.23	29,034.62	38.46	246,842.31	59,361.21
หมู่ที่ 17 บ้านท่าวารี	149,116.85	52,709.66	23,004.99	22,684.72	247,516.22	50,875.16
หมู่ที่ 18 บ้านม่วงทอง	81,360.00	75,054.55	52,987.88	41,181.82	250,584.24	51,812.53

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

หมู่ที่ 19 บ้านสระแก้ว	70,731.96	54,056.70	18,592.78	18,783.51	162,164.95	42,744.57
หมู่ที่ 20 บ้านนาออกคำ	72,406.32	56,177.01	44,187.36	44,702.30	217,472.99	51,553.54
หมู่ที่ 21 บ้านโนนเกษม	104,619.91	53,886.88	30,981.45	31,876.92	221,365.16	54,116.92
หมู่ที่ 22 บ้านสุขเกษม	62,736.15	60,429.23	41,197.69	28,313.08	192,676.15	48,921.68
หมู่ที่ 23 บ้านริมพองพัฒนา	86,162.96	46,096.30	34,435.56	25,798.52	192,493.33	57,239.21
เฉลี่ยรวมทุกพื้นที่	109,250.58	67,791.51	33,922.19	27,530.77	238,495.05	57,975.08

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2562)

ตารางที่ 2-7 รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

พื้นที่	แหล่งรายจ่ายของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายจ่าย ครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายบุคคล เฉลี่ย (บาท/ ปี)
	ต้นทุนการผลิต	อุปโภคบริโภค ที่จำเป็น	อุปโภคบริโภค ที่ไม่จำเป็น	ชำระหนี้สิน		
หมู่ที่ 1 บ้านนาออก	14,898.78	42,183.54	15,698.17	10,606.71	83,387.20	19,964.23
หมู่ที่ 2 บ้านโคกลำม	19,058.66	40,450.84	12,939.11	14,938.55	87,387.15	21,938.71
หมู่ที่ 3 บ้านกุดดุก	30,131.76	27,994.12	22,238.24	36,900.00	117,264.12	25,459.64
หมู่ที่ 4 บ้านโคกม่วง	37,897.44	35,841.03	20,733.33	20,625.64	115,097.44	27,606.40
หมู่ที่ 5 บ้านวังไฮ	21,422.35	73,771.64	21,706.96	45,097.11	161,998.06	38,561.97
หมู่ที่ 6 บ้านแก	24,257.94	27,900.79	16,557.14	25,347.62	94,063.49	25,709.33
หมู่ที่ 7 บ้านโนนข่า	10,067.90	42,746.91	10,345.68	21,685.19	84,845.68	17,804.40
หมู่ที่ 8 บ้านโนนสำราญ	35,057.47	33,057.47	4,500.00	26,979.89	99,594.83	20,556.94
หมู่ที่ 9 บ้านโนนงาม	38,941.49	68,886.17	11,964.36	34,532.45	154,324.47	49,765.01
หมู่ที่ 10 บ้านโคกสนั่น	27,601.25	31,733.75	16,680.75	31,911.25	107,927.00	26,404.16

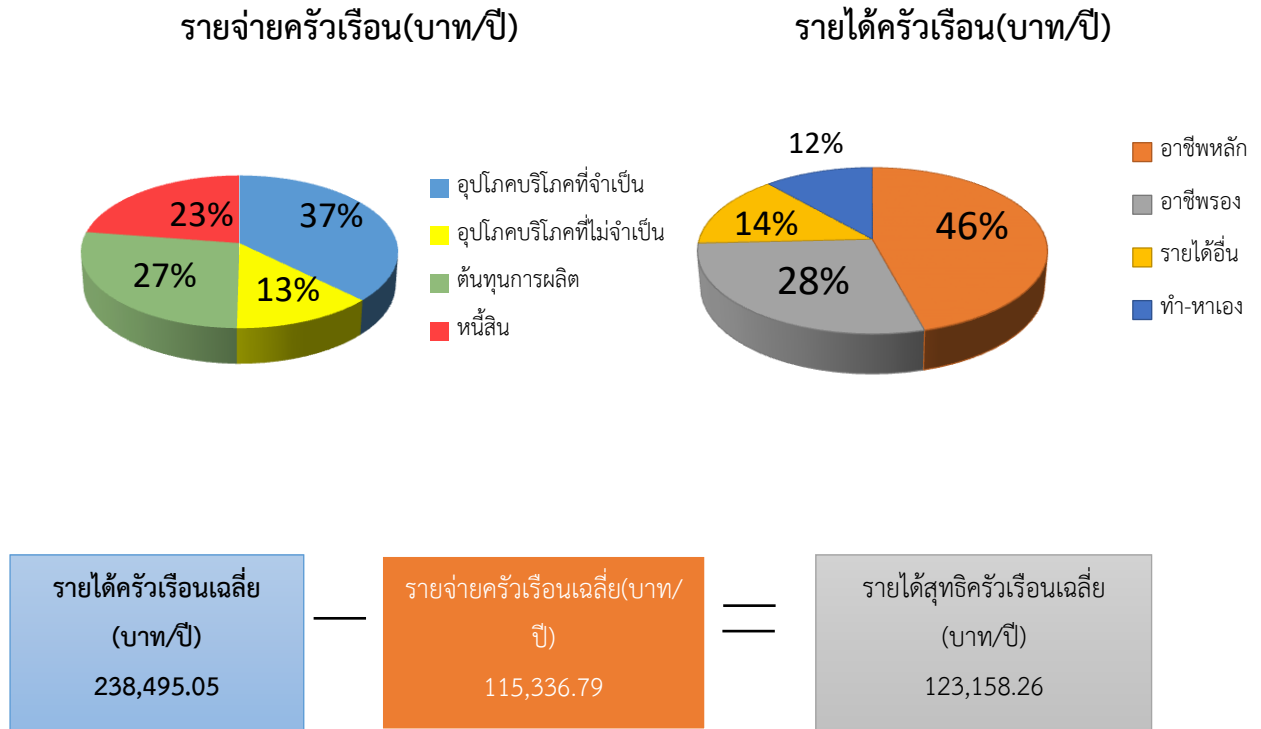

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

หมู่ที่ 11 บ้านตาลเดี่ยว	23,701.77	41,743.36	15,327.43	28,967.26	109,739.82	30,319.32
หมู่ที่ 12 บ้านหนองผือ	105,123.91	78,188.41	30,536.23	33,768.12	247,616.67	62,356.02
หมู่ที่ 13 บ้านนาหนองทุ่ม	43,317.89	22,108.74	10,184.21	17,058.95	92,669.79	23,793.59
หมู่ที่ 14 บ้านสมสนุก	26,671.35	21,497.19	15,601.12	33,720.79	97,490.45	26,534.10
หมู่ที่ 15 บ้านห้วยบ่อทอง	26,476.19	36,375.00	12,511.90	33,553.57	108,916.67	23,640.83
หมู่ที่ 16 บ้านท่าปากเป้ง	12,384.62	33,042.31	11,969.23	8,730.77	66,126.92	14,821.55
หมู่ที่ 17 บ้านท่าวารี	19,726.85	56,335.39	14,916.54	20,628.56	111,607.35	22,940.08
หมู่ที่ 18 บ้านม่วงทอง	54,484.85	36,484.85	10,460.61	28,400.00	129,830.30	26,844.61
หมู่ที่ 19 บ้านสระแก้ว	10,205.15	43,436.08	7,115.46	27,785.57	88,542.27	23,338.59
หมู่ที่ 20 บ้านนาออกคำ	27,626.44	68,514.94	12,545.99	5,672.99	114,360.36	27,109.95
หมู่ที่ 21 บ้านโนนเกษม	23,259.28	34,442.53	13,475.57	25,423.98	96,601.36	23,616.04
หมู่ที่ 22 บ้านสุขเกษม	41,223.08	28,138.46	6,261.55	22,169.23	97,792.32	24,830.08
หมู่ที่ 23 บ้านริมพองพัฒนา	33,497.04	43,014.81	21,574.52	26,992.59	125,078.96	37,193.08
เฉลี่ยรวมทุกพื้นที่	31,309.85	42,996.94	14,936.11	26,093.90	115,336.79	28,036.89

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2562)

รูปที่ 2-8 รายได้-รายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ย ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

รูปที่ 2-8 รายได้-รายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ย ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

บทที่ 3

ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู คือ 1) ทรัพยากรป่าไม้ 2) ทรัพยากรน้ำ และ 3) ทรัพยากรดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

1) เขตป่าไม้ในพื้นที่ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภูแบ่งออกได้เป็น 2 เขตมีเนื้อที่ทั้งหมด 61,810 ไร่คือ

- เขตพื้นที่ป่าไม้ จำนวน 8,229 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 13.31
- นอกเขตพื้นที่ป่าไม้ จำนวน 53,580 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 86.69

ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-1

2) ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528)

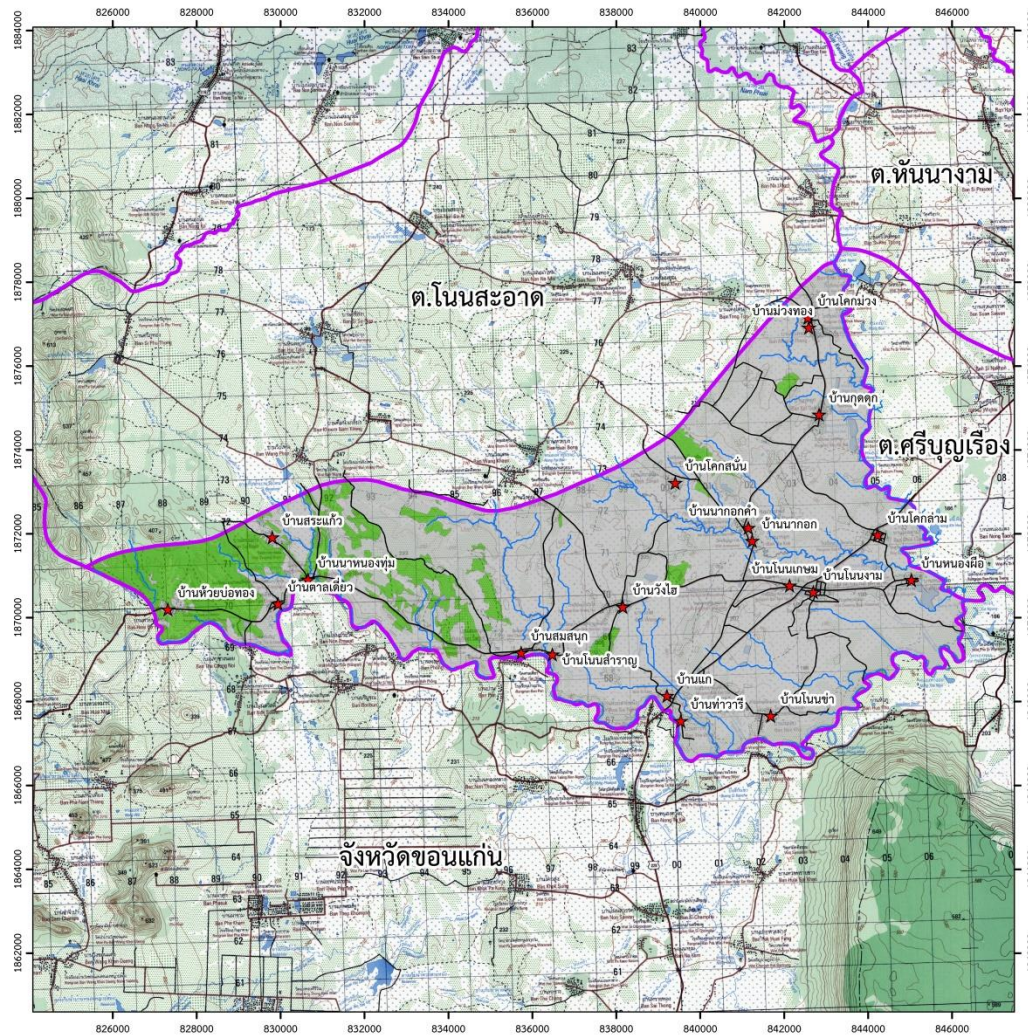
- ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำที่ 2A เนื้อที่ 1 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.00
- ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำที่ 3A เนื้อที่ 22 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.04
- ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำที่ 4A เนื้อที่ 1,676 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.71
- ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำที่ 4B เนื้อที่ 16,933 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 27.49
- ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำที่ 5B เนื้อที่ 43,118 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 69.76

ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-2

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้น คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

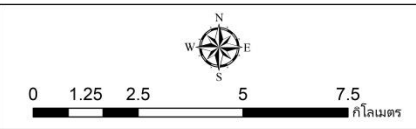

แผนที่เขตป่าไม้ ตำบลนาออก อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

คำอธิบายสัญลักษณ์

สัญลักษณ์	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
	เขตพื้นที่ป่าไม้	8,229	13.31
	นอกเขตพื้นที่ป่าไม้	53,580	86.69
	รวมเนื้อที่ทั้งหมด	61,810	100.00

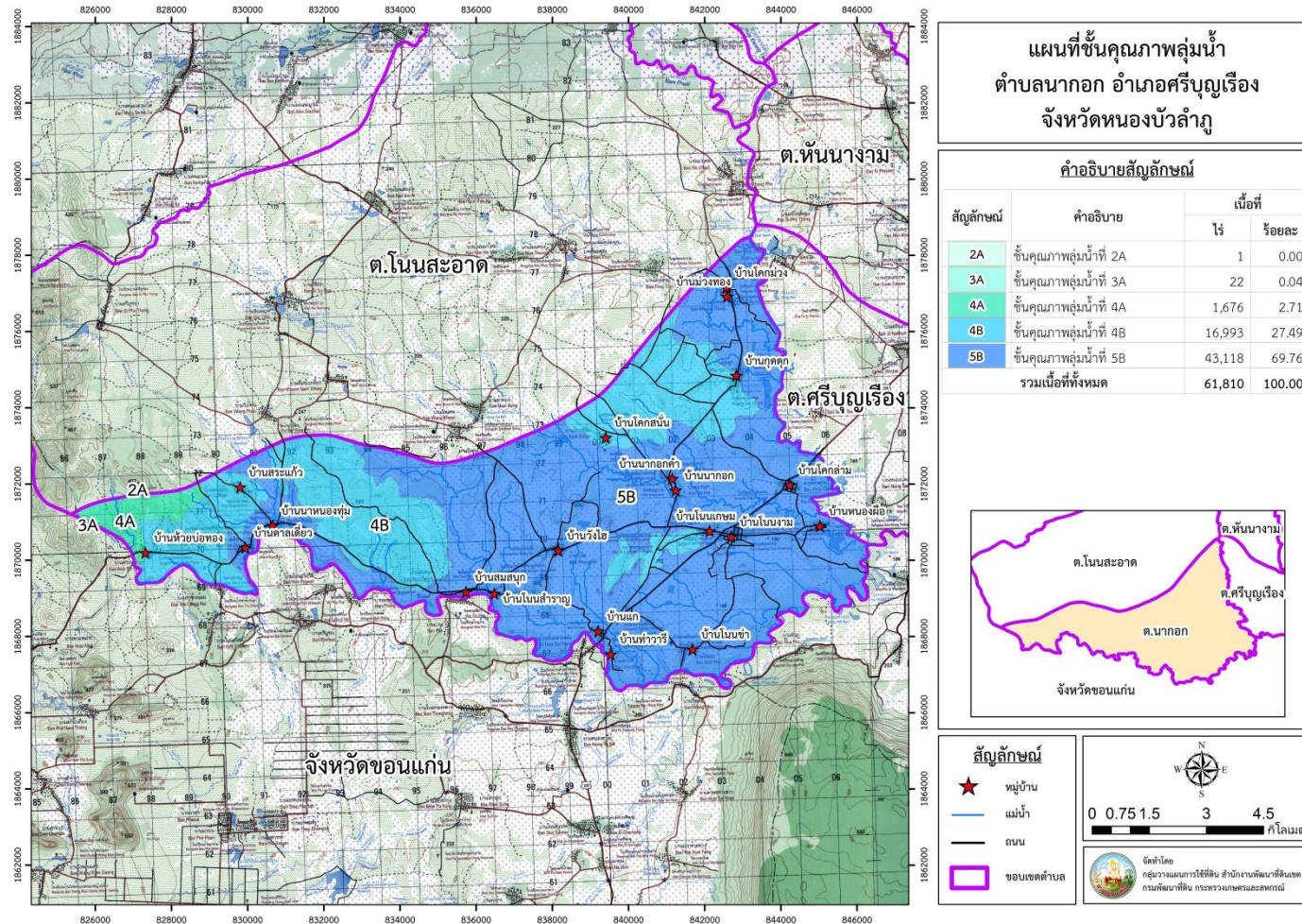
- หมู่บ้าน
- แม่น้ำ
- ถนน
- ขอบเขตตำบล

จัดทำโดย
กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

รูปที่ 3-1 การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

รูปที่ 3-2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

3.2 ทรัพยากรน้ำ

1. แหล่งน้ำตามธรรมชาติและที่มีการพัฒนา

- แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรส่วนใหญ่เกษตรกรใช้น้ำฝนตามธรรมชาติทำการเกษตร นอกจากนี้ใช้น้ำจากแหล่งน้ำดังต่อไปนี้

- ลำห้วยขนาดใหญ่	จำนวน	1 แห่ง
- ลำห้วยขนาดเล็ก	จำนวน	7 แห่ง
- หนอง, ฝาย	จำนวน	31 แห่ง

- แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

ตำบลนาออกมีแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น คือ

- บ่อบาดาลโยก	จำนวน	16 แห่ง
- ประปาหมู่บ้าน	จำนวน	23 แห่ง
- ฝายน้ำล้น	จำนวน	1 แห่ง

ตำบลนาออกยังมีแหล่งน้ำของกรมพัฒนาที่ดิน เป็นสระน้ำประจำไร่นานอกเขตชลประทาน ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร จำนวน 222 บ่อ ดังนี้

ปีงบประมาณ 2559	จำนวน	7 บ่อ
ปีงบประมาณ 2560	จำนวน	38 บ่อ
ปีงบประมาณ 2561	จำนวน	89 บ่อ
ปีงบประมาณ 2562	จำนวน	50 บ่อ
ปีงบประมาณ 2563	จำนวน	38 บ่อ

2. น้ำใต้ดิน

2.1 แหล่งน้ำใต้ดิน จากข้อมูลธรณีสารสนเทศของกรมทรัพยากรธรณี (2556) นำมาวิเคราะห์ชั้นน้ำที่พบในตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง รายละเอียดดังนี้

- ชั้นหินอุ้มน้ำอายุคาร์บอนิเฟอรัส ประกอบด้วยหินทราย หินเชิร์ต หินปูน หินควอร์ตไซต์ที่มีหินดินดานแทรกสลับและมีสายแร่ควอตซ์ตัดผ่านชั้นหินจะแสดงลักษณะคดโค้งและถูกรอยเลื่อนตัดผ่านทำให้ชั้นหินมีมุมเอียงเทค่อนข้างชัน พบทั่วไปในกลุ่ม ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 1,050 ไร่

- ชั้นหินอุ้มน้ำหินชุดน้ำพอง ประกอบด้วยหินทรายแป้ง หินทรายและหินกรวดมน สลับกันเป็นชั้นหนาวางตัวต่อเนื่อง ในขณะที่บางบริเวณวางตัวอยู่บนหินปูนยุคเพอร์เมียนแบบรอยชั้นไม่ต่อเนื่อง หวมัดหินนี้หนาประมาณ 1,465 เมตร ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 13,448 ไร่

-ชั้นหินอุ้มน้ำหินชุดภูกระดึง หมาดภูกระดึงวางตัวอยู่บนหินน้ำฟองหรือบนหินยุคเพอร์เมียนในบริเวณที่ไม่มีหินน้ำฟอง ประกอบด้วยหินทรายแป้ง หินทรายสีเทาอมเขียว หินโคลน และหินกรวดมน เนื้อปูนผสมมีซากดึกดำบรรพ์ ชั้นส่วนกระดูกและฟันฟอสซิลไอซอร์และกระดูกไดโนเสาร์ ความหนาของหมวดหินนี้มีที่บริเวณภูกระดึงประมาณ 1,001 เมตร ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 47,312 ไร่

2.2 คุณภาพน้ำใต้ดินและศักยภาพพัฒนาน้ำใต้ดิน

ในการศึกษาคุณภาพน้ำใต้ดินของตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู พิจารณาจากอัตราการให้น้ำ (Yield) และปริมาณของแข็งที่ละลายเจือปนอยู่ในน้ำซึ่งมองไม่เห็นด้วยตาเปล่า (Tds) เพื่อหาเนื้อที่ที่ควรส่งเสริมให้มีการจัดการน้ำและการพัฒนาน้ำใต้ดินให้เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการทำการเกษตรและการอุปโภคบริโภค ได้ดำเนินการสำรวจและตรวจพบว่ามีพื้นที่ที่มีอัตราการให้น้ำในช่วง <2 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง มีเนื้อที่มากที่สุดจำนวน 23,919 ไร่หรือร้อยละ 38.70 ของเนื้อที่ตำบล และพบว่าพื้นที่ดังกล่าวมีปริมาณของแข็งที่ละลายเจือปนอยู่ในน้ำซึ่งมองไม่เห็นด้วยตาเปล่า <500 มิลลิกรัมต่อลิตร สามารถนำมาใช้เพื่ออุปโภคได้ ดังรายละเอียดตารางที่ 3-1 และรูปที่ 3-4

ในปัจจุบันตำบลนาออกมีบ่อบาดาลกระจายอยู่จำนวน 26 บ่อ ดังรายละเอียดในรูป 3-5

ตารางที่ 3-1 อัตราการให้น้ำของชั้นหินอุ้มน้ำ ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

อัตราการให้น้ำ (ลบ.ม./ชม.)	ปริมาณของแข็ง ที่ละลายเจือปนอยู่ในน้ำ	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
Yield<2	<500,500-1,500	23,919	38.70
Yield 2-10	<500,500-1,500	14,954	24.20
Yield 10 - 20	<500,500-1,500	20,696	33.48
Yield > 20	500 – 1,500	2,239	3.62
ผลรวมทั้งหมด		50,319	100.00

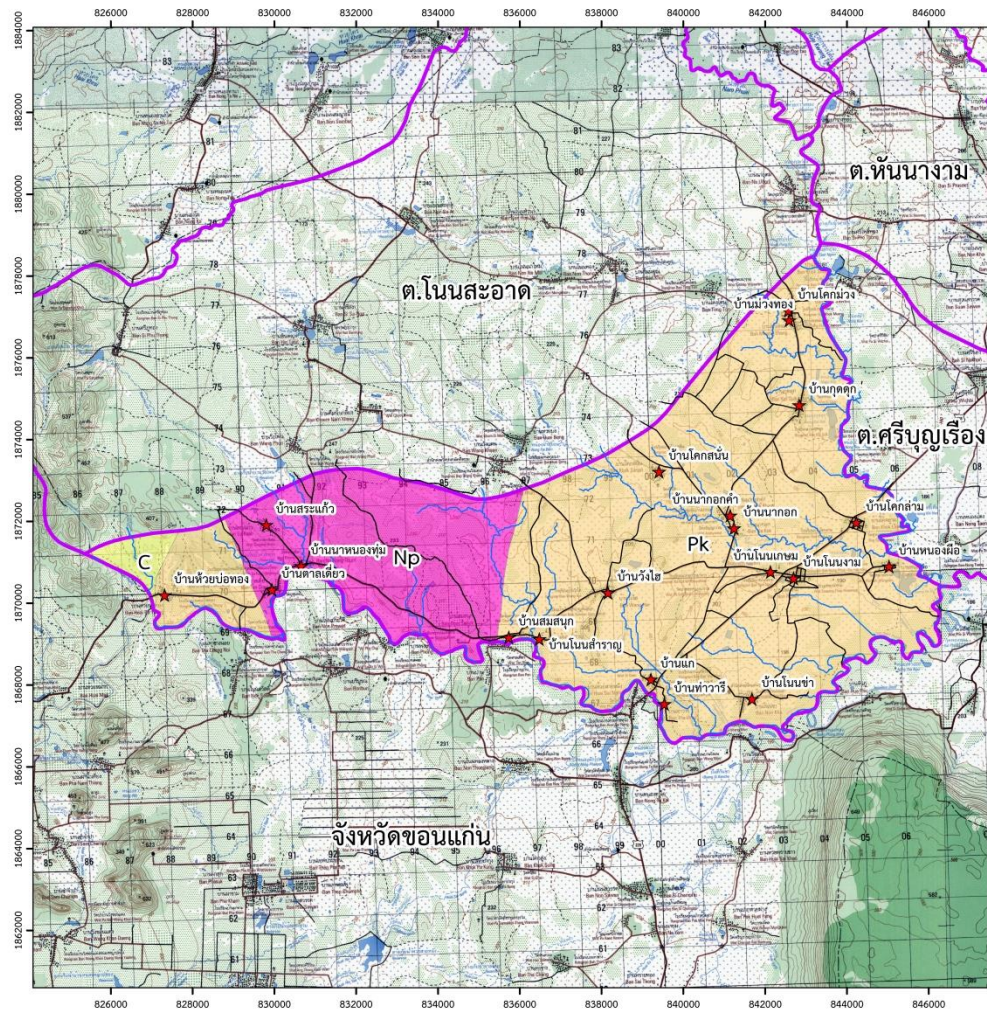
หมายเหตุ : Yield คืออัตราการให้น้ำ มีหน่วยเป็นลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง

Tds (Total dissolved solid) คือปริมาณของแข็งที่ละลายเจือปนอยู่ในน้ำซึ่งมองไม่เห็นด้วยตาเปล่า มีหน่วยเป็นมิลลิกรัมต่อลิตร

ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำบาดาล 2558

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

แผนที่ยุทธศาสตร์วิทยา ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

คำอธิบายสัญลักษณ์

สัญลักษณ์	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
C	พื้นที่ชุ่มน้ำอายุคาร์บอนเฟอริส	1,050	1.70
Np	พื้นที่ชุ่มน้ำหินปูนน้ำตื้น	13,448	21.76
Pk	พื้นที่ชุ่มน้ำหินปูนตื้น	47,312	76.54
รวมเนื้อทั้งหมด		61,810	100.00

สัญลักษณ์

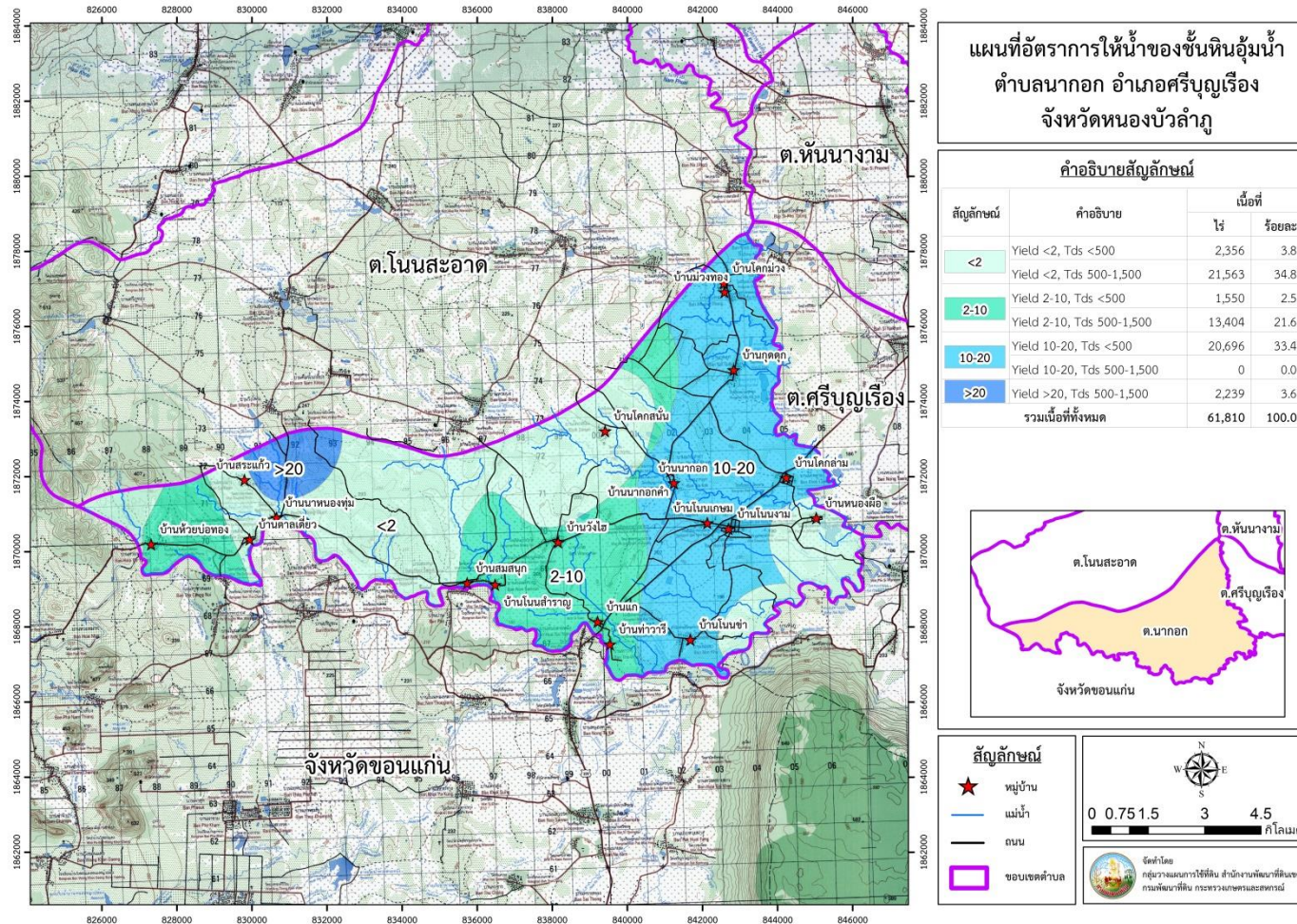
- ★ หมู่บ้าน
- แม่น้ำ
- ถนน
- ขอบเขตตำบล

0 0.75 1.5 3 4.5
กิโลเมตร

จัดทำโดย
กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

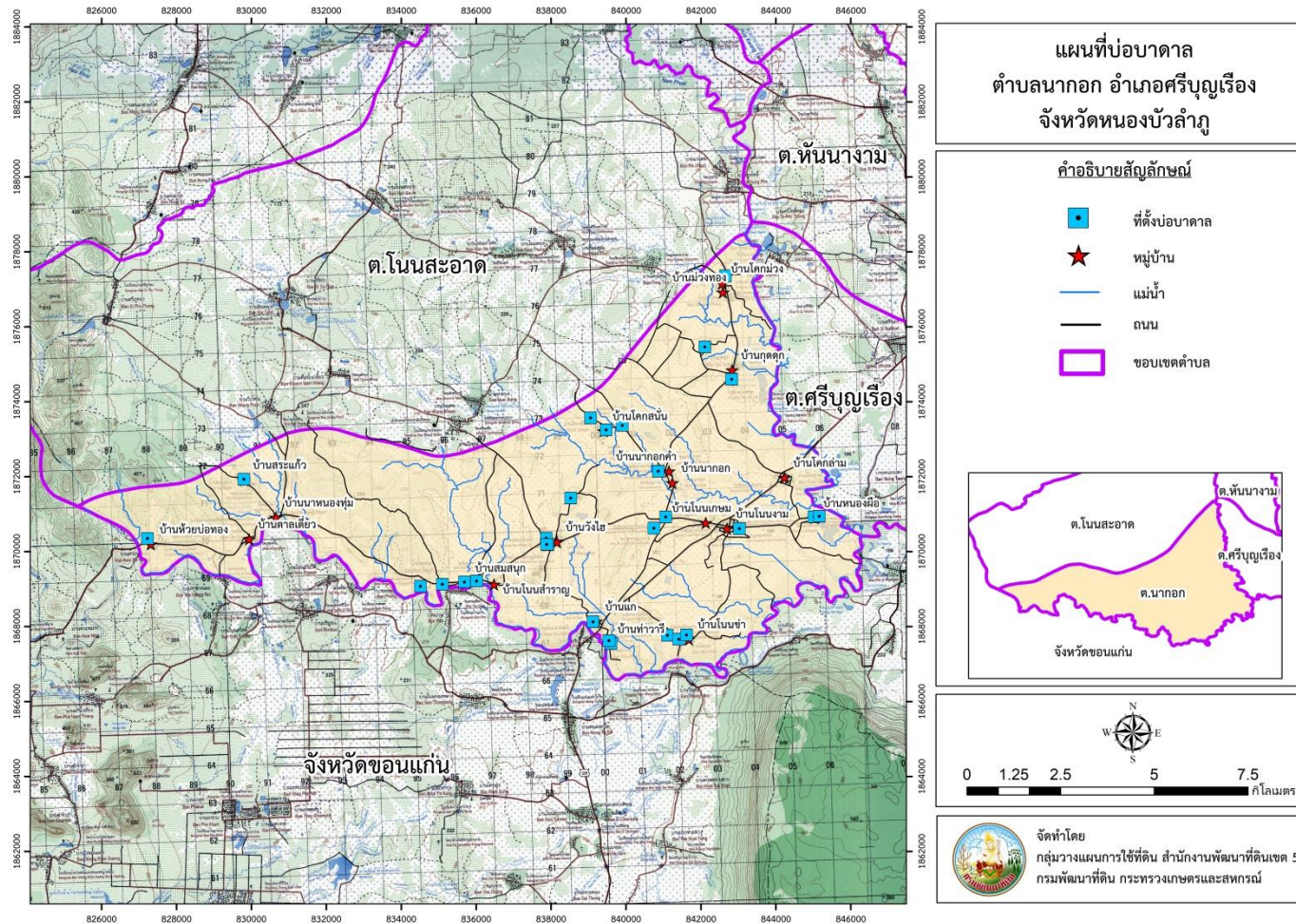

รูปที่ 3-3 อุทกธรณีวิทยาแสดงศักยภาพน้ำบาดาลและชนิดชั้นหินให้น้ำ ตำบลนากอก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

รูปที่ 3-4 แผนที่อัตราการให้น้ำของชั้นหินอุ้มน้ำ ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

รูปที่ 3-5 แผนที่บ่อบาดาล ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

3.3 ทรัพยากรดิน

3.3.1 สถานภาพทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ประกอบด้วยประเภทดินในพื้นที่ลุ่ม

1) ชุดดินซุมแพ (Cpa) เป็นดินลิกมาก ดินบนเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินทรายปนดินร่วน มีสีน้ำตาลปนเทาหรือสีน้ำตาล ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายหรือดินร่วนปนทราย อาจพบชั้นดินร่วนปนดินเหนียวหรือดินเหนียวสีเทาปนน้ำตาลอ่อนหรือเทาปนชมพู พบจุดประสีน้ำตาลปนเหลืองหรือสีน้ำตาลปนแดงตลอด ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดเล็กน้อย (pH4.5-6.5) ในดินล่าง ดินมีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว

- หน่วยแผนที่ดิน Cpa-clA : ชุดดินซุมแพที่เป็นดินร่วนเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 13,374 ไร่ หรือร้อยละ 21.64 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Cpa-fl-IA : ชุดดินคล้ายชุดดินซุมแพที่เป็นดินร่วนละเอียด ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,017 ไร่ หรือร้อยละ 3.26 ของพื้นที่ตำบล

2) ชุดดินเขมราษฎร์ (Kmr) เป็นดินลิกมาก ดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วนหรือดินร่วนปนทราย มีสีน้ำตาลน้ำตาลเข้ม ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายสีน้ำตาลหรือน้ำตาลอ่อน และเป็นดินเหนียวหรือดินเหนียวเป็นทรายแป้งสีเทาปนชมพูหรือเทาในดินล่างลึกลงไป ช่วงเปลี่ยนแปลงของเนื้อดินจะพบภายในความลึก 100 เซนติเมตร จากผิวดิน ซึ่งอาจพบการสะสมลูกรังหรือกรวดปริมาณเล็กน้อยพบศิลาแรงอ่อนในชั้นดินล่าง ชั้นหินผุและหินพื้นพอกหินทราย ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงกรดปานกลาง (pH5.5-6.0) ดินล่างเป็นกรดจัดมากถึงกรดจัด (pH4.5-5.5) ดินมีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วในดินบนและดีปานกลางในดินล่าง

- หน่วยแผนที่ดิน Kmr-slA : ชุดดินเขมราษฎร์ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 253 ไร่ หรือร้อยละ 0.41 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Kmr-hb-sIB : ชุดดินคล้ายชุดดินเขมราษฎร์ที่มีความอึดตัวด้วยเบสสูงและเป็นหินร่วนหยาบทับอยู่บนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 17 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของพื้นที่ตำบล

3) ชุดดินละหานทราย (Lah) เป็นดินลิกมาก ดินบนเป็นดินร่วน ดินร่วนปนทรายหรือทรายนดินร่วน สีน้ำตาลเทาปนน้ำตาล ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายและอาจพบดินร่วนเหนียวปนทรายในดินตอนล่างลึกๆ สีเทา เทาปนชมพูจนถึงขาว จะพบจุดประสีแดงปนเหลือง น้ำตาลปนเหลือง ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงกรดจัดมาก (pH4.5-5.5) ตลอดหน้าตัดดิน มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงดีปานกลาง

- หน่วยแผนที่ดิน Lah-s1A : ชุดดินละหอนทรายที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 508 ไร่ หรือร้อยละ 0.82 ของพื้นที่ตำบล

4) ชุดดินสีทน (St) เป็นดินสีทมาก ดินบนเป็นดินร่วน ดินร่วนปนทราย หรือทรายปนดินร่วนสีน้ำตาล ดินล่างมีลักษณะไม่แน่นอน เป็นพวกดินเหนียวหรือพวกทรายและจะแสดงการเรียงชั้นสลับกันแล้วแต่ชนิดของวัตถุต้นกำเนิดที่น้ำพามาทับถมในแต่ละปี ดินมีสีเทา เทาปนชมพูหรือน้ำตาลปนเทา จะพบจุดประสีแดงปนเหลือง น้ำตาลหรือเหลืองตลอดหน้าตัดดิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH5.5-6.5) ตลอดชั้นดิน ดินมีการระบายน้ำค่อนข้างเลว

- หน่วยแผนที่ดิน St-s1A : ชุดดินสีทนที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 317 ไร่ หรือร้อยละ 0.51 ของพื้นที่ตำบล

ประเภทดินในพื้นที่ดอน

1) ดินชุดชุมพลบุรี (Chp) เป็นดินสีทมาก เนื้อดินเป็นดินร่วนถึงทรายปนดินร่วน แล้วแต่ตะกอนที่น้ำพามาทับถมในแต่ละปี โดยแต่ละชั้นเนื้อดินและสีจะแตกต่างกันเห็นได้ชัดเจน ดินเป็นสีน้ำตาล น้ำตาลเข้มหรือน้ำตาลซีด จะพบจุดประสีน้ำตาลแก่ น้ำตาลเหลือง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดจัด (pH5.0-5.5) ในดินบนและเป็นกรดจัดมากถึงกรดเล็กน้อย (pH5.0-6.5) ในดินล่าง การระบายน้ำดีปานกลางถึงดี

- หน่วยแผนที่ดิน Chp-fsi-s1B : ดินคล้ายชุดดินชุมพลบุรี มีเนื้อดินเป็นดินทรายแป้งละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 986 ไร่ หรือร้อยละ 1.60 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Chp-s1B : ดินคล้ายชุดดินชุมพลบุรี มีเนื้อดินเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,139 ไร่ หรือร้อยละ 1.84 ของพื้นที่ตำบล

2) ชุดดินกลางดง (Kld) เป็นดินสีทมาก ดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวหรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง สีน้ำตาลเข้มถึงสีน้ำตาลปนเทาเข้ม ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกลาง (pH6.0-7.0) ดินล่างเป็นดินเหนียวสีแดงปนเหลืองถึงสีแดง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดปานกลาง (pH5.0-6.0) ดินมีการระบายน้ำดี

- หน่วยแผนที่ดิน Kld-clB : ชุดดินกลางดงที่เป็นดินร่วนเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 28 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Kld-gm-clB : ดินคล้ายชุดดินกลางดงที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 161 ไร่ หรือร้อยละ 0.26 ของพื้นที่ตำบล

3) ชุดดินเขมราษฎร์ (Kmr) เป็นดินสีทมาก ดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วนหรือดินร่วนปนทราย มีสีน้ำตาลน้ำตาลเข้ม ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายสีน้ำตาลหรือน้ำตาลอ่อน และเป็นดิน

เหนียวหรือดินเหนียวเป็นทรายแป้งสีเทาปนชมพูหรือเทาในดินล่างลึกลงไป ช่วงเปลี่ยนแปลงของเนื้อดิน จะพบภายในความลึก 100 เซนติเมตร จากผิวดิน ซึ่งอาจพบการสะสมลูกรังหรือกรวดปริมาณเล็กน้อย พบศิลาแรงอ่อนในชั้นดินล่าง ชั้นหินผุและหินพื้นพอกหินทราย ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงกรดปานกลาง (pH5.5-6.0) ดินล่างเป็นกรดจัดมากถึงกรดจัด (pH4.5-5.5) ดินมีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วในดินบน และตีปานกลางในดินล่าง

- หน่วยแผนที่ดิน Kmr-col-sLB/csub : ดินคล้ายชุดดินเขมราฐที่เป็นดินร่วนหยาบทับบ อยู่บนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 6,453 ไร่ หรือร้อยละ 10.44 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Kmr-hb,col-sLA/csub : ดินคล้ายชุดดินเขมราฐที่มีความอึดตัวด้วย เบสสูง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 220 ไร่ หรือร้อยละ 0.36 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Kmr-hb,col-sLB/csub : ดินคล้ายชุดดินเขมราฐที่มีความอึดตัวด้วย เบสสูงและเป็นดินร่วนหยาบทับบอยู่บนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,990 ไร่ หรือ ร้อยละ 3.22 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Kmr-sLB : ชุดดินเขมราฐที่มีดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 959 ไร่ หรือร้อยละ 1.55 ของพื้นที่ตำบล

4) ชุดดินมวกเหล็ก (ML) เป็นดินต้นถึงชั้นเศษหินหนาแน่นและ/หรือหินต้นกำเนิด ดินบน เป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนทรายแป้ง สีน้ำตาลปนเทาหรือน้ำตาลเข้ม ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็น กลาง ดินล่างมีสีน้ำตาลปนเหลือง น้ำตาลหรือน้ำตาลเข้ม เนื้อดินเป็นดินร่วนปนดินเหนียว หรือดินร่วน เหนียวปนทรายแป้ง หรือดินเหนียวที่มีเศษหินหรือกรวดปะปนมาก ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงกรด เล็กน้อย จะพบหินที่กำลังสลายตัวที่มีความลึกไม่เกิน 50 เซนติเมตร จากผิวดิน บางบริเวณอาจพบเศษ หินลอยอยู่บนหน้าดิน ดินมีการระบายน้ำดี

- หน่วยแผนที่ดิน ML-gclC : ชุดดินมวกเหล็กที่มีดินร่วนเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,181 ไร่ หรือร้อยละ 1.91 ของพื้นที่ตำบล

5) ชุดดินหนองบัวแดง (Nbd) ดินบนมีเนื้อดินเป็นทรายปนดินร่วนหรือดินร่วนปน ทราย สีน้ำตาล น้ำตาลอ่อน มีจุดประสีน้ำตาลปนเหลืองหรือน้ำตาลแก่ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึง กรดปานกลาง ดินล่างตอนบนเป็นดินร่วนปนทราย ปนกรวดลูกรังมากถึงดินเหนียวปนทรายปนกรวด ลูกรังสีน้ำตาลมีจุดประสีแดงหรือน้ำตาลแก่ ส่วนดินล่างช่วง 50-100 เซนติเมตร จากผิวดิน พบชั้นของความไม่ต่อเนื่อง เนื้อดินเป็นดินเหนียวสีเทา เทาอ่อน หรือน้ำตาลปนเทา มีจุดประสีต่างๆ และพบศิลา แล่งอ่อนปริมาณ 5-50 เปอร์เซ็นต์ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดจัดและพบชั้นหินตะกอนพวกหิน ทรายแป้ง 2-5 ที่กำลังสลายตัวลึกมากกว่า 150 เซนติเมตร ดินมีการระบายน้ำตีปานกลางถึงค่อนข้าง เรว

- หน่วยแผนที่ดิน Nbd-slB : ชุดดินหนองบัวแดงที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 16,895 ไร่ หรือร้อยละ 27.33 ของพื้นที่ตำบล

6) ชุดดินนาคู (Nu) เป็นดินลึกมาก เนื้อดินบนเป็นทรายปนดินร่วนหรือทรายหนามากกว่า 50 เซนติเมตร สีนํ้าตาลเข้ม ส่วนดินล่างระหว่างความลึก 50-100 เซนติเมตร เป็นดินร่วนปนทรายถึงดินร่วนเหนียวปนทรายสีเทาหรือเทาปนชมพู พบจุดประสีต่างๆ อาจพบชั้นลูกรังบางๆ ช่วงรอยต่อระหว่างเนื้อดินพบชั้นดินเหนียวปนทรายแป้งหรือชั้นหินทรายหรือทรายแป้งที่กำลังสลายตัว ภายในความลึก 150 เซนติเมตร ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงกรดปานกลาง (pH4.5-5.5) ในดินล่าง ดินมีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง

- หน่วยแผนที่ดิน Nu-lsB : ชุดดินนาคูที่มีดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,632 ไร่ หรือร้อยละ 2.64 ของพื้นที่ตำบล

7) ดินชุดพล (Pho) เป็นดินลึก ดินบนเป็นดินร่วนถึงดินร่วนปนทราย สีนํ้าตาลหรือนํ้าตาลเข้ม ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายสีนํ้าตาลหรือนํ้าตาลอ่อนและเป็นดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทรายแป้งสีเทาปนชมพูหรือเทาในชั้นดินล่าง ลึกลงไปช่วงเปลี่ยนแปลงเนื้อดินเป็นดินเหนียว จะพบภายในความลึก 100 เซนติเมตร อาจพบชั้นลูกรังปริมาณเล็กน้อยในช่วงการเปลี่ยนแปลงมักพบจุดประสีแดงและสีลาแลงอ่อนในดินชั้นล่างและพบชั้นหินผุ หินพื้นพวกหินทรายแป้งช่วงความลึก 100-150 เซนติเมตร ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH5.0-6.0) ในดินบน และเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นด่างปานกลาง (pH6.5-8.0) ในดินล่าง

- หน่วยแผนที่ดิน Pho-clB/csub : ชุดดินพลที่มีดินเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,327 ไร่ หรือร้อยละ 2.15 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Pho-col-IC: ชุดดินพลที่มีดินเป็นดินร่วนหยาบ ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 6,104 ไร่ หรือร้อยละ 9.88 ของพื้นที่ตำบล

8) ชุดดินภูพาน (Pu) เป็นดินลึกมาก ดินบนปนทรายปนดินร่วนหรือดินร่วนปนทราย สีนํ้าตาลหรือนํ้าตาลเข้ม ดินล่างปนดินร่วนปนทราย สีนํ้าตาล นํ้าตาลปนเหลือง นํ้าตาลปนแดง หรือแดงปนเหลือง อาจพบจุดประสีนํ้าตาลแกหรือเหลืองปนแดงปริมาณเล็กน้อย อาจพบลูกรังปริมาณเล็กน้อยร่วมกับเศษหินทรายในหน้าตัดดิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงกรดเล็กน้อย (pH 5.0-6.5) ในดินบน และกรดจัดมากถึงกรดจัด (pH 4.5-5.5) ในดินล่างมักพบก้อนหินทรายลอยอยู่บนผิวดิน

- หน่วยแผนที่ดิน Pu-mw-slB : ดินคล้ายชุดดินภูพานที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 143 ไร่ หรือร้อยละ 0.23 ของพื้นที่ตำบล

9) ดินชุดวังสะพุง (Ws) เป็นดินลึกปานกลาง ดินบนเป็นดินร่วน ดินร่วนปนดินเหนียวหรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง สีนํ้าตาลเข้มถึงนํ้าตาลปนเทาเข้ม ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็น

กลาง (pH6.0-7.0) ดินล่างตอนบนเป็นดินเหนียวสีแดงปนเหลืองถึงแดง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงกรดปานกลาง (pH5.5-6.0) ตอนล่างเป็นดินเหนียว มีเศษหินปะปนหนาแน่นและส่วนใหญ่พบชั้นหินพื้นภายในความลึก 100 เซนติเมตร สีนํ้าตาลปนแดงหรือนํ้าตาลปนเหลือง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงกรดปานกลาง (pH5.5-7.0) ดินมีการระบายน้ำดี

- หน่วยแผนที่ดิน Ws-clB :ชุดดินวังสะพุงที่มีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 400 ไร่ หรือร้อยละ 0.65 ของพื้นที่ตำบล

10) พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC) มีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ สภาพพื้นที่สูงชันถึงสูงชันมากที่สุด มีเนื้อที่ 59 ไร่ หรือร้อยละ 0.09 ของพื้นที่ตำบล

11) พื้นที่เบ็ดเตล็ด (Miscellaneous areas) มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 5,693 ไร่ หรือร้อยละ 9.15 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 2 หน่วยแผนที่ดิน คือ

11.1) หน่วยแผนที่ดิน U : พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 3,349 ไร่ หรือร้อยละ 5.42 ของพื้นที่ตำบล

11.2) หน่วยแผนที่ดิน W : พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 2,303 ไร่ หรือร้อยละ 3.73 ของพื้นที่ตำบล ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-2 ถึง 3-3 และรูปที่ 3-6 ถึง 3-7

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

ตารางที่ 3-2 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลนาออก อำเภอเมืองศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

หน่วย แผนที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
Cpa-clA	ชุดดินชุมแพที่เป็นดินร่วนเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	13,374	21.64
Cpa-fl-IA	ดินคล้ายชุดดินชุมแพที่เป็นดินร่วนละเอียด ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	2,017	3.26
Kmr-hb-slB	ดินคล้ายชุดดินเขมราฐที่มีความอึดตัวด้วยเบสสูงและเป็นดินร่วนหยาบที่บอบอยู่บนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	17	0.03
Kmr-slA	ชุดดินเขมราฐที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	253	0.41
Kmr-col-slB/csub	ดินคล้ายชุดดินเขมราฐที่เป็นดินร่วนหยาบที่บอบอยู่บนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	6,453	10.44
Kmr-hb-col-slA/ csub	ดินคล้ายชุดดินเขมราฐที่มีความอึดตัวด้วยเบสสูง เนื้อดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	1,990	3.22
Kmr-slB	ชุดดินเขมราฐที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	959	1.55
Lah-slA	ชุดดินละหานทรายที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	508	0.82
St-slA	ชุดดินสีทนที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	317	0.51
Chp-fsi-slB	ดินคล้ายชุดดินชุมพลบุรีที่เป็นดินร่วนละเอียด ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	986	1.60
Chp-slB	ชุดดินชุมพลบุรีที่เป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	1,139	1.84
Kld-clB	ชุดดินกลางดงที่เป็นดินร่วนเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	28	0.05
Kld-gm-clB	ดินคล้ายชุดดินกลางดงที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	161	0.26
MI-glC	ชุดดินมวกเหล็กที่มีดินร่วนเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	1,181	1.91
Nbd-slB	ชุดดินหนองบัวแดงที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	16,895	27.33
Nu-lsB	ชุดดินนาคูที่มีดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	1,632	2.64
Pho-fl	ชุดดินพลที่เป็นดินร่วนละเอียด	1,327	2.15
Pho-col-clC	ชุดดินพลที่มีดินร่วนหยาบและดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	6,104	9.88

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

Pu-mw-slB	ดินคล้ายชุดดินภูพานที่มีการระบายน้ำดีปานกลางมีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	143	0.23
Ws-clB	ชุดดินวังสะพุงที่มีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	400	0.65
zSc	พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน	59	0.09

รวมเนื้อที่ทั้งหมด 49,839 100.00

ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2562)

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

ตารางที่ 3-3 สมบัติดิน ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

หน่วยแผนที่ดิน	ความ ลาดชัน (%)	การระบายน้ำ	CEC (meq/g)	BS (%)	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ฟอสฟอรัส ที่เป็นประโยชน์ (P ₂ O ₅)	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์ (K ₂ O)	ความอุดม สมบูรณ์ของ ดิน	เนื้อที่ ไร่	ร้อยละ
Cpa-clA	0-2	ค่อนข้างเลว	<10	35-75	50-100	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	13,374	21.64
Cpa-fl-lA	0-2	ค่อนข้างเลว	<10	35-75	50-100	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	2,017	3.26
Kmr-hb-slB	2-5	ค่อนข้างเลว	<10	<35	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	17	0.03
Kmr-slA	0-2	ค่อนข้างเลว	<10	<35	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	253	0.41
Kmr-col-slB/csub	2-5	ค่อนข้างเลว	<10	<35	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	6,453	10.44
Kmr-hb-col-slA/csub	0-2	ค่อนข้างเลว	<10	<35	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	1,990	3.22
Kmr-slB	2-5	ค่อนข้างเลว	<10	<35	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	959	1.55
Lah-slA	0-2	ค่อนข้างเลว ถึงปานกลาง	<10	<35	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	508	0.82
St-slA	0-2	ค่อนข้างเลว	<10	35-75	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	317	0.51
Chp-fsi-silB	2-5	ดี	<10	<35	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	986	1.60

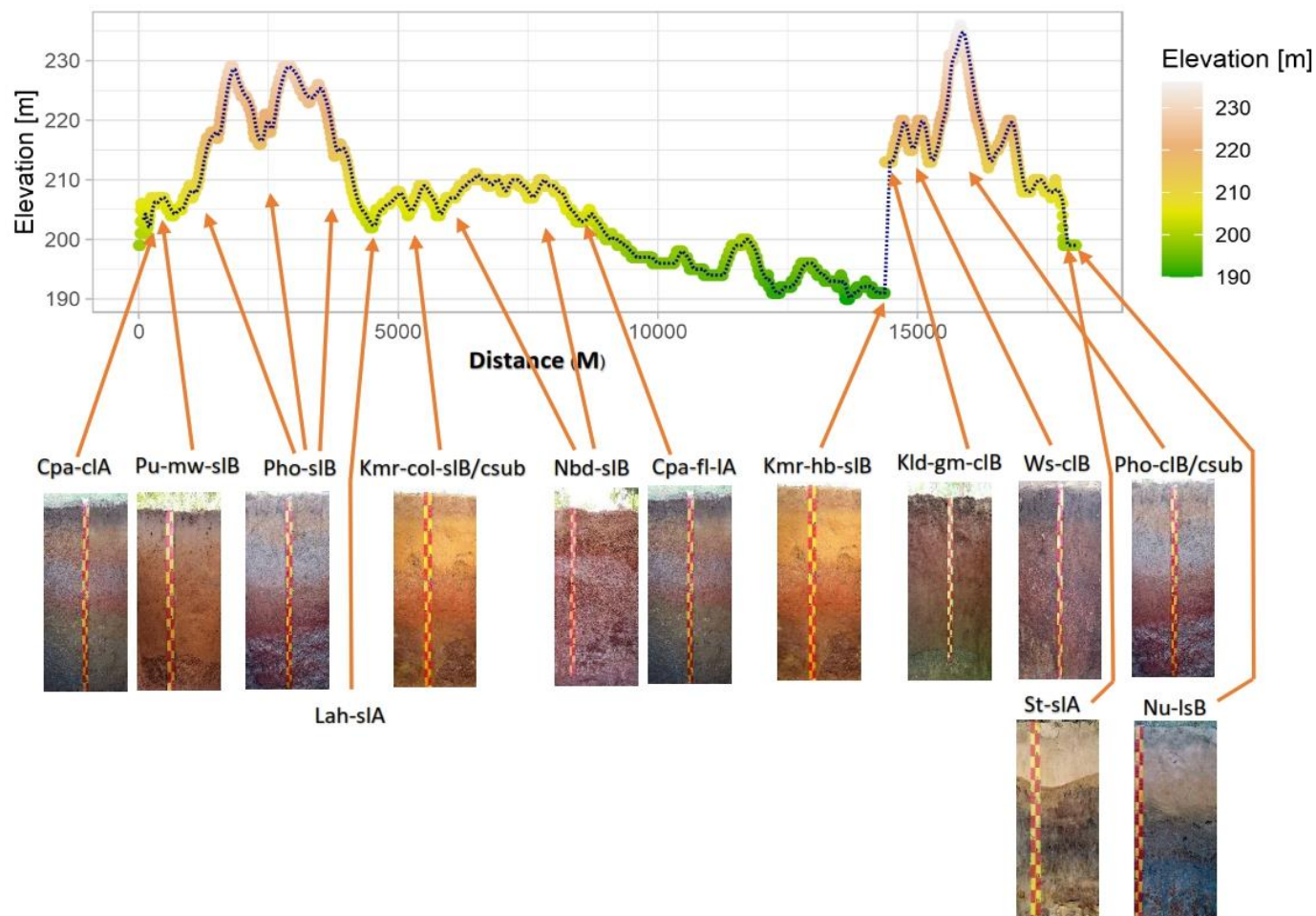
แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

Chp-slB	2-5	ดี	<10	<35	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	1,139	1.84
Kld-clB	2-5	ดี	<10	<35	50-100	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	28	0.05
Kld-gm-clB	2-5	ดี	<10	<35	50-100	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	161	0.26
MI-gclC	5-12	ดี	<10	35-75	50	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	ปานกลาง	1,181	1.91
Nbd-slB	2-5	ดีปานกลาง	<10	<35	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	16,895	27.33
Nu-lsB	2-5	ดี	<10	35-75	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	1,632	2.64
Pho-clB-csub	2-5	ดีปานกลาง	<10	35-75	50-100	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ต่ำ	1,327	2.15
Pho-col-clC	5-12	ดีปานกลาง	<10	35-75	50-100	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ต่ำ	6,104	9.88
Pu-mw-slB	2-5	ดี	<10	<35	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	143	0.23
Ws-clB	2-5	ดี	10-20	ต่ำ	50-100	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	400	0.65
zSc										59	0.09
รวมเนื้อที่ทั้งหมด										55,943	100.00

ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2562)

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

รูปที่ 3-7 ภูมิประเทศและชุดดิน ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

3.3.2 การชะล้างพังทลายของดิน

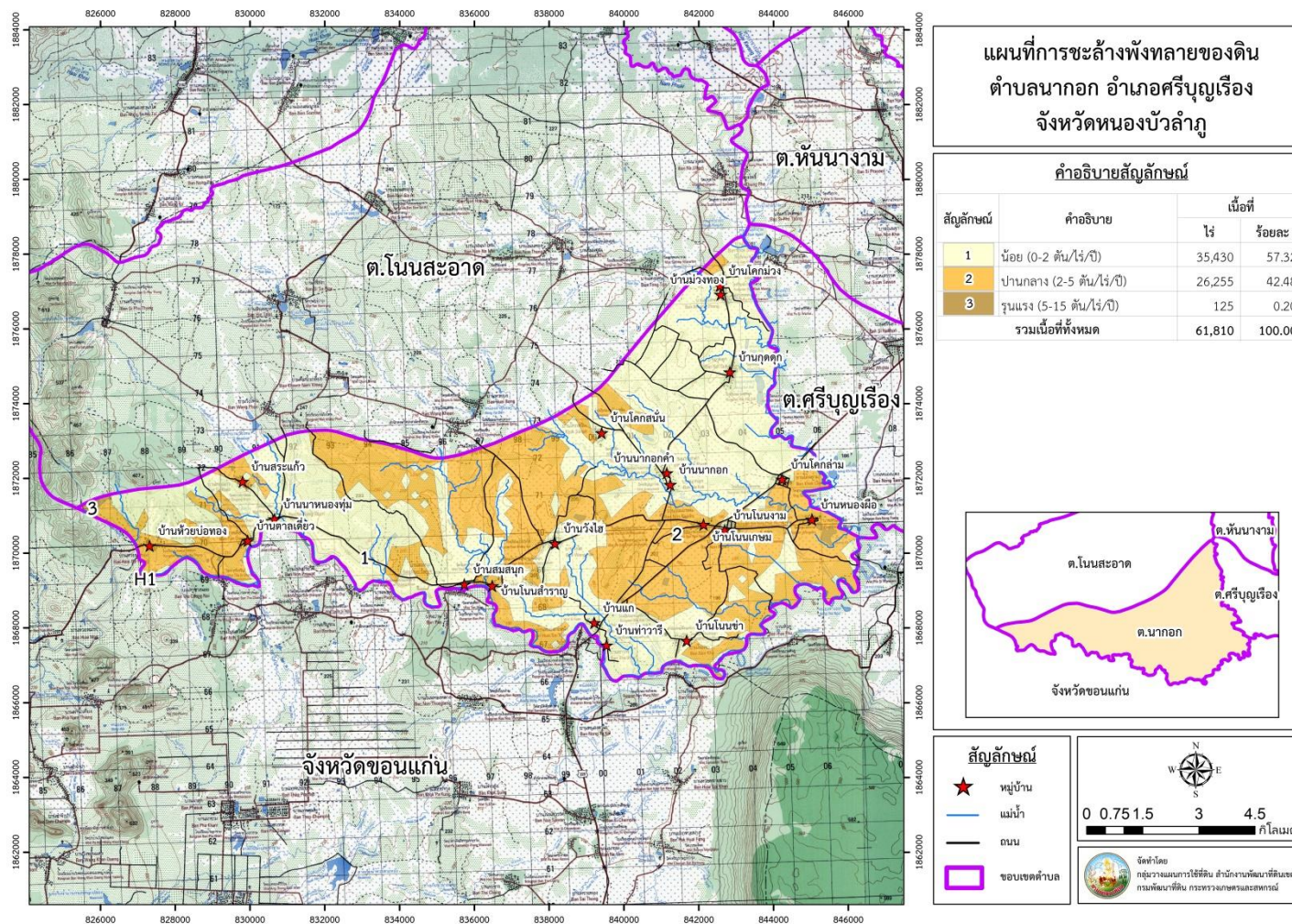
จากการประเมินการชะล้างพังทลายของดินโดยใช้สมการการสูญเสียดินสากล (Universal Soil Loss Equation; USLE) ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู มีการชะล้างพังทลายของดินระดับน้อย (0-2 ตัน/ไร่/ปี) จำนวน 35,430 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 57.32 รองลงมาคือมีการชะล้างพังทลายปานกลาง (2-5 ตัน/ไร่/ปี) จำนวน 26,255 ไร่ คิดเป็น 42.48 และมีการชะล้างพังทลายรุนแรง (5-15 ตัน/ไร่/ปี) จำนวน 125 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.20 ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-4 และรูปที่ 3-8

ตารางที่ 3-4 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

การชะล้างพังทลายของดิน	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
น้อย (0-2 ตัน/ไร่/ปี)	35,430	57.32
ปานกลาง (2-5 ตัน/ไร่/ปี)	26,255	42.48
รุนแรง (5-15 ตัน/ไร่/ปี)	125	0.20
รวม	61,810	100.00

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

รูปที่ 3-8 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1. หลักการ

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

- 1) พื้นที่ (Area)
- 2) หน้าที่ขององค์กร หรือภารกิจ (Function)
- 3) ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ เช่น

- 1) สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร
- 2) ความต้องการของชุมชน
- 3) โครงการที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน
- 4) พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ ผู้ที่จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการ คือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

- 1) ปัญหาทรัพยากรดิน
- 2) ปัญหาการประกอบอาชีพ
- 3) ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย
- 4) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน 4 ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการต่างๆ

4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2564 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.2.1 ปัญหาหลักของตำบลนาออก คือ

- 1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 2) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3) กรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน

4.2.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และองค์การบริหารส่วนตำบลนาออก มีความต้องการ 3 ประการ คือ

- 1) แก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน
- 2) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 3) ต้องการกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน

1) กรณีการแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดินนั้น การชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่มีรายละเอียดดังนี้

น้อย	เนื้อที่ 35,430 ไร่ (57.32%)
ปานกลาง	เนื้อที่ 26,255 (42.48%)
รุนแรง	เนื้อที่ 125 ไร่ (0.20%)

เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดินดังกล่าว มีความจำเป็นต้องจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ในส่วนของความอุดมสมบูรณ์ของดินนั้น จากการวิเคราะห์ดินในพื้นที่ตำบลนาออก พบว่า ปฏิกิริยาของดินส่วนใหญ่มีสภาพเป็นกรด ควรปรับสภาพให้เป็นกลางเพื่อให้เหมาะสมกับการเพาะปลูกพืช

ธาตุอาหารที่สำคัญ คือ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม ค่อนข้างต่ำ จำเป็นต้องมีการปรับปรุง

2) กรณีการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรที่ได้ดำเนินการในพื้นที่ตำบลนาออก คือ บ่อน้ำในไร่นา ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร

อนึ่ง บ่อน้ำในไร่นา มิได้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำมาทำนา แต่จะเป็นการเสริมในช่วงที่ขาดแคลนเท่านั้น จากการตรวจสอบบ่อน้ำในไร่นาที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีจำนวน 222 บ่อ (ตารางที่ 4-1 และรูปที่ 4-1) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะลงในเขตการใช้ที่ดิน ซึ่งจะมีทั้งที่นาข้าวและที่ปลูกพืชไร่ พืชสวน อาจจะเป็นบ่อน้ำในไร่นาเพิ่มเติม หรือขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่

จากการร้องขอของเกษตรกรให้นำน้ำใต้ดินมาใช้ นั้น กรมพัฒนาที่ดินจะประสานกับส่วนราชการที่รับผิดชอบโดยตรง คือ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

การที่พื้นที่การเกษตรขาดความชื้นในดินเร็วกว่าปกติหลังฝนทิ้งช่วงนั้น สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง คือขาดอินทรีย์วัตถุในดินที่จะช่วยอุ้มน้ำไว้เพื่อการเติบโตของพืช

อย่างไรก็ตาม กรณีปัญหาการขาดแคลนนํ้านั้นได้มีข้อเสนอจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการดำเนินการ ดังนี้

- 2.1) การพัฒนาแหล่งนํ้าขนาดใหญ่
 - 2.1.1) การก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมลํ้าพอง
 - 2.1.2) การก่อสร้างฝายนํ้าล้น
- 2.2) การพัฒนาแหล่งนํ้าขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและนํ้า
 - 2.2.1) โครงการขุดลอกลํ้าห้วยกอก
 - 2.2.2) โครงการขุดลอกลํ้าห้วยไผ่
 - 2.2.3) โครงการขุดลอกลํ้าห้วยยาง
 - 2.2.4) โครงการขุดลอกลํ้าห้วยมะขามป้อม
- 2.3) การพัฒนาระบบส่งนํ้า
 - 2.3.1) โครงการก่อสร้างสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งนํ้าให้ทั่วถึงทุกหมู่บ้าน
 - 2.3.2) โครงการขุดเจาะบ่อบาดาลพร้อมระบบท่อส่งนํ้าให้ทั่วถึงทุกหมู่บ้าน

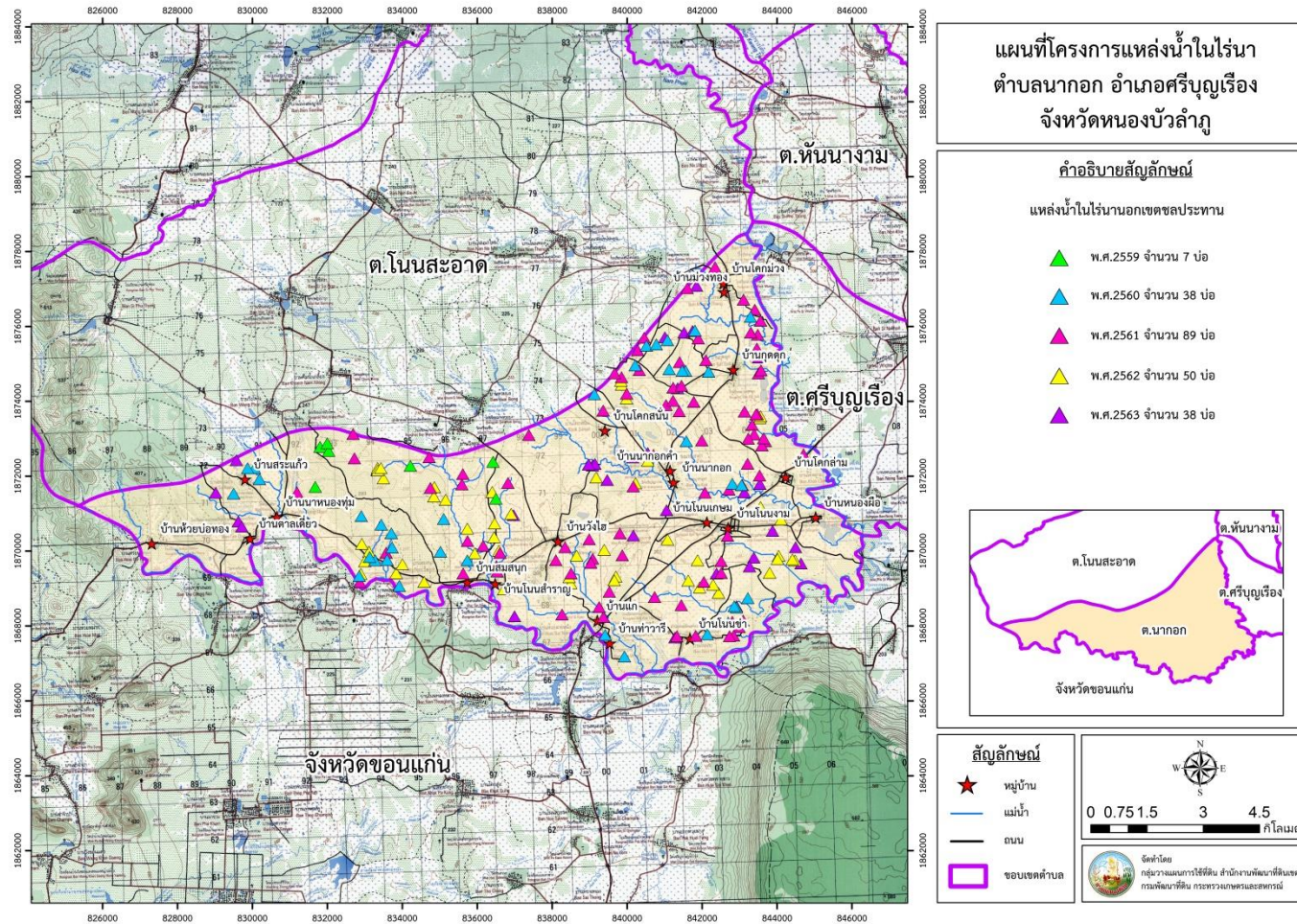
การดำเนินการพัฒนาแหล่งนํ้าดังกล่าวนี้จะมีรายละเอียดในบทที่ 7 หัวข้อ 7.5

ตารางที่ 4-1 แหล่งนํ้าในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู

ปี พ.ศ.	จำนวน (บ่อ)
2559	7
2560	38
2561	89
2562	50
2563	38

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

รูปที่ 4-1 โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

3) กรณีความต้องการกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินนั้น เนื่องจากเป็นพื้นที่ป่าสงวนห้วยส้มและป่าภูผาแดง การจัดที่ดินทำกินเป็นภารกิจของคณะจัดที่ดินทำกินแก่อราษฎรตามนโยบายรัฐบาลคณะที่ 1 และคณะที่ 2 ภายใต้คณะอนุกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัด (คทช.จังหวัด)

อนึ่งในกรณีของราษฎรที่ทำกินอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติห้วยส้มและป่าภูผาแดงนั้น ได้มีคำสั่งจังหวัดหนองบัวลำภูที่ 2471/2559 ลงวันที่ 9 พฤศจิกายน 2559 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัด (คทช.จังหวัด) และคำสั่งจังหวัดหนองบัวลำภูที่ 2472/2559 ลงวันที่ 9 พฤศจิกายน 2559 ได้แต่งตั้งคณะทำงานภายใต้คณะอนุกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัด (คทช.จังหวัด) เป็นกลไกการทำงานในระดับจังหวัด เพื่อให้นโยบายการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินระดับประเทศของกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) รวมทั้งการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติของคณะอนุกรรมการภายใต้ คทช.บรรลุผลสำเร็จ

ผลจากการจัดทำกรมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 5 ประการ คือ

- 1.1) วัตถุประสงค์กำเนิดดินเป็นหินทราย
- 1.2) ความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติต่ำ
- 1.3) เกิดการชะล้างในพื้นที่
- 1.4) ปริมาณน้ำฝนน้อย ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล
- 1.5) ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) การบริหารจัดการน้ำ
- 2.3) จัดสรรที่ดินทำกิน
- 2.4) การจัดการกลไกทางการตลาด

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 5 ประการ คือ

- 3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
- 3.2) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3.3) พื้นที่ป่าไม้ลดลง
- 3.4) ราษฎรเรียกร้องสิทธิ์ในที่ดิน
- 3.5) ราคาปัจจัยการผลิตสูง

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

- 4.1) แหล่งน้ำที่มีอยู่ต้นเงินจากตะกอนและวัชพืชน้ำ
- 4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง
- 4.3) รายได้น้อย
- 4.4) หนี้สินภาคครัวเรือนการเกษตร

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

ปัญหาเรื่องดินและขาดแคลนน้ำ

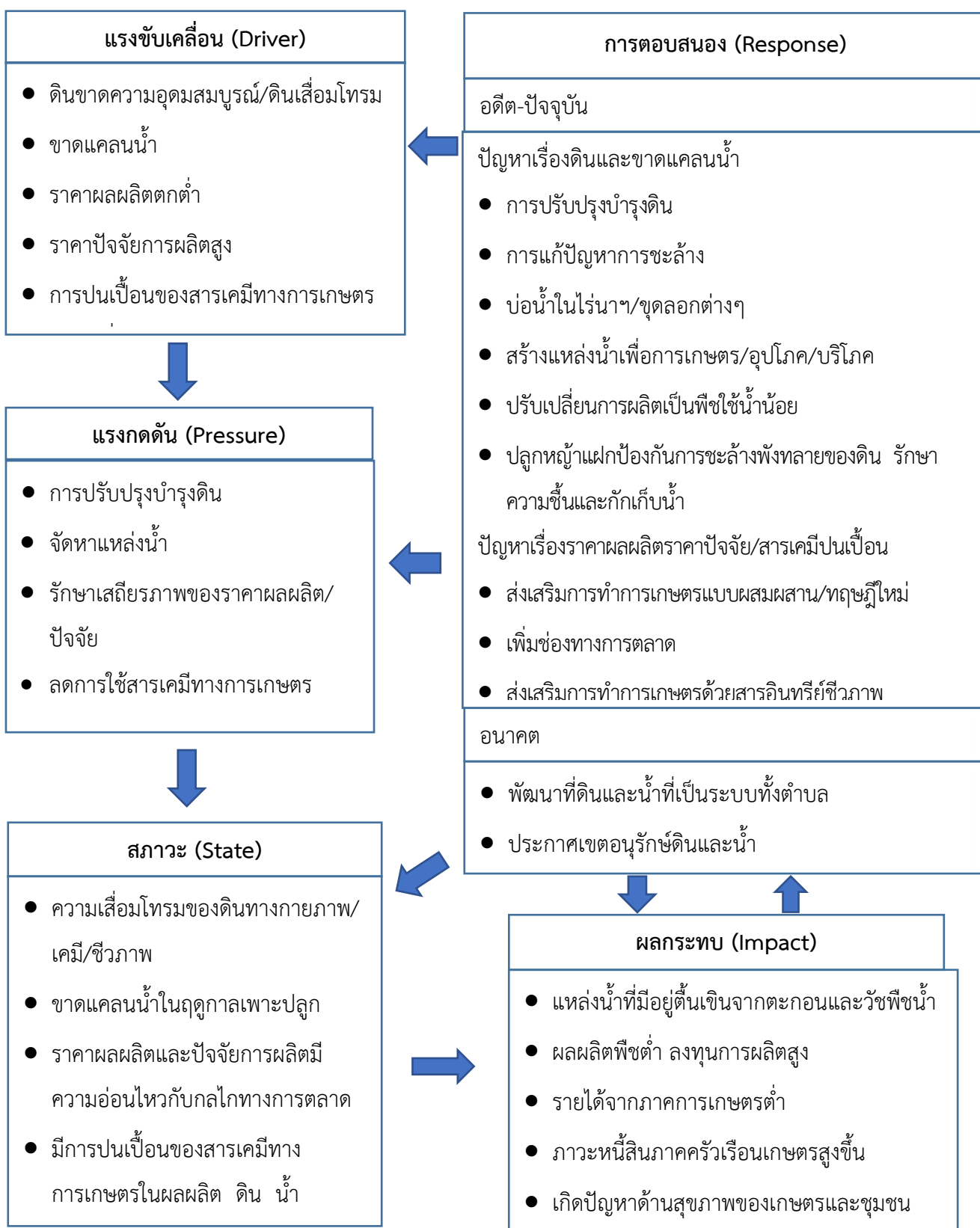
- 5.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 5.2) การแก้ปัญหาการชะล้าง
- 5.3) บ่อน้ำในไร่นา/ขุดลอกต่างๆ
- 5.4) สร้างแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร/อุปโภค/บริโภค
- 5.5) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชใช้น้ำน้อย
- 5.6) ปลูกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ

ปัญหาเรื่องราคาผลผลิต/ราคาปัจจัย/สารเคมีปนเปื้อน

- 5.7) ส่งเสริมการทำเกษตรแบบผสมผสาน/ทฤษฎีใหม่
- 5.8) เพิ่มช่องทางการตลาด
- 5.9) ส่งเสริมการทำเกษตรด้วยสารอินทรีย์ชีวภาพ

อนาคต

- (1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
 - (2) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ
- ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-2

รูปที่ 4-2 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.3.1 เขตทำนาลุ่มและนาดอน

เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในพื้นที่ลุ่มช่วงฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือนพฤษภาคมและจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม ส่วนข้าวนาปีในบริเวณที่ดอนจะปลูกช่วงเดือนมิถุนายน-สิงหาคมและเก็บเกี่ยวช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคมพันธุ์ข้าวที่ปลูก ได้แก่ ข้าวขาวดอกมะลิ 105 ข้าวเจ้าพันธุ์ กข15 ข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 หลังจากเก็บเกี่ยวข้าวเกษตรกรจะมีการปลูกพืชหลังนา ได้แก่ พืชผัก พืชใช้น้ำน้อยอื่นๆ

4.3.2 เขตปลูกพืชไร่

เกษตรกรตำบลนาออกมีการปลูกพืชไร่ เช่น อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง ข้าวโพด ซึ่งพืชไร่สามารถปลูกได้ตลอดทั้งปีแต่ส่วนมากจะนิยมปลูกในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนกันยายน

4.3.3 เขตปลูกไม้ยืนต้น

ไม้ยืนต้นที่นิยมปลูก ได้แก่ ยางพารา ยูคาลิปตัส ปาล์มน้ำมันและไม้เศรษฐกิจทางเลือก

4.3.4 เขตปลูกไม้ผล

ไม้ผลที่นิยมปลูก ได้แก่ ลำไย มะม่วง มะขาม ไม้ผลผสมดั่งรายละเอียด(รูปที่ 4-3)

เดือน \ ชนิดพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าวนาปี						ข้าวดอกมะลิ 105, กข 15, กข 6						
พืชผักผสม	พืชผัก											
พืชไร่	อ้อย											
	มันสำปะหลัง											
	ข้าวโพด											
ไม้ยืนต้น	ยางพารา ยูคาลิปตัส ปาล์มน้ำมัน ไม้เศรษฐกิจทางเลือก											
ไม้ผล	ลำไย มะม่วง ไม้ผลผสม											

รูปที่ 4-3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบันตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 ทรัพยากรดิน

จากการสำรวจทรัพยากรดินตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน พบว่ามีดิน 13 ชุดดิน และมี 8 ชุดดินคล้าย โดยมีการประเมินคุณภาพที่ดิน

ดังรายละเอียดในตารางที่ 5-1

5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน

ประเภทการใช้ที่ดิน ประกอบด้วย พืชเศรษฐกิจหลัก หรือพืชอัตลักษณ์ (Signature crops) ที่ปลูกอยู่ในปัจจุบันของตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู มี 9 ชนิด ได้แก่ ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด ยางพารา ปาล์มน้ำมัน มะม่วง มะขาม

5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน

จากการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลและระดับจังหวัด (ศันสนีย์ อรัญวาสี และคำณ ไทรพิภ, 2562) ประเมินคุณภาพที่ดิน ได้จำแนกชั้นความเหมาะสมทางกายภาพและข้อจำกัดของประเภทการใช้ที่ดิน ดังนี้

ข้าว

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณอินทรีย์วัตถุ (m), ข้อจำกัดด้านธาตุอาหารพืช (n) และข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร(s) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Chp-clA, Chp-flA

ชั้นที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช แต่มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cpa-fsi-silB ,Chp-slB,Kmr-hb-slB ,Kmr-hb-col-slA/csub ,Kmr-hb-col-slB/csub, Kmr-slA, Pho-col-slC,Pu-mw-slB มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร(s) ได้แก่หน่วยแผนที่ดิน Kmr-hb-slB ,Kmr-hb-col-slA/csub ,Kmr-hb-col-slB/csub, Kmr-slA ,Lah-slA,Pho-clB/csub,Pho-col-slC,Pu-mw-slB, St-slA และข้อจำกัดของที่ดินเนื่องจากศักยภาพการใช้เครื่องจักร (w) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Pho-col-slC

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Kld-clB, Kld-gm-clB, Kmr-col-slB, Kmr-col-slB/csub, Kmr-slB, Ml-gclC, Nu-lsB และ Ws-clB

อ้อยโรงงาน

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช แต่มีข้อจำกัดเรื่องปริมาณอินทรีย์วัตถุ (m), ธาตุอาหารพืช (n) และมีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) ได้แก่หน่วยแผนที่ดิน Kmr-col-slB/csub, Kmr-hb-slB, และ Kmr-hb-col-slA/csub หน่วยแผนที่ดินที่มีข้อจำกัดเรื่องการระบายน้ำ (o) และมีข้อจำกัดของดินเนื่องจากสารพิษ (z) ได้แก่หน่วยแผนที่ดิน Kmr-hb-col-slA/csub

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช แต่มีข้อจำกัดเรื่องปริมาณอินทรีย์วัตถุ (m) ได้แก่หน่วยแผนที่ดิน Chp-fsi-silB, Chp-slB, Cpa-clA, Kld-clB, Kld-gm-clB, Kmr-slB, Lah-slA, Ml-gclC, Nbd-slB, Nu-lsB, Pho-clB/csub, Pho-col-slC, Pu-mw-slB, St-slA, Ws-clB หน่วยที่มีข้อจำกัดเรื่องธาตุอาหารพืช (n) ได้แก่หน่วยแผนที่ดิน Chp-fsi-silB, Kmr-col-slB/csub, Kmr-hb-slB, Kmr-hb-col-slA/csub, Kmr-slA, Kmr-slB, Lah-slA, Nbd-slB, Nu-lsB และ Pu-mw-slB หน่วยแผนที่ดินที่มีข้อจำกัดเรื่องการระบายน้ำ(o) ได้แก่หน่วยแผนที่ Chp-fsi-silB, Cpa-clA และ Cpa-fl-lA และหน่วยที่มีข้อจำกัดของดินเนื่องจากสารพิษ (z) คือหน่วยแผนที่ดิน Chp-fsi-silB

มันสำปะหลัง

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดเรื่องการระบายน้ำ (o) ได้แก่หน่วยแผนที่ Chp-fsi-silB, Chp-slB, Kmr-hb-col-slA/csub, Kmr-slA, Pho-col-slC, Pu-mw-slB, หน่วยแผนที่ที่มีข้อจำกัดเรื่องอินทรีย์วัตถุ (m) ได้แก่หน่วยแผนที่ Chp-slB, Kld-clB, Kld-gm-clB, Nu-lsB, Pho-col-slC, Pu-mw-slB และ Ws-clB หน่วยที่มีข้อจำกัดเรื่องธาตุอาหารพืช (n) ได้แก่หน่วยแผนที่ดิน Kld-clB, Kld-gm-clB, Kmr-col-slB/csub, Kmr-hb-slB, Kmr-hb-col-slA/csub, Kmr-slA, Kmr-slB, Nu-lsA, Pho-col-slC และ Pu-mw-slB หน่วยที่มีข้อจำกัดเรื่องความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) ได้แก่หน่วยแผนที่ดิน Kmr-col-slB/csub, Kmr-hb-slB, Kmr-hb-col-slA/csub, Kmr-slA, Kmr-slB, Nu-lsB, Pho-col-slC และ Pu-mw-slB และหน่วยที่มีข้อจำกัดของดินเนื่องจากสารพิษ (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน

Chp-fsi-silB, Chp-slB, Kmr-hb-slB, Kmr-hb-col-slA/csub, Nu-lsB, Pho-col-slC และ Pu-mw-slB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝน (r) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ml-gclC และ Nbd-slB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cpa-clA, Cpa-fl-lA, Lah-slA, Pho-clB/csub และ St-slA

ข้าวโพด

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดเรื่องธาตุอาหารพืช (n) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Chp-fsi-silB, และ Ws-clB หน่วยที่มีข้อจำกัดเรื่องปริมาณอินทรีย์วัตถุ (m) ได้แก่หน่วยแผนที่ดิน Chp-slB หน่วยที่มีข้อจำกัดเรื่องการระบายน้ำ (o) ได้แก่หน่วยแผนที่ดิน Chp-fsi-silB และ Chp-slB หน่วยที่มีข้อจำกัดเรื่องความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) ได้แก่หน่วยแผนที่ดิน Chp-fsi-silB และหน่วยที่มีข้อจำกัดของดินเนื่องจากสารพิษ (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Chp-fsi-silB และ Chp-slB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cpa-clA, Cpa-fl-lA, Lah-slA, Pho-clB/csub และ St-slA

ยางพารา

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณอินทรีย์วัตถุ (m) ได้แก่หน่วยแผนที่ดิน Chp-fsi-silB, Kmr-col-slB/csub, Kmr-hb-slB, Kmr-hb-col-slA/csub, Kmr-slA, Kmr-slB หน่วยที่มีข้อจำกัดด้านธาตุอาหารพืช (n) ได้แก่หน่วยแผนที่ดิน Kmr-col-slB/csub, Kmr-hb-slB, Kmr-hb-col-slA/csub, Kmr-slA, Kmr-slB หน่วยที่มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o)) ได้แก่หน่วยแผนที่ดิน Chp-fsi-silB, Kmr-hb-col-slA/csub, Kmr-slA หน่วยที่มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝน (r) ได้แก่หน่วยแผนที่ดิน Chp-fsi-silB, Kmr-col-slB/csub, Kmr-hb-slB, Kmr-hb-col-slA/csub, Kmr-slB, Kmr-slA, Kmr-slB หน่วยที่มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) ได้แก่หน่วยแผนที่ดิน Kmr-hb-slB, Kmr-hb-col-slA/csub, Kmr-slA, Kmr-slB หน่วยที่มีข้อจำกัดของดินเนื่องจากสารพิษ (z) ได้แก่หน่วยแผนที่ดิน Kmr-hb-slB และ Kmr-hb-col-slA/csub

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณอินทรีย์วัตถุ (m) ได้แก่หน่วยแผนที่ดิน Cpa-slB, Kld-clB, Kld-gm-clB, Nu-lsB, Pho-clB/csub, Pho-col-slC, Pu-mw-slB, St-slA และ Ws-clB หน่วยที่มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่หน่วยแผนที่ดิน Lah-slB, Pho-clB/csub และ St-slA

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cpa-clA, Cpa-fl-lA, Ml-gclC และ Nbd-slB

ปาล์มน้ำมัน

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณอินทรีย์วัตถุ (m) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Chp-fsi-silB, Kmr-col-slB/csub, Kmr-hb-slB, Kmr-hb-col-slA/csub, Kmr-slA และ Kmr-slB หน่วยที่มีข้อจำกัดของดินเนื่องจากสารพิษ (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Kmr-hb-slB และ Kmr-hb-col-slA/csub

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Chp-slB, Cpa-clA, Cpa-fl-lA, Kld-clB, Kld-gm-clB, Kmr-hb-col-slB/csub, Ml-gclC, Nbd-slB, Nu-lsB, Pho-clB/csub, Pho-col-slC, Pu-mw-slB, St-slA และ Ws-clB

มะม่วง

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณอินทรีย์วัตถุ (m) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Chp-slB, Kld-clB, Kld-gm-clB, Pho-col-slC, Ws-clB หน่วยที่มีข้อจำกัดด้านธาตุอาหารพืช ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Chp-fsi-silB, Chp-slB, Kld-gm-clB, Kmr-col-slB/csub, Kmr-slB, Pho-col-slC-Ws-clB หน่วยที่มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝน (r) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Chp-fsi-silB, Chp-slB, Kld-clB, Kld-gm-clB, Kmr-col-slB/csub, Kmr-slB, Pho-col-slC, Ws-clB หน่วยที่มีข้อจำกัดเรื่องความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) Kld-clB, Kld-gm-clB, Kmr-hb-col-slB/csub, Kmr-slB และ Pho-col-slC และหน่วยที่มีข้อจำกัดของดินเนื่องจากสารพิษ (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Chp-fsi-silB และ Chp-slB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านธาตุอาหารพืช ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Kmr-slA, Lah-slA และ Pu-mw-

sLB หน่วยที่มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่หน่วยแผนที่ดิน Lah-sIA, Pho-clB/csub และ St-sIA

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cpa-clA, Cpa-fl-IA, Ml-gclC และ Nbd-sLB

มะขาม

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณอินทรีย์วัตถุ (m) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Kld-clB, Kld-gm-clB, Kmr-hb-col-sLB/csub, Pho-col-sIC, Pu-mw-sLB และ Ws-clB หน่วยที่มีข้อจำกัดด้านธาตุอาหารพืช (n) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Kld-clB, Kmr-col-sLB/csub, Kmr-hb-sLB, Kmr-hb-col-sIA/csub, Kmr-hb-col-sLB/csub, Kmr-sIA, Kmr-sLB, Pho-col-sIC, Pu-mw-sLB และ Ws-clB หน่วยที่มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝน (r) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Kld-clB, Kld-gm-clB, Kmr-col-sLB/csub, Kmr-hb-sLB, Kmr-hb-col-sIA/csub, Kmr-hb-col-sLB/csub, Kmr-sIA, Kmr-sLB, Pho-col-sIC, Pu-mw-sLB และ Ws-clB หน่วยที่มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) Kld-clB, Kld-gm-clB, Kmr-col-sIA/csub, Kmr-col-sLB/csub, Kmr-sIA, Kmr-sLB, Pho-col-sIC และ Pu-mw-sLB และข้อจำกัดของดินเนื่องจากสารพิษ (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Kmr-hb-sLB, Kmr-hb-col-sIA/csub, Kmr-hb-col-sLB/csub, Pho-col-sIC และ Pu-mw-sLB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Lah-sIA, Pho-clB/csub และ St-sIA และมีข้อจำกัดของดินเนื่องจากสารพิษ (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Chp-fsi-silB, Chp-sLB, Lah-sIA และ Nu-lsB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cpa-clA, Cpa-fl-IA, Ml-gclC และ Nbd-sLB

แผนการใช้ที่ดินตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู

ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	อ้อยโรงงาน	มันสำปะหลัง	ข้าวโพด	ยางพารา	ปาล์มน้ำมัน	มะม่วง	มะขาม
Chp-fsi-slB	S3o	S3mnoz	S2oz	S2nosz	S2mor	S3m	S3nrz	S3z
Chp-slB	S3o	S3m	S2moz	S2moz	S3m	N	S2mnrz	S3z
Cpa-clA	S2mns	S3mo	N	N	N	N	N	N
Cpa-fl-lA	Smns	S3o	N	N	N	N	N	N
Kld-clB	N	S3m	S2mn	S3s	S3m	N	S2mnrs	S2mnrs
Kld-gm-clB	N	S3m	S2mn	S3s	S3m	S3m	S2mnrs	S2mnrs
Kmr-col-slB/csub	N	S2mns	S2ns	S3s	S2mnrs	S3m	S2nrs	S2nrs
Kmr-hb-slB	S3os	S2mnsz	S2nsz	S3s	S3ms	S3m	S3z	S2nrsz
Kmr-hb-col-slA/csub	S3os	S2mnosz	S2nosz	S3s	S2mnorsz	S3mz	S3z	S2norsz
Kmr-slA	S3nos	S3n	S2nos	S3s	S2mnors	S3m	S3n	S2nors
Kmr-slB	N	S3mns	S2ns	S3s	S2mnrs	S3m	S2nrs	S2nrs
Lah-slA	S3ns	S3mn	N	S3os	S3mo	N	S3no	S3oz
Ml-gclC	N	S3mr	S3r	S3r	N	N	N	N
Nbd-slB	N	S3mnr	S3r	S3rs	N	N	N	N
Nu-lsB	N	S3mn	S2mnsz	S3s	S3m	N	S3n	S3z
Pho-clB/csub	S3s	S3m	N	S3os	S3mo	N	S3o	S3o
Pho-col-slC	S3osw	S3m	S2ekmnoswz	S3s	S3m	N	S2emnrs	S2emnorsz
Pu-mw-slB	S3nos	S3mn	S2mnosz	S3s	S3m	N	S3n	S2mnorsz

แผนการใช้ที่ดินตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู

St-slA	S3s	S3m	N	S3os	S3mo	N	S3o	S3o
Ws-clB	N	S3m	S2m	S2ns	S3m	N	S2mnr	S

หมายเหตุ: 1) สมบัติดินจากตารางที่ 3-4

- 2) คำอธิบาย
r = ปริมาณน้ำฝน	s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร	o = การระบายน้ำ	b = ความอึดตัวด้วยต่าง
c = ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก	m = ปริมาณอินทรีย์วัตถุ	p = ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์	g = ความลาดชัน
k = ปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์	d = ความลึกของดิน	z = ข้อจำกัดของดินเนื่องจากสารพิษ	
e = ข้อจำกัดของดินเนื่องจากความเสียหายจากการกัดกร่อน	n = ธาตุอาหารพืช	w = ข้อจำกัดของดินเนื่องจากศักยภาพการใช้เครื่องจักร	
x = ข้อจำกัดของดินเนื่องจากการมีเกลือมากเกินไป			

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล

ในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลฉบับนี้ได้ใช้ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”¹ เป็นหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุก ระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550: 6-7) ได้หมายเหตุว่า “ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปใช้และเผยแพร่ได้ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป

6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
1	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ²	มาตรา 72 (1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยเหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2	ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ³	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
3	คำสั่งนโยบายของคณะรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันที่ 25 กรกฎาคม 2562	<u>นโยบายหลัก</u> 5. การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย 5.3 พัฒนาภาคเกษตร 5.3.2 ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่เหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดภาระทางการเงินการคลังของภาครัฐ 5.3.4 ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร 5.3.5 ดูแลเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกิน แหล่งเงินทุน โครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยการผลิตต่างๆ 10. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน 10.2 ปรับปรุงระบบที่ดินทำกินและลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดิน 10.3 ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แหล่งน้ำชุมชน และทะเล <u>นโยบายเร่งด่วน</u> 4. การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม
4	แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ⁴	ประเด็นย่อยที่ 2.1 จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติที่ระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศประเด็นย่อยที่ 2.2 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตร

² ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอน 40 ก หน้า 18 ลงวันที่ 6 เมษายน 2560

³ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 82 ก หน้า 8 วันที่ 13 ตุลาคม 2561

กับสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
5	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)	ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน
6	นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2560-2579)	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการใช้ที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
7	ยุทธศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ยุทธศาสตร์ที่ 1 การบริหารจัดการน้ำเพื่อการผลิตการเกษตร ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาที่ดินเพื่อการผลิตการเกษตร ยุทธศาสตร์ที่ 3 การใช้หลักพอเพียงประยุกต์กับการผลิตการเกษตร ยุทธศาสตร์ที่ 4 การยกระดับการแปรรูปข้าวหอมมะลิ ยุทธศาสตร์ที่ 5 การยกระดับการแปรรูปข้าวเหนียว ยุทธศาสตร์ที่ 6 การขับเคลื่อนขีดความสามารถเพื่อเพิ่มผลิตภาพการเกษตรในพื้นที่ลุ่มน้ำที่มีศักยภาพ ยุทธศาสตร์ที่ 7 การยกระดับการผลิตอ้อย ยุทธศาสตร์ที่ 8 การยกระดับการผลิตมันสำปะหลัง ยุทธศาสตร์ที่ 9 การแปรรูปยางพารา ยุทธศาสตร์ที่ 10 การผลิตโคเนื้อ ยุทธศาสตร์ที่ 11 การผลิตโคนม และผลิตภัณฑ์นม ยุทธศาสตร์ที่ 12 การส่งเสริมสมรรถนะและเสริมสร้างศักยภาพของเกษตรกร และกลุ่มสถาบันการเกษตร ยุทธศาสตร์ที่ 13 การใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาการแปรรูปและการตลาดเพื่อสร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์
8	แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ประเด็นการพัฒนาที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มประสิทธิภาพการ 1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตรเพื่อสนับสนุนเกษตรกร ประมง และปศุสัตว์ ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน 2 ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิต แปรรูปผลผลิต ทางการเกษตร ส่งเสริมการตลาดและยกระดับภาคการเกษตรสู่

⁴ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 24 ก หน้า 98. 102-103 ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 (เล่มที่ 4)

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

		การเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์
9	แผนพัฒนาจังหวัด หนองบัวลำภู (พ.ศ. 2561- 2565)	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาเกษตรปลอดภัย/เกษตรอินทรีย์ตามวิถี พื้นบ้าน
10	แผนพัฒนาท้องถิ่น 5 ปี (พ.ศ. 2561 - 2565)	ยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริมและเพิ่มมูลค่าสินค้าการเกษตร อุตสาหกรรมการค้า การลงทุน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน

6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

การวางแผนการใช้ที่ดินเป็นกระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ตัดสินใจในการกำหนดรูปแบบหรือกิจกรรมการใช้ที่ดินที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า โดยมีพื้นฐานจากศักยภาพการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรดินตามธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการใช้ที่ดิน อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนการใช้ที่ดินมิได้สิ้นสุดลงในช่วงขั้นตอนการตัดสินใจ ว่าที่ดินจะทำอะไรดีที่สุด แต่จะต้องรวมถึงการจัดทำมาตรการทุกด้านในการใช้ที่ดินเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการใช้ที่ดินนั้น จำเป็นต้องระบุถึงมาตรการ กิจกรรม โครงการ แผนงาน และนโยบายที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้บรรลุถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เป็นการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดการใช้พื้นที่อย่างเป็นระบบ เป็นการตัดสินใจในการใช้พื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยมีความมุ่งหมายให้การใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นนั้น ตอบสนองความต้องการของชุมชนมากที่สุด การกำหนดเขตการใช้ที่ดินตำบลนาออก ใช้ยุทธศาสตร์จังหวัดหนองบัวลำภู พ.ศ. 2562 เป็นแนวทาง ซึ่งยุทธศาสตร์จังหวัดหนองบัวลำภู พ.ศ. 2562 ได้เชื่อมโยง กับนโยบายรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปประเทศ รวมทั้งแผนพัฒนา รายสาขาต่างๆ หรือแผนเฉพาะด้าน เช่น แผนพัฒนาการเกษตร แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

6.4 เขตการใช้ที่ดิน

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอเมืองศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ได้กำหนดออกเป็น 6 เขต ได้แก่ เขตพื้นที่ป่าไม้ เขตพื้นที่เกษตรกรรม เขตป่าไม้นอกเขตป่าตามกฎหมาย เขตพื้นที่อื่นๆ เขตพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง และพื้นที่แหล่งน้ำ รายละเอียดดังตารางที่ 6-2 และรูปที่ 6-1

ตารางที่ 6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตพื้นที่ป่าไม้	4,707	7.61
1.1. เขตป่าไม้อุรุกษ์	5,645	5.90
1.1.1 เขตคงสภาพป่าไม้	593	0.96
1.1.2 เขตฟื้นฟูสภาพป่าไม้	3,053	0.94
1.2 เขตป่าไม้เศรษฐกิจ	603	0.98
1.2.1 เขตปลูกป่าไม้	174	0.28
1.2.2 เขตฟื้นฟูสภาพป่าไม้	429	0.70
1.3 เขตป่าไม้ถาวร	458	0.74
1.3.1 เขตคงสภาพป่าไม้	3	0.01
1.3.2 เขตฟื้นฟูสภาพป่าไม้	455	0.74
2. เขตพื้นที่เกษตรกรรม	44,711	72.54
2.1 เขตทำนา	20,899	33.81
2.1.1 เขตทำนาดอน	12,638	20.45
2.1.2 เขตทำนาลุ่ม	8,262	13.37
2.2 เขตเกษตรผสมผสาน	42	0.07
2.2.1 เขตปลูกพืชผสมผสาน	41	0.07
2.2.2 เขตเกษตรหมุนเวียน	1	0.00
2.3 เขตปลูกพืชไร่	21,074	34.09
2.3.1 เขตปลูกข้าวโพด	5	0.01
2.3.2 เขตปลูกอ้อยโรงงาน	20,505	33.17
2.3.3 เขตปลูกมันสำปะหลัง	564	0.91
2.4 เขตปลูกไม้เศรษฐกิจยืนต้น	1,499	2.42
2.4.1 เขตปลูกไม้ยืนต้นผสม	48	0.08

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

2.4.2	เขตปลูกไม้สัก	12	0.02
2.4.3	เขตปลูกยูคาลิปตัส	1,332	2.16
2.4.4	เขตไม้เศรษฐกิจทางเลือก	107	1.17
2.5	เขตยางพารา	1,022	1.65
2.5.1	เขตปลูกยางพารา	1,022	1.65
2.6	เขตปาล์มน้ำมัน	55	0.09
2.6.1	เขตปลูกปาล์มน้ำมัน	55	0.09
2.7	เขตปลูกไม้ผล	55	0.09
2.7.1	เขตปลูกไม้ผลผสม	25	0.04
2.7.2	เขตปลูกมะม่วง	29	0.05
2.8	เขตพืชผักผสม	8	0.01
2.8.1	เขตพืชผักผสม	8	0.01
2.9	เขตเลี้ยงสัตว์	3	0.01
2.9.1	เขตเลี้ยงสุกร	3	0.01
2.10	เขตเลี้ยงปลา	55	0.09
2.10.1	เขตฟาร์มเลี้ยงปลา	55	0.09
3	เขตป่าไม้นอกเขตป่าตามกฎหมาย	3,614	5.85
3.1	เขตคงสภาพป่าไม้	2,533	4.10
3.2	เขตฟื้นฟูสภาพป่าไม้	1,081	1.75
4.	เขตพื้นที่อื่นๆ	3,199	5.17
4.1	เขตทุ่งหญ้าธรรมชาติ	3	0.00
4.2	เขตทุ่งหญ้าหรือไม้ละเมาะ	3,166	5.12
4.3	เขตป่าไม้ธรรมชาติ	23	0.04
4.4	เขตพื้นที่ลุ่ม	7	0.01
5.	เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	3,349	5.42
5.1	เขตชุมชนชนบท	1,973	3.19
5.2	เขตลานรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร	132	0.21
5.3	เขตถนน	235	0.38
5.4	เขตโรงแรมและรีสอร์ท	2	0.00
5.5	เขตสถานที่ราชการ	820	1.35
5.6	เขตอุตสาหกรรม	18	0.30

6. เขตพื้นที่แหล่งน้ำ	2,231	3.61
6.1 เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	672	1.09
6.2 เขตแหล่งน้ำธรรมชาติ	1,560	2.52
รวม	61,810	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

6.4.1 เขตป่าไม้

มีเนื้อที่ 4,707 ไร่ หรือร้อยละ 7.61 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ตามกฎหมายและคณะรัฐมนตรี ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติห้วยส้มและป่าภูผาแดง รวมถึงพื้นที่คงสภาพป่าแต่อยู่นอกเขตป่าสงวนแห่งชาติหรือพื้นที่ที่มีสภาพเป็นป่าสมบูรณ์แต่ได้รับการประกาศให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พื้นที่ชุ่มน้ำ และพื้นที่อื่นๆ เช่น ป่าละเมาะ เป็นต้น ซึ่งเขตดังกล่าวเป็นพื้นที่แหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญของกลุ่มน้ำแม่อิงตอนบน

6.4.2 เขตเกษตรกรรม

มีเนื้อที่ 44,711 ไร่ หรือร้อยละ 72.54 ของเนื้อที่ตำบล แบ่งออกเป็น 10 เขต ดังนี้

1) เขตนาข้าว

1.1) เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม มีเนื้อที่ 8,262 ไร่ หรือร้อยละ 13.36 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ปลูกข้าวโดยอาศัยน้ำฝน หรือแหล่งน้ำสำรองเป็นหลัก

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง
- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืชโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ควบคู่กับปุ๋ยวิทยาศาสตร์ตามค่าวิเคราะห์ดินในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ขุดลอกแหล่งน้ำให้มีการกักเก็บน้ำได้ดีขึ้น
- พัฒนาระบบส่งน้ำ และการระบายน้ำออกจากพื้นที่นา ช่วงที่ฝนตกชุก
- การปลูกพืชหลังนาเพื่อเป็นรายได้เสริม เช่น ถั่วเหลือง ปอเทืองและปลูกพืชผัก

ปลอดภัย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และธาตุอาหารในดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิต และใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง

- สนับสนุนโครงการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมการข้าว สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยีเรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การป้องกันและกำจัดโรคแมลงของข้าว

2) กรมทรัพยากรน้ำบาดาล สนับสนุนเรื่องเจาะบ่อบาดาล

3) พลังงานจังหวัด สนับสนุนเรื่องระบบส่งน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ (โซลาร์เซลล์)

4) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตร

1.2) เขตทำนาพื้นที่ดอน มีเนื้อที่ 12,638 ไร่ หรือร้อยละ 20.45 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ปลูกข้าวโดยอาศัยน้ำฝน หรือแหล่งน้ำสำรองเป็นหลัก

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

- หน้าดินค่อนข้างแน่นทึบ ทำให้ไถพรวนยาก และทำให้ข้าวแตกกอยาก

- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดิน และเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืชโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ควบคู่กับปุ๋ยวิทยาศาสตร์ ตามค่าวิเคราะห์ดินในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ควรมีการปรับสภาพพื้นที่ในแปลงนา เพื่อควบคุมระดับการแข่งขังของน้ำ ในช่วงการเพาะปลูกพืชให้เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรในพื้นที่ รวมทั้งการปรับปรุงประสิทธิภาพแหล่งน้ำตามธรรมชาติให้มีการกักเก็บน้ำให้ดีขึ้น

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืช โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกและปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง

- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมการข้าว สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยีเรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การป้องกันและกำจัดโรคแมลงของข้าว

2) กรมทรัพยากรน้ำบาดาล สนับสนุนเรื่องเจาะบ่อบาดาล

3) พลังงานจังหวัด สนับสนุนเรื่องระบบส่งน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ (โซลาร์เซลล์)

4) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตร

2) เขตเกษตรผสมผสาน

ประกอบด้วยเขตปลูกพืชผสมผสานและเขตเกษตรหมุนเวียน มีเนื้อที่ 43 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

- หน้าดินค่อนข้างแน่นทึบ ทำให้ไถพรวนยาก

- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดิน และเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืชโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ควบคู่กับปุ๋ยวิทยาศาสตร์ตามค่าวิเคราะห์ดินในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ควรมีการปรับสภาพพื้นที่ เพื่อให้เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืช

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรในพื้นที่ รวมทั้งการปรับปรุงประสิทธิภาพแหล่งน้ำตามธรรมชาติให้มีการกักเก็บน้ำให้ดีขึ้น

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืช โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกและปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์
ปุ๋ยชีวภาพ

- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมการข้าว สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยีเรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว
การป้องกันและกำจัดโรคแมลงของข้าว

2) กรมทรัพยากรน้ำบาดาล สนับสนุนเรื่องเจาะบ่อบาดาล

3) พลังงานจังหวัด สนับสนุนเรื่องระบบส่งน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ (โซลาร์เซลล์)

4) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อ

การเกษตร

3) เขตปลูกพืชไร่

มีเนื้อที่ 21,074 ไร่ หรือร้อยละ 34.09 ของเนื้อที่ตำบล เกษตรกรทำการปลูกพืชไร่ ใน
พื้นที่ตอนที่ดินมีลักษณะเป็นดินร่วนปนทรายมีการระบายน้ำค่อนข้างดี

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ส่วนใหญ่ดินค่อนข้างเป็นกรด
- การชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับปุ๋ยวิทยาศาสตร์
ตามค่าวิเคราะห์ดินในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดินโดยวิธีกลและวิธีพืช
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

- ส่งเสริมการทำเกษตรผสมผสาน/เกษตรทฤษฎีใหม่ สนับสนุน/ให้ความรู้เรื่องพืช
ทางเลือกโดยนาระบบเกษตรกรรมยั่งยืนมาปรับใช้ จะช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน
ลดจำนวนโรคและแมลงศัตรูพืชให้น้อยลง และลดการชะล้างพังทลายของดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิต การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ย

ชีวภาพ

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปุ๋ยโดโลไมท์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีกลและวิธีพืช
- สนับสนุนการขุดบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนพันธุ์พืชไร่ที่ให้ผลผลิตสูง รวมทั้งเทคโนโลยีในการผลิต

2) กรมชลประทาน สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ และคลองส่งน้ำ

3) กรมวิชาการเกษตร สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการป้องกันและกำจัดโรคแมลงและศัตรูพืช

4) เขตปลูกไม้เศรษฐกิจยืนต้น

มีเนื้อที่ 1,499 ไร่ หรือร้อยละ 2.42 ของเนื้อที่ตำบล สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย มีการระบายน้ำค่อนข้างดี

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ส่วนใหญ่ดินค่อนข้างเป็นกรด
- การชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับปุ๋ยวิทยาศาสตร์ ตามค่าวิเคราะห์ดินในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

- ส่งเสริมการทำเกษตรผสมผสาน/เกษตรทฤษฎีใหม่ สนับสนุน/ให้ความรู้เรื่องพืชทางเลือกโดยนำระบบเกษตรกรรมยั่งยืนมาปรับใช้ จะช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน ลดจำนวนโรคและแมลงศัตรูพืชให้น้อยลง และลดการชะล้างพังทลายของดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิต การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยชีวภาพ
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปุ๋ยโดโลไมท์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน

- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล
- สนับสนุนการขุดบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมป่าไม้ สนับสนุนพันธุ์ไม้ยืนต้น รวมทั้งความรู้ในการปลูกและดูแลรักษา
- 2) กรมชลประทาน สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ และคลองส่งน้ำ

5) เขตยางพารา

มีเนื้อที่ 1,022 ไร่ หรือร้อยละ 1.65 ของเนื้อที่ตำบล สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย มีการระบายน้ำค่อนข้างดี

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี
- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมท์ เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1. การยางแห่งประเทศไทย ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี ในการปลูกยางพาราคุณภาพดี และให้ผลผลิตสูง
 2. กรมส่งเสริมการเกษตร อบรมให้ความรู้การปลูกและดูแลรักษา
- อนึ่งหากเกษตรกรต้องการจะปรับเปลี่ยนยางพาราไปปลูกพืชชนิดอื่น ได้จัดทำทางเลือกไว้ให้ดังภาคผนวก 2

6) เขตปลูกปาล์มน้ำมัน

มีเนื้อที่ 55 ไร่ หรือร้อยละ 0.09 ของเนื้อที่ตำบล สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย มีการระบายน้ำค่อนข้างดี

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี
- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมท์ เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1. กรมวิชาการเกษตร อบรมให้ความรู้เรื่องการคัดเลือกพันธุ์ดีที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ การปลูกและดูแลรักษา

2. กรมส่งเสริมการเกษตร อบรมให้ความรู้การปลูกและดูแลรักษา สนับสนุนต้นพันธุ์ดีที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

อนึ่งหากเกษตรกรต้องการจะปรับเปลี่ยนยางพาราไปปลูกพืชชนิดอื่น ได้จัดทำทางเลือกไว้ให้ดังภาคผนวก 2

7) เขตปลูกไม้ผล

มีเนื้อที่ 55 ไร่ หรือร้อยละ 0.09 ของเนื้อที่ตำบล สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย มีการระบายน้ำค่อนข้างดี

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี
- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมท์ เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1. กรมส่งเสริมการเกษตร อบรมให้ความรู้การปลูกและดูแลรักษา สนับสนุนต้นพันธุ์ดีที่ให้ผลผลิตสูง

2. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตพันธุ์พืชเพาะเลี้ยงจังหวัดอุดรธานี อบรมให้ความรู้การปลูกและดูแลรักษา สนับสนุนต้นพันธุ์ดีที่ให้ผลผลิตสูง

8) เขตปลูกผัก

มีเนื้อที่ 8 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ปุ๋ยพืชสด ซึ่งจะเป็นการปรับปรุงโครงสร้างของดินให้ดีขึ้น ทำให้ดินร่วนซุย เพิ่มการอุ้มน้ำของดินให้ดีขึ้น
- พัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินโดยการใช้ปุ๋ยหมัก น้ำหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสดเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน เพิ่มปริมาณธาตุอาหาร รวมถึงการลดต้นทุนการผลิต
- การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช
- สนับสนุนวัสดุปรับปรุงดินกรดเพื่อปรับสภาพดินให้เหมาะสมกับการปลูกพืชผัก
- สนับสนุนบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะแห้งแล้ง

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมทรัพยากรน้ำบาดาล สนับสนุนเรื่องเจาะน้ำบาดาล
- 2) พลังงานจังหวัด สนับสนุนระบบส่งน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ (โซลาร์เซล)
- 3) กรมส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการปลูกพืชผักให้ได้ผลผลิตสูงมีคุณภาพดีและปลอดภัย

9) เขตเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 3 ไร่หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ซึ่งเขตนี้เป็น
โรงเรียนเลี้ยงสุกร

การจัดการที่ดินในอนาคต

- จัดหาแหล่งน้ำเพื่อให้สัตว์มีน้ำกินและปลูกไม้ยืนต้นไว้เป็นร่มเงา จัดทำโครงการ
ส่งเสริมด้านปศุสัตว์โดยกรมปศุสัตว์ให้ความรู้เรื่องการเลี้ยง การดูแล การให้อาหารเสริม การผสมพันธุ์
และการควบคุมโรค เป็นต้น

- ควบคุมมลภาวะด้านกลิ่น เสียง และน้ำเสียไม่ให้รบกวนและส่งผลกระทบต่อชุมชน
และพื้นที่ใกล้เคียงควบคุมและป้องกันโรคระบาดอย่างใกล้ชิดและเข้มงวด ปฏิบัติตามคำแนะนำของทาง
ราชการอย่างเคร่งครัด

- ควบคุมมลพิษทางน้ำโดยมีนโยบายให้ผู้ก่อมลพิษต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการ
ดำเนินการแก้ไขปัญหาและเสียค่าใช้จ่ายในการจัดการอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความสกปรกปนเปื้อนน้ำ
เสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ

10) เขตเลี้ยงปลา มีเนื้อที่ 55 ไร่หรือร้อยละ 0.09 ของเนื้อที่ตำบล ส่วนใหญ่เป็น
ปลากินพืช

การจัดการที่ดินในอนาคต

- จัดทำแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเพาะเลี้ยงปลาและปลูกไม้ยืนต้นไว้เป็นร่มเงา จัดทำ
โครงการส่งเสริมด้านประมงให้ความรู้เรื่องการเลี้ยง การดูแล การให้อาหารเสริม การเพาะพันธุ์ปลาและ
การควบคุมโรค เป็นต้น

- ควบคุมคุณภาพน้ำไม่ให้เน่าเสียและส่งผลกระทบต่อชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง โดย
ทำบ่อบำบัดน้ำเสียก่อนที่จะระบายสู่อ่างน้ำลาลอง

6.4.3 เขตป่าไม้นอกเขตป่าตามกฎหมาย

เป็นพื้นที่ที่มีสภาพเป็นป่าไม้ มีเนื้อที่ 3,614 ไร่หรือร้อยละ 5.85 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่
เขตคงสภาพป่าไม้และเขตพื้นที่ฟูสภาพป่าไม้

6.4.4 เขตพื้นที่อื่นๆ

มีเนื้อที่ 3,199 ไร่ หรือร้อยละ 5.17 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ทุ่งหญ้าธรรมชาติ ทุ่ง
หญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ

6.4.5 เขตพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

พื้นที่ชุมชนที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินนี้ เป็นชุมชนที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน หากมีการ
ขยายตัวในอนาคต ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 มีเนื้อที่ 3,349 ไร่ หรือร้อยละ
5.42 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยเขตชุมชนชนบท ลานรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร โรงแรมและ
รีสอร์ท สถานที่ราชการและเขตอุตสาหกรรม

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

สนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ ถ่ายทอดความรู้งานการพัฒนาที่ดินสู่ชุมชน

กิจกรรมของส่วนราชการอื่นที่ขอรับการสนับสนุนได้แก่

- 1) กรมพัฒนาชุมชน สนับสนุนเรื่องการพัฒนาสินค้าชุมชน
- 2) กรมการปกครองท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการทำเกษตรกรได้รับการฝึกอบรม

การรวมกลุ่มผลิตสินค้าชุมชน

- 3) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน

6.4.6 เขตพื้นที่แหล่งน้ำ

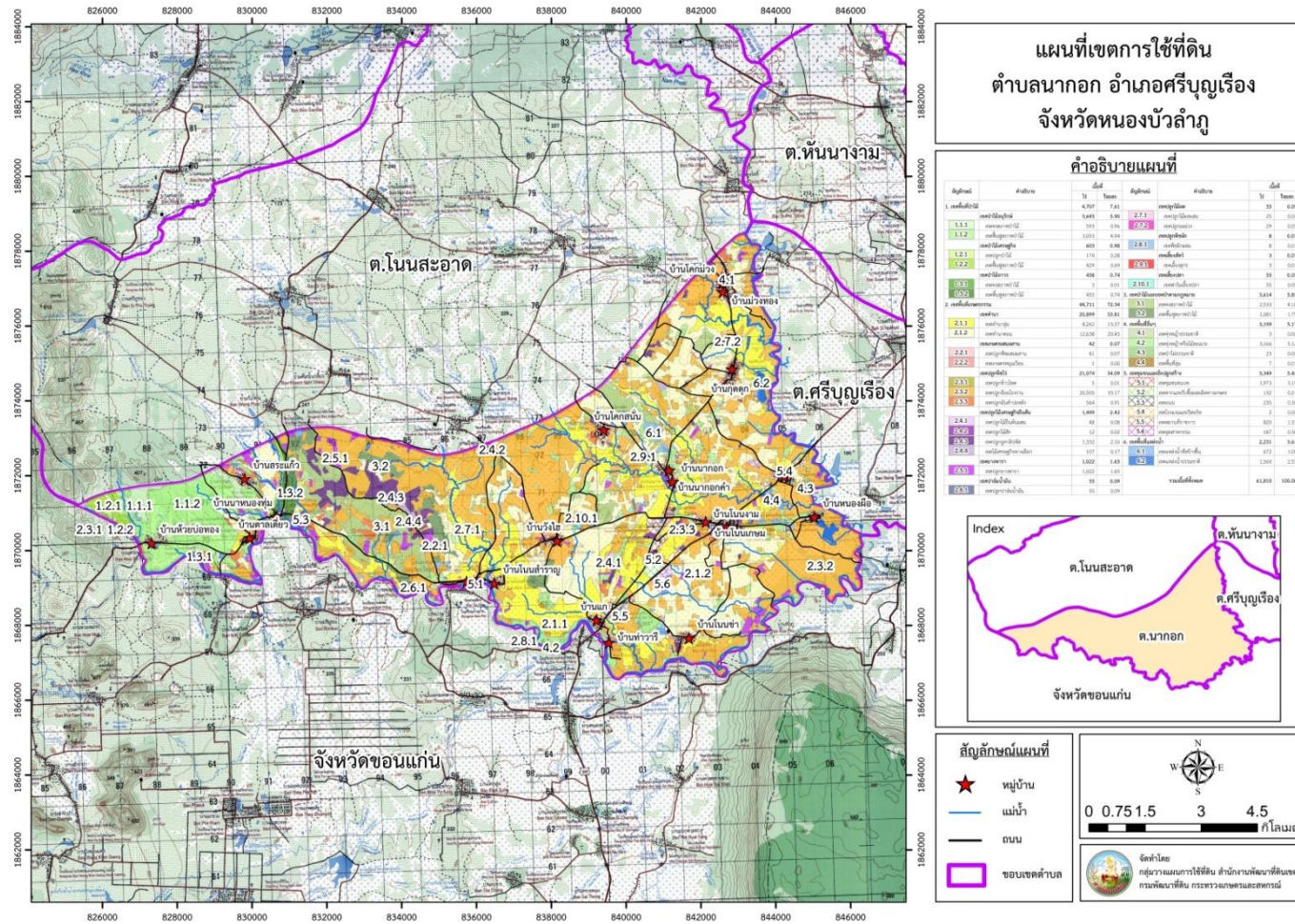
มีเนื้อที่ 2,231 ไร่ หรือร้อยละ 3.61 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นและแหล่งน้ำธรรมชาติ เพื่อใช้ประโยชน์ทั้งทางด้านเก็บกักน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และใช้ในด้านเกษตรกรรม ตลอดจนเป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติและแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของชุมชน

รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ

ควรดูแลรักษาแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นและแหล่งน้ำธรรมชาติไม่ให้เสื่อมโทรมทั้งด้านคุณภาพของน้ำและการกักเก็บน้ำ ไม่ปล่อยให้ลำน้ำตื้นเขินและถูกบุกรุก หมั่นขุดลอกคูคลอง ทำความสะอาดไม่ให้มีวัชพืชน้ำ ไม่ทิ้งขยะหรือปล่อยน้ำเสียลงในแหล่งน้ำ เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายพื้นที่ เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคและการเพาะปลูกพืชในช่วงขาดน้ำ

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน

เดือน \ ชนิดพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าวนาลุ่ม	ปุ๋ยพืชสด				ข้าวดอกมะลิ 105, กข 15, กข 6							
ข้าวนาดอน	ปุ๋ยพืชสด				ข้าวดอกมะลิ 105, กข 15, กข 6							
พืชผักผสม	พืชผัก											
พืชไร่	อ้อย											
	มันสำปะหลัง											
	ปุ๋ยพืชสด				ข้าวโพด							
ไม้ยืนต้น	ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ยูคาลิปตัส											
ไม้ผล	มะม่วง มะขาม ไม้ผลผสม											

รูปที่ 6-2 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

6.6 การจัดการความเสี่ยง

จากระบบการปลูกพืช เกษตรกรอาจมีความเสี่ยงในผลิต เนื่องจากปัญหาน้ำในการทำ การเกษตรไม่เพียงพอ สภาพแวดล้อม ฝนทิ้งช่วง ปัญหาต้นทุนการผลิตจากการปรับปรุงดินที่ขาดความ อุดมสมบูรณ์ ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่มีข้อเสนอจากชุมชนในพื้นที่ตำบล นาออก ดังนี้

กรณีเกษตรกรขาดแคลนน้ำในการทำเกษตร พิจารณาดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำขนาด เล็กในพื้นที่ สนับสนุนแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ขอความร่วมมือจากกรมทรัพยากรน้ำ บาดาลและพลังงานจังหวัดในการสนับสนุนน้ำบาดาลและระบบกระจายน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ (โซ ลาร์เซลล์) รวมทั้งการปรับปรุงประสิทธิภาพแหล่งน้ำธรรมชาติให้มีการกักเก็บน้ำได้ดีขึ้น

กรณีเกษตรกรทำนาดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำต้องใช้ปุ๋ยเคมีจำนวนมาก มีโรคแมลงทำลาย ควรมีการปลูกพืชหมุนเวียนโดยปลูกพืชหลังนาเป็นพืชตระกูลถั่ว หรือพืชปุ๋ยสดเพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุใน ดิน

การปลูกพืชตระกูลถั่วหรือพืชปุ๋ยสดจะได้ประโยชน์ 2 อย่างคือ

1. เป็นการเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดินทำให้ดินร่วนซุย ดูดซับน้ำได้ดีขึ้น ดูดซับปุ๋ยเคมีได้มากขึ้น
2. หากสามารถเก็บเมล็ดพันธุ์จำหน่าย โดยกรมพัฒนาที่ดินมีงบประมาณรับซื้อคืน จะเป็นการเพิ่มรายได้แก่เกษตรกร และถึงแม้ว่าจะไม่สามารถเก็บเมล็ดพันธุ์ขายได้ แต่เกษตรกรจะได้ที่ดินทำ กินที่มีคุณภาพสูงขึ้นจากอินทรีย์วัตถุในพืชตระกูลถั่วและพืชปุ๋ยสดเมื่อมีการไถกลบลงไป

กรณีเกษตรกรมีความประสงค์จะปรับเปลี่ยนการปลูกพืชเชิงเดี่ยวไปเป็นเกษตรผสมผสานหรือ พืชทางเลือกอื่น พิจารณาวิเคราะห์ดินตามความเหมาะสม เพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์สำหรับพืช โดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับการใส่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ตามค่าวิเคราะห์ดินในอัตราส่วนที่เหมาะสม เพื่อ เป็นการเพิ่มรายได้และลดต้นทุนการผลิต

กรณีเกษตรกรประสบปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อสร้างอำนาจในการ ต่อรองราคา และซื้อปัจจัยการผลิตราคาต่ำกว่าท้องตลาดเพื่อลดต้นทุนในการผลิต

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู แล้ว จะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2565 - 2568

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลนาออกไปเสนอต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาออก เพื่อมี มติให้ความร่วมมือกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินหนองบัวลำภู เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรม พัฒนาที่ดิน

7.2 ตัวชี้วัด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการในตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 5 โครงการ ดังนี้

- 1) การบริหารจัดการน้ำ
- 2) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 3) ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- 4) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม - ดอน
- 5) โครงการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่ไม่เหมาะสมเพื่อบริหารจัดการ

พื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri - Map)

7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรร ให้ดำเนินการ

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 1.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
 - 1.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
 - 1.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
 - 1.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
 - 1.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร

- 1.1.5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
- 1.1.6) การรณรงค์ไถกลบตอซัง
- 1.1.7) การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์
- 1.1.8) การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด
- 1.2) การบริหารจัดการน้ำ
 - 1.2.1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 1.2.2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
 - 1.2.3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ
- 1.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
 - 1.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 1.3.2) โครงการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่ไม่เหมาะสมเพื่อบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri - Map)

2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
 - 2.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
 - 2.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
 - 2.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
 - 2.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
 - 2.1.5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
 - 2.1.6) การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์
 - 2.1.7) การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด
- 2.2) การบริหารจัดการน้ำ
 - 2.2.1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 2.2.2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
 - 2.2.3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ
- 2.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
 - 2.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 2.3.2) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว

3) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 3.1) การบริหารจัดการน้ำ
 - 3.1.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

(ตารางที่ 7-1)

7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น

7.4.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

1.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)

1.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

1.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการปลูกข้าวครบวงจร (กรมการข้าว, กรมส่งเสริมการเกษตร)

2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

2.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)

2.2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

2.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

2.4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาลและระบบการกระจายน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ (โซลาร์เซลล์) (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล/พลังงานจังหวัด)

3) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ ส่งเสริม/สนับสนุนองค์ความรู้ พันธุ์สัตว์ พันธุ์ปลา (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด, สำนักงานประมงจังหวัด)

7.4.2 พื้นที่แหล่งน้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานหนองบัวลำภู)

(ตารางที่ 7-2)

7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาออก เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2564 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการดังนี้

ปัญหาของตำบลนาออกในภาพรวมจะสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการคือ (1) ปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน (2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ปัญหารองลงมา คือ ปัญหาสารเคมีตกค้างทางการเกษตร ปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของดินนั้นจะรวมถึง ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานานโครงสร้างของดินมีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นเวลานานทำให้ดินแน่นตัว น้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกันเนื่องจากพืชนำไปใช้การสลายตัวตามธรรมชาติ

ในกรณีของการขาดแคลนนํ้านั้น นอกจากมีผลจากการทับถมของตะกอนดินและวัชพืชนํ้าในแหล่งน้ำจนตื้นเขินดังกล่าวข้างต้นแล้ว การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมการใช้น้ำและกิจกรรมการผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้น รวมทั้งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วงจนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงมีข้อเสนอของชุมชนทั้ง 23 หมู่บ้านในตำบลนาออกที่เร่งด่วน คือ “การจัดหาน้ำ” โดยวิธีการต่างๆ ให้เพียงพอต่อความต้องการ

การแก้ไขปัญหการขาดแคลนน้ำจะต้องดำเนินการทั้งตำบลควบคู่กัน โดยจัดทำโครงการพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ การขุดลอกแหล่งน้ำ การขุดสระเก็บน้ำประจำในไร่นานอกเขตชลประทานและการขุดบ่อบาดาล

7.6 ระยะเวลาดำเนินการ

7.6.1 ไตรมาสแรกของปีงบประมาณ 2565 (ต.ค.-ธ.ค.2564) กิจกรรมที่ต้องดำเนินการ คือ

1) สำรวจเพื่อออกแบบระบบพัฒนาที่ดินและน้ำทั้งตำบล โดยเน้นกิจกรรมการอนุรักษ์ดินและน้ำ การขุดลอกแหล่งน้ำที่มีอยู่แต่ตื้นเขิน ก่อสร้างแหล่งน้ำเพิ่มเติม การก่อสร้างระบบส่งน้ำและบ่อบาดาล ดังนั้นการดำเนินการสำรวจและออกแบบอาจจะประสานขอข้อมูลจากสถาบันและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถดำเนินการได้เร็วขึ้น

7.6.2 การก่อสร้างในไตรมาสที่ 2-4 ของปีงบประมาณ 2565

1) งานเร่งด่วน

งานเร่งด่วน คือ การแก้ไขปัญหาน้ำอุบิโศคและบริโศค แก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน และการขาดแคลนน้ำ คือ ประกาศเขตพื้นที่ตำบลนาออก เป็นเขตอนุรักษ์ดินและน้ำตามบทบัญญัติ มาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551

2) งานก่อสร้างตามงบประมาณ

ดำเนินการจัดทำโครงการตามผลการสำรวจและออกแบบ

7.6.3 การพัฒนาที่ดินและน้ำทั้งระบบ

อีกทางเลือกหนึ่งในการเร่งรัดแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน และการขาดแคลนน้ำ คือ การประกาศเขตพื้นที่ตำบลนาออก เป็นเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ ตามบทบัญญัติมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1. เขตทำนา	<ol style="list-style-type: none">1. การปรับปรุงบำรุงดิน<ol style="list-style-type: none">1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์1.6 การรณรงค์ไกลบตอซัง1.7 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์1.8 การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด2. การบริหารจัดการน้ำ<ol style="list-style-type: none">2.1 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน2.3 การก่อสร้างระบบส่งน้ำ3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน<ol style="list-style-type: none">3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ3.2 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
2. เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น	<ol style="list-style-type: none">1. การปรับปรุงบำรุงดิน<ol style="list-style-type: none">1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด1.4 การพัฒนาเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์1.6 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์1.7 การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด2. การบริหารจัดการน้ำ<ol style="list-style-type: none">2.1 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน2.3 การก่อสร้างระบบส่งน้ำ3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน<ol style="list-style-type: none">3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ3.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	
3. เขตปศุสัตว์และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	<ol style="list-style-type: none">1. การบริหารจัดการน้ำ<ol style="list-style-type: none">1.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1. เขตทำนา	1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด) 2. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว) 3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว) 4. ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)
2. เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผลและเขตปลูกไม้ยืนต้น	1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสม และต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด) 2. การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร) 3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร) 4. สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)
3. เขตปศุสัตว์และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	1. ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด)
พื้นที่แหล่งน้ำ	1. สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทาน)

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

แผน 4 ปี (พ.ศ. 2565-2568) หน่วยงานสถานีพัฒนาที่ดินหนองบัวลำภู

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย				รวม	งบประมาณ				รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2565	2566	2567	2568		2565	2566	2567	2568		
	การบริหารน้ำ												
เขตเกษตรกรรม	1.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอก เขตชลประทาน	บ่อ	38	20	20	15	93	798,000	420,000	420,000	315,000	1,953,000	พด.
	การปรับปรุงบำรุงดิน												
เขตทำนา,เขตปลูก พืชไร่	2.1 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	1	1	1	1	4	33,000	33,000	33,000	33,000	132,000	พด.
เขตทำนา	2.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน ด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	200	200	200	200	800	3,000	3,000	3,000	3,000	12,000	พด.
เขตทำนา,เขตปลูก พืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืน ต้น	2.3 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้ สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทาง การเกษตร	กลุ่ม	10	10	10	10	40	25,000	25,000	25,000	25,000	100,000	พด.
เขตทำนา,เขตปลูก พืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืน ต้น,พืชผัก	2.4 ส่งเสริมการทำปุ๋ยหมัก	ตัน	20	20	20	20	80	38,000	68,000	68,000	68,000	272,000	พด.
เขตทำนา,เขตปลูก พืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืน ต้น	2.5 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	ตัน	10	10	10	10	40	17,000	17,000	17,000	17,000	68,000	พด.
เขตปลูกพืชไร่/ไม้ ผล/ไม้ยืนต้น ,พืชผัก	2.6 การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดิน กรด	ไร่	20	20	20	20	80	1,200	1,200	1,200	1,200	4,800	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย				รวม	งบประมาณ				รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2565	2566	25667	2568		2565	2566	2567	2568		
เขตทำนา	2.7 ธรนรงค์โลกบตอซัง	แปลง	1	1	1	1	4	20,000	20,000	20,000	20,000	80,000	พต.
	2.8 โครงการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่ไม่เหมาะสมเพื่อบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri - Map)	ไร่	500	-	-	-	500	1,000,000	-	-	-	1,000,000	พต.
เขตพื้นที่เกษตรกรรม, พื้นที่แหล่งน้ำ	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	200,000	200,000	200,000	200,000	800,000	240,000	240,000	240,000	240,000	960,000	พต.
	4. การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ												
เขตทำนา	4.1 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน	ไร่	-	1,000	-	-	1,000	-	2,000,000	-	-	2,000,000	พต.
เขตทำนา,เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	4.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	ไร่	25	25	-	-	50	42,500	42,500	-	-	85,000	พต.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นงบประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. 2562. รายได้-รายจ่ายต่อครัวเรือน ตำบลนาออก ปี 2562. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2563. จำนวนครัวเรือนเกษตรกร ปี 2563. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2563. สถิติภูมิอากาศจังหวัดหนองบัวลำภู. (ปี 2558-2563). ไฟล์ข้อมูล.
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2564. หมอดินอาสาตำบลนาออก ปี 2564. ไฟล์ข้อมูล.
- กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2561. ข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินจังหวัดหนองบัวลำภู. ไฟล์ข้อมูล.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2562. ข้อมูลทรัพยากรดิน. ไฟล์ข้อมูล.
- คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา. 2551. ปทานุกรมปฐพีวิทยา. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550. การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง. ไฟล์ข้อมูล.
- ฝ่ายทะเบียนอำเภอศรีบุญเรือง. 2564. ข้อมูลจำนวนประชากรและบ้าน (ณ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2564). กระทรวงมหาดไทย. ไฟล์ข้อมูล.
- ศันสนีย์ อรัญวาสน์ และคำรณ ไทรพิง. 2562. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดิน ระดับตำบลและระดับจังหวัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ . 2559. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง (พ.ศ. 2560-2564). ไฟล์ข้อมูล.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2560. ร่าง นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2560-2579). ไฟล์ข้อมูล.
- สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน1. แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (เลย อุดรธานี หนองบัวลำภู หนองคาย บึงกาฬ).แหล่งที่มา <http://www.osmnortheast-n1.moi.go.th>. 20 สิงหาคม 2564.
- สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ (2564). (พลวัตการทำเกษตรไทยและนัยต่อผลตอบแทนและความเสี่ยงของครัวเรือนเกษตรกร), สืบค้นเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2564) จาก <https://www.pier.or.th/?abridged>.

องค์การบริหารส่วนตำบลนาออก. 2564. **แผนพัฒนาท้องถิ่นห้าปี (พ.ศ. 2561-2565)**. องค์การบริหารส่วนตำบลนาออก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู. ไฟล์ข้อมูล.

ADB. 2012. **The State of Pacific Towns and Cities: Urbanization in ADB's Pacific Developing Member Countries**. Mandaluyong City, Philippines.

FAO. 1974. **A Land Capability Appraisal Indonesia: Interim Report**. (AGL/INS), Rome.

_____. 1993. **Guidelines for Land Use Planning**. Rome.

NRC. 1975. **Land Use Planning**. The National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine, Washington, D.C.

Vink, A.P.A. 1975. **Land Use in Advancing Agriculture**. Springer-Verlag Berlin Heidelberg.

ภาคผนวก

ทางเลือกในการปลูกพืชทดแทน

เนื่องจากเกษตรกรในพื้นที่ประสบปัญหาด้านการผลิตสินค้าเกษตรมาอย่างต่อเนื่อง จึงได้เสนอแนะให้ปฏิรูปการเกษตรเพื่อลดปัญหาด้านผลผลิตและปัญหาด้านการตลาด โดยเสนอทางเลือกในการปลูกพืชทดแทน 2 ทางเลือก คือ

1. ลดการปลูกพืชเชิงเดี่ยวและปรับเปลี่ยนเป็นการเกษตรผสมผสาน
2. ปรับเปลี่ยนการปลูกพืช ภายใต้โครงการปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม(N) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ลดการปลูกพืชเชิงเดี่ยวและปรับเปลี่ยนเป็นการเกษตรผสมผสาน

เกษตรกรรม เป็นกิจกรรมการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และประมง การเลือกทำเพียงกิจกรรมเดียวจะมีความเสี่ยงค่อนข้างสูงกรณีประสบภัยธรรมชาติหรือโรคแมลงศัตรูพืชระบาด แต่ถ้าเลือกทำ “เกษตรผสมผสาน” เป็นกิจกรรมทางการเกษตรที่ทำตั้งแต่ 2 กิจกรรม ขึ้นไป เพื่อลดความเสี่ยง โดยได้ส่งเสริมให้เกษตรกรปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ให้วางแผนการปลูกและผลิต ปฏิบัติดูแลรักษาที่มีประสิทธิภาพ ใช้ปัจจัยการผลิตที่เหมาะสมเพื่อลดต้นทุนการผลิตในระบบเกษตรที่ดีที่เหมาะสม หรือ GAP (Good Agricultural Practice) ที่ได้ผลผลิตดี มีคุณภาพ หรือเป็นสินค้าโอท็อป (OTOP) ที่ตลาดต้องการ ทำให้เกษตรกรยกระดับรายได้ เพื่อการดำรงชีพที่มั่นคง

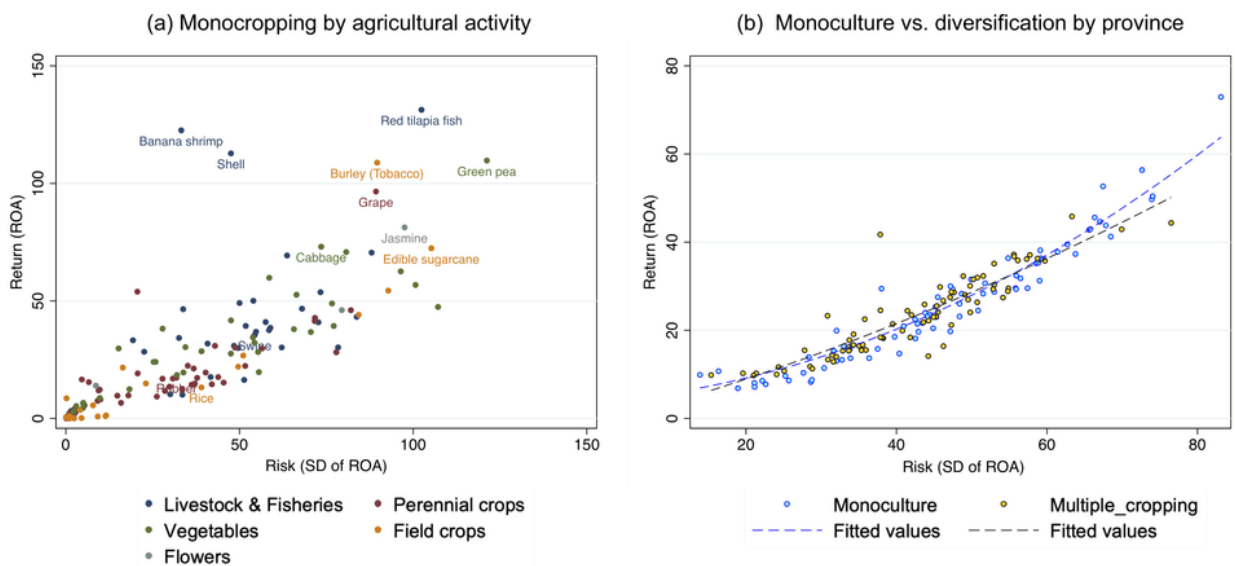
งานวิจัยในต่างประเทศหลายงานได้ศึกษาลักษณะการกระจายความเสี่ยง (Diversification) ของเกษตรกร และพบว่าในบางบริบทการทำเกษตรแบบหลากหลายเพื่อบริหารจัดการความเสี่ยงอาจจะไม่ได้รับผลตอบแทนตามที่ตั้งเป้าไว้ ซึ่งเป็นผลมาจากการลองผิดลองถูก ขาดความชำนาญเฉพาะทาง (Specialization) และ “การประหยัดต่อขนาด ซึ่งก็คือการผลิตสินค้าในจำนวนที่มากพอจะทำให้ได้เปรียบในด้านต้นทุนจากการที่ต้นทุนต่อหน่วยต่ำลงเมื่อผลิตสินค้าออกมามากขึ้น จากการที่ใช้ต้นทุนคงที่ได้คุ้มคามากขึ้น” (Economy of Scale) แต่ในบางบริบท การบริหารจัดการความเสี่ยงโดยการทำเกษตรหลากหลายในบางรูปแบบกลับเป็นวิธีการทำเกษตรที่สามารถให้ผลตอบแทนต่อความเสี่ยงที่สูงกว่าได้เช่นกันงานวิจัยในต่างประเทศ เช่น Babatunde and Qaim (2009) พบว่าครัวเรือนที่ทำเกษตรผสมผสานจะมีรายได้ที่มากกว่าครัวเรือนที่ทำเกษตรเชิงเดี่ยว

โดยวัดผลตอบแทนของแต่ละรูปแบบการทำเกษตรจากอัตราส่วนผลตอบแทนต่อทรัพย์สิน (Return on Asset หรือ ROA) ซึ่งคำนวณจากค่าเฉลี่ยของรายได้สุทธิจากการทำเกษตรหารด้วยมูลค่าทรัพย์สินในการทำเกษตร เช่น ที่ดิน ฝูงชน คอกสัตว์ บ่อน้ำ และเครื่องจักรกล เป็นต้น และวัดความเสี่ยงจากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลตอบแทนของการทำเกษตรรูปแบบนั้น ๆ โดยใช้ข้อมูล 10 ปี ของครัวเรือนตัวอย่างจากข้อมูลภาวะเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและแรงงานเกษตรในช่วงปี 2549-2560

ซึ่งเก็บโดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

สำหรับครัวเรือนที่มีรายได้การทำเกษตรสุทธิเป็นบวก แน่ใจว่าจะมีผลตอบแทนเป็นบวก เช่นเดียวกันกับครัวเรือนที่ขาดทุนการทำเกษตรสุทธิจะมีผลตอบแทนเป็นลบ โดยขนาดของผลตอบแทนจะสะท้อนความสามารถในการทำการเกษตรให้ได้กำไร รวมถึงประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ของครัวเรือน และรูปที่ 7 ฉายภาพผลตอบแทนและความเสี่ยงของกลุ่มครัวเรือนที่ทำเกษตรเชิงเดี่ยวในรายการกิจกรรม (7a) และเปรียบเทียบผลตอบแทนและความเสี่ยงของการทำเกษตรเชิงเดี่ยวกับการทำเกษตรผสมผสานใน (7b)

รูปที่ 7 ผลตอบแทนและความเสี่ยงของการทำเกษตรเชิงเดี่ยว และเปรียบเทียบการทำเกษตร

เชิงเดี่ยวกับแบบหลากหลาย

ที่มา: Attavanich, Chantararat, Chenphuengpawon and Sa-ngimnet (2019)

ในภาพรวมผลตอบแทนของกิจกรรมเกษตรไทยมีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงในทิศทางเดียวกันจากรูปที่ 7a กลุ่มตัวอย่างกิจกรรมเกษตร 132 ชนิด แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมที่มีความเสี่ยงสูงมักจะให้ผลตอบแทนที่สูง เช่น ถั่วลิ้นเต่าและปลาทับทิม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีความเสี่ยงสูงเป็นลำดับที่ 1 และ 4 มีผลตอบแทนที่สูงเป็นลำดับที่ 4 และ 1 ตามลำดับ ในทางกลับกัน 5 ใน 10 กิจกรรมที่มีความเสี่ยงเป็นลำดับสุดท้าย จะให้ผลตอบแทนอยู่ใน 10 ลำดับสุดท้ายเช่นกัน

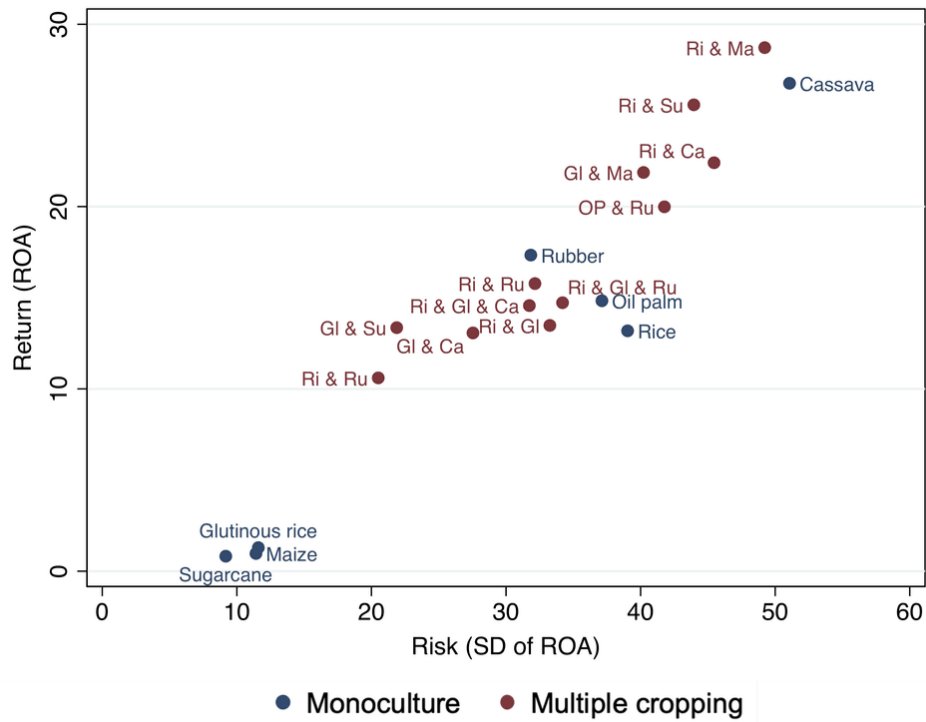
การเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจหลักมีความเสี่ยงสูงแต่กลับให้ผลตอบแทนต่ำ โดยเฉพาะพืชไร่มหาชนเช่น อ้อย ข้าวโพด และข้าวเหนียว (กลุ่มจุดสีเหลือง) ซึ่งให้ผลตอบแทนเฉลี่ยระหว่างปี 2549-2560 เพียงแค่ร้อยละ 0.8, 1.0 และ 1.3 ตามลำดับ ยิ่งกว่านั้น หากเปรียบเทียบผลตอบแทนต่อหน่วยความเสี่ยงเดียวกันพบว่าพืชหลักจะให้ผลตอบแทนต่อความเสี่ยง (Risk-adjusted return) ต่ำมาก โดย

ทั้งข้าวเจ้าและข้าวเหนียว ซึ่งได้รวมผลจากการแทรกแซงราคาจากโครงการรัฐแล้ว รวมถึงข้าวโพดและอ้อย ล้วนอยู่ในเดโชลแรก ปาล์มน้ำมันและมันสำปะหลังอยู่ในเดโชลที่ 2 และ 3 ตามลำดับ ขณะที่ยางพารา แม้ว่าจะให้ผลตอบแทนที่ปรับด้วยความเสี่ยงที่สูงที่สุดในกลุ่มพืชเศรษฐกิจหลัก โดยอยู่เดโชลที่ 4 (เปอร์เซ็นต์ไทลที่ 31) แต่ผลตอบแทนที่ปรับด้วยความเสี่ยงของกิจกรรมกลุ่มประมงและไม้ดอกไม้ประดับยังคงสูงกว่ายางพารา 2.3 และ 1.9 เท่า ตามลำดับสะท้อนให้เห็นว่าครัวเรือนไทยส่วนใหญ่ที่ยังคงทำเกษตร ที่ให้ผลตอบแทนต่ำแต่มีความเสี่ยงสูง อาจยังไม่ได้เลือกรูปแบบการทำเกษตรที่เหมาะสมนัก

การทำเกษตรแบบหลากหลายสามารถเพิ่มผลตอบแทนที่ปรับด้วยความเสี่ยงได้ ซึ่งหากพิจารณาจากผลลัพธ์ระดับจังหวัด รูปที่ 7b แสดงให้เห็นว่า ณ ระดับความเสี่ยงไม่มาก การทำเกษตรผสมผสานจะให้ผลตอบแทนที่สูงกว่าการทำเกษตรเชิงเดี่ยว และเมื่อพิจารณาผลลัพธ์ในแต่ละรูปแบบการทำเกษตรผสมผสานและเชิงเดี่ยว จากรูปที่ 8 เราก็จะพบว่าเกษตรผสมผสานหลายรูปแบบให้ผลตอบแทนสูงกว่าในระดับความเสี่ยงเดียวกับเกษตรเชิงเดี่ยว แสดงว่าครัวเรือนที่ปลูกพืชเชิงเดี่ยว โดยเฉพาะอ้อย ข้าวโพด ข้าวเหนียว ข้าวเจ้าและปาล์มน้ำมัน หากทำการเกษตรหลากหลายขึ้น โดยแบ่งเนื้อที่ไปเพาะปลูกพืชหลักอื่น ๆ หรือเพาะปลูกสลับกัน อาจจะได้รับผลตอบแทนที่ปรับด้วยความเสี่ยงสูงขึ้นกว่าการทำเกษตรเชิงเดี่ยว ส่วนการทำเกษตรเชิงเดี่ยวที่ให้ผลตอบแทนที่ปรับด้วยความเสี่ยงที่สูงอยู่แล้วในกลุ่มพืชหลัก เช่น ยางพารา แม้ว่าการทำเกษตรให้หลากหลายขึ้นจะให้ผลตอบแทนที่ปรับด้วยความเสี่ยงใกล้เคียงกัน อย่างไรก็ตาม เป็นทางเลือกให้กับครัวเรือนปรับเปลี่ยนระดับความเสี่ยงทั้งเพิ่มขึ้นหรือลดลงตามที่ต้องการได้

รูปที่ 8 ผลตอบแทนและความเสี่ยงของการทำเกษตรแบบหลากหลาย

Top diversified portfolios and monocropping

Note: RI = Rice, GI = Glutinous rice, Ru = Rubber, Ca = Cassava, Ma = Maize, Su = Sugarcane, OP = Oil palm. Calculated from agricultural household survey (2549/50-2559/60) collected by the Office of Agricultural Economics

ที่มา: Attavanich, Chantararat, Chenphuengpaw and Sa-ngimnet (2019)

กรณีชาวนาผู้ปลูกข้าวแสดงให้เห็นในประเด็นนี้ คือ เมื่อพิจารณาเฉพาะครัวเรือนที่ปลูกข้าว พบว่าการทำเกษตรแบบหลากหลายจะให้ผลตอบแทนต่อความเสี่ยงสูงกว่าการปลูกข้าวอย่างเดียวในเกือบทุกพื้นที่

ที่มา: <https://www.pier.or.th/?abridged=%E0%B8%9E%E0%B8%A5%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%95%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%97%E0%B8%B3%E0%B9%80%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B9%84%E0%B8%97%E0%B8%A2-%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B8%99>

2. ปรับเปลี่ยนการปลูกพืช ภายใต้โครงการปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าในพื้นที่ไม่เหมาะสม

(N)

ภาคการเกษตรไทย ยังมีการผลิตไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจทั้งภายในประเทศ และการเชื่อมโยงในระดับโลก มีความไม่สมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานของสินค้าบางชนิด ส่งผลถึงราคาสินค้าเกษตรที่เกษตรกรได้รับ ส่วนด้านกายภาพ เกษตรกรยังมีการผลิตตามความเคยชิน สินค้าเกษตรหลายชนิดจึงถูกผลิตอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมน้อย หรือไม่เหมาะสม ทำให้มีต้นทุนในการผลิตสูงในขณะที่ได้ผลตอบแทนต่ำ

ที่มา : http://www.ddd.go.th/www/lek_web/web.jsp?id=18467

การปรับเปลี่ยนการปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่มีผลตอบแทนมากกว่าเพื่อปรับโครงสร้างการผลิตใหม่ที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของการตลาด มีการวางแผนการใช้ที่ดินและการผลิตในระยะยาว โดยใช้แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agriculture Map for Adaptive Management): Agri-Map ซึ่งเป็นการนำข้อมูลแผนที่การใช้ที่ดิน ระดับความเหมาะสมของการปลูกพืชแหล่งน้ำ แหล่งรับซื้อสินค้า และข้อมูลอื่นๆ รวม 37 ชั้นข้อมูล มีเป้าหมายเพื่อบริหารจัดการพื้นที่ปลูกพืชในเขตไม่เหมาะสม ลดความเสี่ยงต่อความเสียหาย ใช้ทุนการจัดการสูง ให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าที่ให้ผลตอบแทนมากกว่า สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน มีความสมดุลของอุปสงค์-อุปทาน เพื่อนำไปสู่การใช้ที่ดินอย่างยั่งยืน จากการใช้ที่ดินตามสมรรถนะของดิน และศักยภาพของพื้นที่

ที่มา : <https://www.kasetkaoklai.com/home/2017/09/zoning-by-agri-map/>

สถานีพัฒนาที่ดินหนองบัวลำภู
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕ กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๒๕๖๔